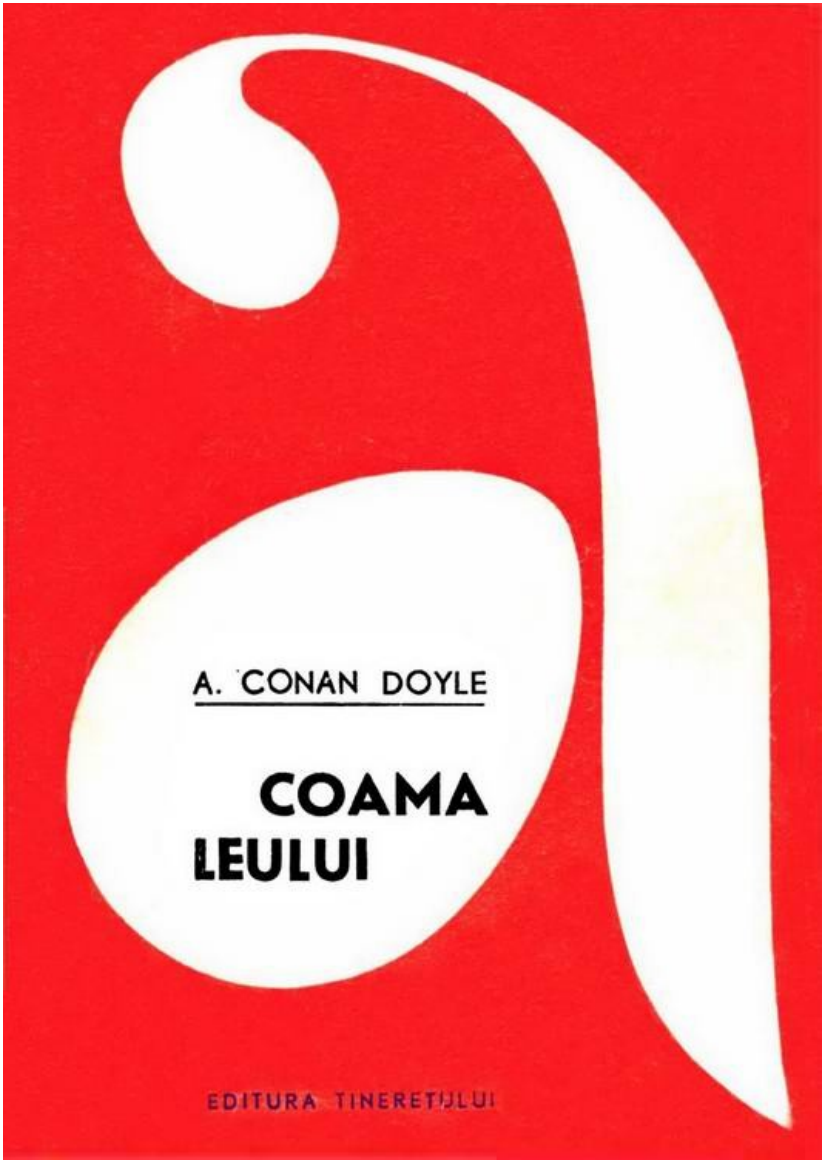

A. CONAN DOYLE
COAMA LEULUI
În româneşte de

ANDREI BANTAS
COPERTA COLECŢIEI DONE STAN
EDITURA TINERETULUI
THE ADVENTURES OF SHERLOCK HOLMES BY SIR A. CONAN DOYLE
Bernhard Tauthnitz
Leipzig 1935

FIR-DE-ARGINT

— Dragă Watson, tare mă tem că o să trebuiască să plec – zise Holmes într-o dimineaţă când tocmai ne aşezasem la micul dejun.

— Să pleci? Unde?

— În ţinutul Dartmoor, la domeniul King’s Pyland.

Vestea nu m-a surprins câtuşi de puţin. Într-adevăr, ceea ce mă mira era că Holmes nu se amestecase până atunci în acest caz extraordinar, subiectul principal de conversaţie al întregii Anglii. O zi întreagă tovarăşul meu măsurase odaia în sus şi în jos, cu capul în piept, cu sprâncenele încruntate, umplându-şi mereu pipa cu mahorcă din cea mai tare şi neauzind – sau făcându-se că nu aude – nicio întrebare şi nicio observaţie de-a mea. Agenţia noastră de presă îi trimitea mereu ultimele ediţii ale ziarelor, dar el nu făcea decât să-şi arunce o clipă ochii pe ele, şi apoi le trântea într-un colţ al odăii. Şi totuşi, aşa tăcut cum era, vedeam bine ce-l macină. O singură problemă atrăgea atenţia publicului şi numai ea putea să-i pună la încercare capacitatea de analiză: era vorba de dispariţia misterioasă a favoritului din cursa dotată cu cupa Wessex şi tragica ucidere a antrenorului acestui cal. Prin urmare, când Holmes şi-a anunţat deodată intenţia de a cerceta la faţa locului dramatica întâmplare, n-a făcut decât să-mi spună ceea ce aşteptasem şi sperasem să se întâmple.

— O să-mi facă mare plăcere să vin cu tine, dacă nu cumva te incomodez…

— Dragul meu Watson, îmi faci o mare favoare venind cu mine şi bănuiesc că n-o să-ţi iroseşti timpul fără folos, întrucât sunt o serie de amănunte ale acestui caz, care făgăduiesc să-i dea un caracter de-a dreptul unic. Am impresia că avem exact timpul necesar pentru a prinde un tren din gara Paddington şi pe drum o să-ţi expun mai pe larg problema… Mi-ai face un mare serviciu dacă ai avea amabilitatea să-ţi iei şi excelentul tău binoclu.

Şi, într-adevăr, peste un ceas mă aflam într-un compartiment de clasa întâi, în drum spre Exeter, în timp ce Sherlock Holmes, cu faţa sa ascuţită şi concentrată, încadrată de şapca lui de voiaj cu apărători pentru urechi, se cufunda cu toată atenţia în parcurgerea unui nou stoc de ziare de ultima oră, pe care şi le cumpărase în gară. După ce trecusem bine de oraşul Reading, aruncă ultimul ziar sub banchetă şi-mi oferi o havană din tabachera lui.

— Mergem destul de repede – zise el, uitându-se pe fereastră şi controlându-şi ceasul. În momentul de faţă viteza noastră este de cincizeci şi trei de mile şi jumătate pe oră.

— N-am văzut stâlpii care marchează sferturile de milă.

— Nici eu, însă stâlpii de telegraf de pe linie sunt aşezaţi la o distanţă de şaizeci de iarzi, aşa că nu e greu de calculat viteza trenului. Bănuiesc că ai luat cunoştinţă de chestiunea asta a asasinatului lui John Straker şi a dispariţiei lui Fir-de-Argint.

— Am văzut ce scrie în ziarele „Telegraph” şi „News Chronicle”.

— E un caz dintre acelea în care arta raţionamentului trebuie folosită mai degrabă pentru cernerea detaliilor, decât pentru acumularea unor noi dovezi. Tragedia a fost atât de neobişnuită, atât de totală şi atât de importantă din

punct de vedere personal pentru atâţia oameni, încât suferim de o supraabundenţă de sugestii, ipoteze şi presupuneri. Dificultatea este să limpezeşti canavaua faptelor, a faptelor absolute şi incontestabile, de floricelele şi podoabele pe care le adaugă teoreticienii şi gazetarii. Apoi, după ce ne-am aşezat pe această bază solidă, este de datoria noastră să vedem ce concluzii se pot trage, şi care sunt punctele speciale în jurul cărora se învârte întregul mister. Marţi seara am primit telegrame atât de la colonelul Ross, proprietarul carlului, cât şi de la inspectorul Gregory, cel care se ocupă de cazul respectiv, ambii îmi solicitau colaborarea.

— Marţi seara?! am exclamat. Şi acum suntem joi dimineaţa! De ce nu te-ai dus ieri la faţa locului?

— Pentru că am făcut o greşeală, dragul meu Watson, şi mă tem că e o greşeală dintre acelea care mi se repetă mult mai des decât şi-ar putea închipui cei ce mă cunosc doar prin intermediul memoriilor scrise de tine. Realitatea este că nu mi s-a părut cu putinţă ca cel mai remarcabil cal din Anglia să poată rămâne ascuns multă vreme, în special pe meleaguri atât de puţin populate ca nordul ţinutului Dartmoor. Ieri am aşteptat din oră în oră să aud că armăsarul a fost găsii şi că persoana care l-a răpit este totodată şi asasinul lui John Starker. Însă când am văzut că mai trece încă o dimineaţă şi că, în afară de arestarea tânărului Fitzroy Simpson nu s-a făcut nimic altceva, mi-am dat seama că e momentul să intru în acţiune. Şi totuşi, într-un fel mi se pare că ziua de ieri ii-a fost irosită zadarnic.

— Deci ţi-ai alcătuit o teorie?

— Cel puţin sunt în posesia elementelor esenţiale ale acestui caz. Am să ţi le enumăr, pentru că nimic nu lămureşte mai bine un caz din acesta decât prezentarea faptelor în faţa altcuiva; pe de altă parte, nu prea văd cum ţi-aş putea solicita colaborarea, dacă nu-ţi arăt punctul

nostru de plecare.

M-am lăsat pe spate, cufundându-mă în pernele compartimentului, trăgând din havană, în timp ce Holmes se aplecă înainte şi, începu să enumere punctele problemei, prezentându-mi astfel o schiţă a evenimentelor, care determinaseră călătoria noastră.

— Fir-de-Argint – vorbi el – se trage din armăsarul Iasonomy şi are un palmares la fel de strălucit ca şi celebrul său strămoş. împlineşte cinci ani şi a adus, rând pe rând, toate premiile turfului colonelului Ross, fericitul său proprietar. Până în momentul catastrofei era primul favorit în „Cupa Wessex", pariurile fiind cam trei la unu în favoarea lui. De altfel, el a fost întotdeauna primul favorit al amatorilor de curse şi deocamdată nu i-a dezamăgit nicicând, aşa că şi în cazul unor cote mici s-au pariat pe el sume enorme de bani. Este evident deci că mulţi oameni aveau un mare interes să-l împiedice pe Fir-de-Argint să ia startul în cursa de marţea viitoare. Bineînţeles, acest fapt a fost apreciat cum se cuvine şi pe domeniul King's Pyland, unde se află grajdul de antrenament al colonelului.

S-au luat toate precauţiile necesare pentru păzirea favoritului. Antrenorul John Straker este un fost jocheu, care a apărat culorile colonelului Ross înainte de a se îngrăşa prea tare pentru a mai face greutatea obligatorie a unui jocheu. El l-a slujit pe colonel cinci ani ca jocheu, şi şapte ani ca antrenor şi instructor şi s-a dovedit întotdeauna un om zelos şi cinstit. Avea în subordinele lui trei băieţi, întrucât grajdul nu e de prea mari proporţii şi colonelul nu ţine decât patru cai. Dintre aceşti băieţi, unul stătea de veghe noapte de noapte în grajd, pe când ceilalţi dormeau în podul grajdului. Toţi trei băieţii au recomandări excelente. John Straker, fiind căsătorit, locuia într-o vilă situată la vreo două sute de metri de grajd. Nu avea copii, o singură servitoare îi vedea de gospodărie şi o ducea destul de bine cu banii. Terenul din jur e pustiu, dar

la o distanţă de circa jumătate de milă spre nord se află un grup de vile construite de un antreprenor din Tavistock, pentru persoane cu sănătatea şubredă şi pentru acelea care doresc să respire aerul curat din Dartmoor. Localitatea Tavistock e situată la vreo două mile mai spre apus, iar pe bărăganul de acolo, tot la vreo două mile depărtare, se află marile grajduri de curse de la Capleton, care aparţin lordului Backwater şi sunt conduse de Silas Brown. Încolo, străbătând câmpia, găseşti peste tot locuri sălbatice şi mlăştinoase, în care nu locuieşte nimeni altcineva decât vreo câţiva ţigani nomazi. Asta era situaţia lunea trecută, când s-a produs catastrofa. În seara aceea caii fuseseră plimbaţi şi adăpaţi ca de obicei, iar grajdul s-a închis la ora nouă. Doi dintre băieţi s-au dus acasă la instructor şi au luat cina în bucătărie, pe când al treilea, Ned Hunter, a rămas de pază. Câteva minute după ora nouă, servitoarea, Edith Baxter, i-a dus la grajd cina, alcătuită dintr-o mâncare de berbec foarte condimentată. De băut nu i-a dus nimic, dat fiind că în grajd este pusă apă curentă şi regulamentul îi interzicea băiatului de serviciu să bea altceva. Fata avea cu ea un felinar, întrucât era foarte întuneric pe poteca care taie terenul acela pustiu. Edith Baxter mai avea vreo treizeci de metri de mers până la grajd, când din întuneric s-a ivit un bărbat care i-a strigat să se oprească. În momentul când a intrat în cercul de lumină al felinarului, fata a văzut că e un domn bine şi distins, îmbrăcat într-un costum sport de culoare gri, cu o şapcă de postav pe cap. Purta ghetre şi avea un baston greu cu măciulie. Cel mai mult însă a impresionat-o pe fată chipul neobişnuit de palid al bărbatului şi nervozitatea sa evidentă. Fetei i s-a părut că ar fi în vârstă de treizeci şi ceva de ani.

— Nu poţi să-mi spui unde mă aflu? a întrebat-o necunoscutul. Aproape că mă resemnasem la gândul că voi dormi în aer liber, când am văzut felinarul dumitale.

— Vă aflaţi în preajma grajdului de pe domeniul King’s Pyland.

— A, da! Ce noroc pe mine! strigă el. După câte ştiu, un grăjdar doarme în fiecare seară singur acolo. Poate că asta e cina pe care i-o duci. Sunt sigur că dumneata nu eşti aşa de mândră, încât să refuzi să câştigi nişte bani cu care să-ţi poţi cumpăra o rochie nouă, nu? Bărbatul a scos din buzunarul de la vestă o hârtiuţă împăturită şi i-a spus fetei: Ai grijă să-i dai astă-seară băiatului acest bilet, şi în schimb ai să-ţi poţi lua cea mai frumoasă rochie ce se poate cumpăra cu bani.

Fata a fost speriată de insistenţa cu care i-a vorbit necunoscutul şi a fugit de el, îndreptându-se spre ferestruia prin care dădea întotdeauna mâncarea grăjdarului. Ferestruia era deschisă şi Hunter se afla înăuntru, aşezat la măsuţa din dreptul ferestrei. Edith începuse să-i povestească ce i s-a întâmplat, când necunoscutul s-a apropiat din nou.

— Bună seara – zise el, uitându-se pe fereastră. Aş vrea să stau de vorbă cu dumneata.

Fata jură că în momentul în care vorbea necunoscutul, a observat în mâna lui un colţ de hârtie albă – parc-ar fi fost un pacheţel.

— Dar, ce vă aduce aici? întrebă băiatul.

— Mă aduce o întâmplare care poate să-ţi umple buzunarele – îi răspunse necunoscutul. Ai doi cai în cursa dotată cu „Cupa Wessex”: Fir-de-Argint şi Bayard. Vinde-mi şi mie un pont bun şi să ştii că am să te răsplătesc cum se cuvin e. E adevărat că Bayard ar putea să-i dea celuilalt cal o sută de yarzi avans la kilometru şi că proprietarul grajdului a pariat tocmai pe acest cal?

— Va să zică dumneata eşti o iscoadă dintr-aia blestemată! strigă băiatul. Stai să-ţi arăt cum ne purtăm noi cu asemenea oameni la King’s Pyland! Băiatul sări în sus şi traversă. grajdul, ca să asmuţă câinele asupra lui.

Fata fugi acasă, dar se mai uită o dată în apoi şi-l văzu pe necunoscut aplecându-se pe ferestruie în grajd. Peste o clipă însă, când Hun ter se repezi după el cu dulăul pe care-l dezlegase, necunoscutul dispăruse, şi cu toate că băiatul alergă în jurul tuturor clădirilor, nu izbuti să-i mai dea de urmă.

— O clipă! am strigat Dar, mă rog, când a fugit afară cu câinele, grăjdarul a lăsat uşa descuiată în urma lui?

— Straşnic, Watson! Straşnic! mi-a şoptit tovarăşul meu. Însemnătatea acestui amănunt m-a izbit atât de puternic, încât am trimis ieri o telegramă în Dartmoor, anume ca să lămuresc chestiunea. Băiatul a încuiat grajdul înainte de a ieşi din el. De asemenea, îmi permit să adaug cu ferestruia era prea mică pentru ca un om să poată trece prin ea.

Hunter aşteptă până se întoarseră colegii lui, după care îi trimise vorbă antrenorului despre cele întâmplate. Straker se tulbură auzind această veste, deşi se pare că nu şi-a dat seama pe deplin de sensul întâmplării. Era însă vag neliniştit şi doamna Straker, trezindu-se peste noapte, pe la ora unu, îl văzu îmbrăcându-se. Drept răspuns la întrebările ei, Straker îi spuse că nu poate dormi, fiind neliniştit din pricina cailor, şi că are de gând să se ducă până la grajd să vadă dacă totul e în ordine. Nevastă-sa îl imploră să rămână acasă, cu atât mai mult cu cât auzea cum bate ploaia în fereastră, dar în ciuda rugăminţilor ei, el îşi puse pelerina şi plecă.

Trezindu-se la şapte dimineaţa, doamna Straker constată că soţul nu s-a întors încă. Se îmbrăcă în grabă, chemă servitoarea şi porni împreună cu ea către grajd. Uşa grajdului era deschisă, înăuntru, – ghemuit pe un scaun, se afla Hunter, într-o stare de toropeală completă, boxa armăsarului favorit era goală şi nici urmă de antrenor.

Cei doi băieţi, care dormeau în podul de deasupra

cămăruţei cu harnaşamentele, fură treziţi în mare grabă. Nu auziseră nimic peste noapte, pentru că de felul lor aveau un somn greu. Era evident că Hunter se afla sub înrâurirea unui drog puternic; şi întrucât de la el nu se putea obţine nicio vorbă de înţeles, fu lăsat să doarmă până-i trecu toropeala, iar cei doi băieţi şi femeile fugiră să-l caute pe Straker şi armăsarul. În momentul acela cu toţii nădăjduiau că antrenorul o fi avut vreun motiv serios pentru a beoate calul la plimbare dis-de-dimineaţă, însă urcând movila din preajma casei, de pe care se poate vedea tot terenul înconjurător, nu numai că nu găsiră nicio urmă a favoritului, dar descoperiră unele semne care prevesteau că se aflau în prezenţa unei tragedii.

La câteva sute de metri de grajd, pe un tufiş, atârna pelerina lui John Straker. Imediat alături se afla o mică văgăună, sau mai degrabă o groapă în mijlocul bărăganului şi în fundul ei descoperiră cadavrul nefericitului antrenor. Capul îi fusese sfărâmat de o lovitură cruntă, aplicată cu o armă grea şi mai avea o altă rană la coapsă: o tăietură lungă şi dreaptă, făcută evident cu o armă foarte ascuţită. Era limpede însă că Straker se apărase cu dârzenie împotriva atacatorilor, pentru că în mâna dreaptă avea un cuţitaş plin de sânge închegat până în plăsele, iar în mâna stângă ţinea strâns un fular de culoare roşie, cu buline negre; servitoarea îl recunoscu a fi cel purtat la gât, cu o seară înainte, de necunoscutul care îşi făcuse apariţia la grajd.

Când şi-a revenit din toropeală, Hunter a declarat şi el că e absolut sigur că fularul aparţine necunoscutului. De asemenea, era sigur că acelaşi necunoscut, în timp ce stătea la fereastră, i-a drogat mâncarea de berbec, lipsind astfel grajdul de paznic.

Cât despre calul care lipsea, noroiul din fundul gropii aceleia fatale purta destule semne din care reieşea prezenţa lui acolo în momentul luptei, însă din dimineaţa

aceea calul a dispărut şi cu toate că s-a oferit o mare recompensă şi au fost înştiinţaţi toţi ţiganii din Dartmoor, nu s-a aflat nicio veste în privinţa calului. În sfârşit, analiza a arătat că resturile de cină lăsate de grăjdar conţineau o cantitate apreciabilă de praf de opium, în timp ce oamenii din casă, care au mâncat în aceeaşi seară aceeaşi mâncare, n-au avut nimic de suferit.

Acestea sunt elementele principale ale cazului în chestiune, prezentate fără niciun fel de înfloriturі ori supoziţii. Acum am să recapitulez ce a făcut poliţia în această chestiune.

Inspectorul Gregory, căruia i-a fost încredinţat acest caz, este un poliţist extrem de competent. Dacă ar avea norocul să fie înzestrat şi cu imaginaţie, ar putea să se ridice la un rang foarte înalt în meseria lui. De îndată ce a sosit acolo, a găsit şi arestat prompt pe omul asupra căruia cad în mod firesc bănuielile. N-a fost prea greu să pună mâna pe el, pentru că era binecunoscut în împrejurimi. Se pare că numele său este Fitzroy Simpson. E un om de familie foarte bună, cu o educaţie aleasă, care şi-a risipit averea la curse şi trăieşte acum din câştigul destul de modest pe care îl realizează ca bookmaker de mică anvergură şi mare fir. etc de la cluburile sportive ale Londrei. Din cercetarea registrelor sale de pariuri a reieşit că el înregistrase pariuri în valoare de 5.000 lire împotriva favoritului în această cursă.

La arestarea sa, el a declarat că venise în Dartmoor cu speranţa de a căpăta oarecari informaţii privitoare la caii de la King’s Pyland, precum şi cu privire la Desborough, cel de-al doilea favorit al cursei, îngrijit de Silas Brown la grajdurile Capleton. El nu încerca să nege că a făcut în seara anterioară tot ceea ce se spusese, dar declară că n-avusese niciun fel de scopuri criminale, ci pur şi simplu dorise să obţină informaţii de la sursă. În momentul când i se arătă fularul pe care îl purtase la gât,

fu absolut incapabil să justifice prezenţa lui în mâna celui ucis. Hainele sale erau ude, ceea ce trăda faptul că umblase prin ploaie şi furtună în noaptea anterioară, iar bastonul lui de lemn malaez, cu o greutate de plumb.la cap, constituia o armă care, prin lovituri repetate, ar fi putut să producă rănile îngrozitoare de pe urma cărora sucombase Straker.

Pe de altă parte, el personal nu avea niciun fel de rană, în timp ce cuţitul lui Straker era o dovadă că cel puţin unul dintre atacatorii săi prezenta o asemenea urmă. Deci, ţi-am înfăţişat pe scurt toate faptele, dragă Watson, şi dacă ai putea să aduci vreo lumină cu inteligenţa ta, ţi-aş fi extrem de recunoscător.

Ascultasem cu maximum de interes relatarea pe care mi-o făcuse Holmes cu claritatea sa caracteristică; deşi majoritatea lucrurilor îmi erau binecunoscute, nu apreciasem îndeajuns importanţa lor şi nici legătura dintre ele.

— Nu e oare posibil – i-am sugerat eu – ca tăietura din coapsa lui Straker să şi-o fi făcut singur, în cursul zbuciumului şi convulsiilor care au urmat rănii primite la creier?

— E mai mult decât posibil, *e* chiar probabil – mi-a răspuns Holmies. În cazul acesta, unul din principalele puncte în favoarea acuzatului cade.

— Şi totuşi – i-am spus eu – nici acum nu pot să înţeleg care este teoria poliţiei.

— Mă tem că orice teorie am prezenta, ar fi însoţită de obiecţii foarte serioase – mi-a răspuns tovarăşul meu. După câte cred eu, poliţia îşi închipuie că acest Fitzroy Simpeon l-a drogat pe băiat şi după ce a izbutit într-un fel sau altul să facă rost de o altă cheie, a deschis uşa grajdului, a scos calul din el, aparent cu intenţia de a-l răpi. Frâul calului lipseşte, deci se prea poate să i-l fi pus Simpson. Apoi, lăsând uşa deschisă în urma lui, a plecat cu

calul peste bărăgan, când deodată l-a întâlnit sau l-a ajuns din urmă antrenorul. Bineînţeles că între ei a început o luptă. Simpson i-a zdrobit ţeasta lui Straker cu măciulia bastonului, fără ca victima, în legitimă apărare, să-l rănească cu cuţitul ce-l avea asupra lui. Cât despre cal, a fost dus probabil de hoţ într-o ascunzătoare secretă, sau poate a fugit în timpul luptei şi rătăceşte acum pe undeva pe bărăgan, sau prin mlaştini. Cam aşa se înfăţişează cazul în concepţia poliţiei şi oricât de improbabilă ar fi această explicaţie, altele sunt şi mai puţin probabile. În orice caz, de îndată ce mă voi afla la faţa locului, voi verifica această ipoteză. Dar până atunci nu prea văd – Sum am putea să mai obţinem date suplimentare care să ne facă să avansăm în această problemă.

Abia seara am ajuns în orăşelul Tavistock, care se înalţă ca partea bombată a unui scut în mijlocul terenurilor mlăştinoase din Dartmoor. La gară ne aşteptau, doi domni. Unul era înalt şi blond, cu o coamă ca de leu şi cu barbă; ochii să i albaştri, de un albastru deschis, aveau o privire curioasă şi pătrunzătoare. Celălalt era mic şi vioi, foarte elegant şi dichisit, îmbrăcat cu redingotă şi ghetre, cu favoriţi mici şi bine îngrijiţi, şi cu monoclu. Acesta era colonelul Ross, binecunoscutul sportsman, iar celălalt, inspectorul Gregory, un om care făcea o carieră frumoasă şi rapidă în corpul de detectivi al poliţiei engleze.

— Sunt încântat de venirea dumitale, domnule Holmes, spuse colonelul. Domnul inspector, aci de faţă, a făcut tot ce se putea presupune că ar fi indicat; dar nu vreau să las nefolosită nicio posibilitate de a-l răzbuna pe bietul Straker şi pentru a-mi recăpăta calul.

A mai intervenit ceva nou? întrebă Holmes.

— Cu regret trebuie să spun că nu am făcut decât prea puţine progrese – răspunse inspectorul. În faţa gării ne aşteaptă o trăsură deschisă şi, întrucât fără doar şi poate doriţi să vedeţi locul cu pricina înainte de căderea

nopţii, o să discutăm chestiunea pe drum.

Peste o clipă ne aflam cu toţii instalaţi în landoul confortabil şi mergeam la trap prin ciudatul şi vechiul orăşel din comitatul Devonshire. Inspectorul Gregory era obsedat de cazul respectiv şi dădea drumul la un şuvoi neîntrerupt de observaţii şi comentarii, iar Holmes intervenea doar din când în când cu câte o întrebare sau exclamaţie. Colonelul Ross stătea rezemat de pernele trăsurii… eu braţele încrucişate, cu pălăria trasă pe ochi, în timp ce eu ascultam cu interes, dialogul celor doi detectivi.

Gregory expunea o teorie identică cu cea pe care presupusese Holmes în tren că o va formula.

— S-a strâns laţul destul de tare în jurul lui Fitzroy Simpson – zise Gregory – şi eu personal cred că el e omul pe care-l căutăm. Pe de altă parte, recunosc că dovezile sunt pur întâmplătoare şi că ar putea să intervină vreun eveniment nou care să ne răstoarne complet teoria.

— Dar cum rămâne cu cuţitul lui Straker?

— Am ajuns la concluzia de netăgăduit că s-a rănit singur în cădere.

— Aceeaşi sugestie mi-a făcut-o şi prietenul meu, doctorul Watson, când veneam încoace. Dacă se dovedeşte adevărată, ea nu e câtuşi de puţin în favoarea lui Simpson ăsta.

— Fără doar şi poate. El nu are nici cuţit, şi nici vreo urmă de rană. Dovezile împotriva lui sunt fără îndoială puternice. El avea un mare interes să facă să dispară favoritul. E bănuit de drogarea grăjdarului. Nu încape îndoială că a circulat pe ploaie şi furtună în noaptea respectivă, era înarmat cu un baston cu măciulie grea, iar fularul de la gâtul lui a fost găsit în mâna mortului. Cred că avem destule probe pentru a ne putea prezenta cu această acuzaţie în faţa Curţii cu Juri.

Holmes clătină din cap.

— Un avocat deştept ar face praf toată această teorie – zise el. Ce motiv ar fi avut Simpson să scoată calul din grajd?

Dac-ar fi dorit să-i facă un rău, de ce nu l-a săvârşit chiar acolo, la faţa locului? S-a găsit în posesia lui o cheie falsă? Ce farmacist i-a vândut praful de opiu şi, mai presus de toate, unde ar fi putut el, care mai *e* de prin partea locului, să ascundă un cal, şi încă un cal aşa de celebru ca acesta? Ce explicaţie a dat el cu privire la hârtia pe care i-a cerut fetei să i-o înmâneze grăjdarului?

— El zice că era o bancnotă de zece lire. S-a găsit într-adevăr o asemenea bancnotă în punga lui. Celelalte obiecţii pe care le-aţi ridicat dumneavoastră nu sunt chiar aşa redutabile cum par. El nu e total străin de meleagurile acestea. În timpul verii a stat de două ori la Tavistock. Opiul l-a cumpărat, probabil, de la Londra. Cheia care i-a slujit pentru deschiderea grajdului putea să fi fost aruncată ulterior. Calul se prea poate să se afle în fundul vreunei gropi sau a unei mine părăsite de pe bărăgan.

— Ce zice el în privinţa fularului?

— Recunoaşte că e al lui şi declară că l-a pierdut. Dar a intervenit un element nou, care poate să justifice scoaterea calului din grajd de către Simpson.

Holmes îşi ciuli urechile.

— Am descoperit urme, care arată că o şatră de ţigani se aşezase luni seara la depărtare de circa o milă de locul crimei. Marţi au plecat. Acum, presupunând că a existat o înţelegere între Simpson şi aceşti ţigani, nu e oare posibil ca el să fi dus armăsarul la aceşti ţigani, înainte de a se fi cercetat zona sau, pe de altă parte, ca armăsarul să se afle acum în posesia ţiganilor?

— Tot ce se poate.

— Se fac acum cercetări pe tot cuprinsul ţinutului, pentru a da de urma acestor ţigani. De asemenea, am cercetat personal toate grajdurile şi acareturile caselor din

Tavistock pe o rază de zece mile de jur-împrejur.

— După câte am înţeles, există un alt grajd de cai de curse în apropiere.

— Da, şi acesta e un factor pe care bineînţeles nu trebuie să-l neglijăm, întrucât Desborough, calul antrenat la aceste grajduri, era al doilea favorit al cursei. Proprietarul său avea tot interesul să dispară favoritul principal. Se ştie că Silas Brown, antrenorul calului Desborough, a pariat sume mari în cursa respectivă şi de asemeni că nu era de loc prieten cu bietul Straker. Am cercetat însă grajdurile şi n-am găsit niciun indiciu în legătură cu cazul nostru.

— Şi niciun indiciu din care să se vadă că acest Simpson e legat de interesele grajdurilor Capleton?

— Niciunul.

Holmes se lăsă pe spate şi conversaţia încetă. Peste câteva minute, vizitiul nostru opri în faţa unei vilişoare drăguţe, de cărămidă roşie, cu streşinile joase, de la marginea drumului. La o oarecare distanţă, dincolo de o peluză de gazon, se afla o clădire lungă, cu acoperişul de ţiglă cenuşie. În toate celelalte direcţii se întindeau până la marginea zării curbele domoale ale bărăganului, căruia ferigile veştede îi dădeau culoarea bronzului; zarea era întreruptă doar de turlele din Tavistock şi de un grup de case, aflate departe, spre apus – grajdurile Capleton. Cu toţii ne-am grăbit să coborâm, cu excepţia lui Holmes, care a continuat să rămână rezemat de pernele trăsurii, cu ochii pierduţi în zare; era complet absorbit de propriile lui gânduri. Abia când i-am atins braţul s-a trezit, cu o tresărire violentă, şi s-a dat jos din trăsură.

— Iertaţi-mă – zise el, întorcându-se spre colonelul Ross, care-l privea surprins. Visam cu ochii deschişi.

În privirile lui Holmes stăruia o lucire puternică şi o oarecare agitaţie stăpânită. Pentru mine, deprins cu obiceiurile lui, era clar că a prins un fir, deşi nu-mi puteam

închipui de unde.

— Poate aţi prefera să mergeţi imediat la locul crimei, domnule Holmes? zise Gregory.

— Ba nu, aş prefera să mai rămân puţin aici şi să cercetez vreo două chestiuni de amănunt. Bănuiesc că Straker a fost adus îndărăt aici, nu?

— Da, e sus. Mâine are loc ancheta parchetului.

— Era de mulţi ani în serviciul dumneavoastră, domnule colonel?

— Totdeauna m-a slujit cât se poate de bine.

— Domnule inspector, bănuiesc că aţi făcut un inventar al lucrurilor care se aflau în buzunarele lui Straker, în momentul când a murit?

— Am toate aceste obiecte în odaia de toate zilele; dacă doriţi, le puteţi vedea.

— Mi-ar face mare plăcere să le văd.

Ne-am dus cu toţii în odaia din faţă şi ne-am aşezat în jurul mesei din mijlocul încăperii, în timp ce inspectorul a descuiat o cutie pătrată de metal şi a aşternut în faţa noastră o grămăjoară de lucruri. Era o cutie de chibrituri, o lumânare arsă până la jumătate, o soluţie pentru oprirea sângerării, o pipă de lemn, o pungă de piele de focă cu tutun de pipă, un ceas de argint cu lanţ de aur, cinci monede de aur de o liră, o trusă de creioane din aluminiu, câteva hârtii şi un cuţit cu mâner de fildeş şi lamă rigidă dar foarte fină, neflexibilă, de la firma Weiss & Comp, Londra.

— Cuţitul ăsta e foarte ciudat – zise Holmes, luându-l în mână şi cercetându-l cu atenţie. Întrucât văd pete de sânge pe el, bănuiesc că e cel care a fost găsit în mâna mortului. Watson, un asemenea cuţit e, fără îndoială, un lucru din specialitatea ta.

— E ceea ce numim noi un bisturiu pentru operaţii de ochi – am răspuns.

— Aşa am bănuit şi eu. O lamă foarte fină, destinată

unor operaţii foarte delicate. Destul de ciudat ca un om să-l ia cu el într-o expediţie dificilă, cu atât mai mult cu cât nici nu e vorba de un briceag pe care să-l poţi închide când îl pui în buzunar.

— Vârful lamei era apărat de un disc de plută, pe care l-am găsit lângă trupul victimei – zise inspectorul. Nevastă-sa ne spune că de câteva zile el avea acest cuţit pe noptieră şi că, plecând din odaie, l-a luat cu el. Nu era o armă prea bună, dar poate că alta mai potrivită nu a găsit la îndemână în momentul respectiv.

— Se prea poate. Şi cu hârtiile astea ce-i?

— Trei dintre ele sunt facturi de la negustorii de furaje. Una este o scrisoare cu instrucţiuni de la colonelul Ross. Astălaltă e o notă de plată de la o croitoreasă din Bond Street, madame Lesurier, adresată domnului Darbyshire, pentru suma de treizeci şi şapte de lire şi cincisprezece şilingi. Doamna Straker spune că Darbyshire era un prieten de-al soţului ei, şi că uneori scrisorile lui erau trimise aici.

— Doamna Darbyshire are gusturi destul de costisitoare – remarcă Holmes cu ocini la nota de plată. Douăzeci şi două de guinee (treizeci şi şapte de lire) e un preţ destul de mare pentru o singură toaletă. Dar, mă rog, se pare că altceva e greu să mai aflăm de aici, aşa că ar fi bine să mergem acum la locul crimei.

Când am ieşit din odaia de toate zilele, o femeie care aştepta pe coridor a făcut un pas înainte şi l-a apucat de mânecă pe inspector. Avea o faţă răvăşită, slabă şi agitată; se vedea bine că a trecut de curând prin nişte clipe de groază.

— I-aţi prins? I-aţi găsit? întrebă ea gâfâind.

— Nu, doamnă Straker; dar domnul Holmes, aici de faţă, a venit de la Londra ca să ne ajute şi o să facem împreună tot posibilul.

— Sunt sigură că v-am cunoscut la un picnic la

Plymouth, acum câţiva ani, nu-i aşa, doamnă Straker? zise Holmes.

— Nu, domnule, vă înşelaţi.

— Vai de mine, aş fi putut să jur că-i aşa! Eraţi îmbrăcată cu un taior de mătase gris-perle, cu garnitură de pene de struţ.

— În viaţa mea nu am purtat o asemenea toaletă – răspunse doamna.

— Atunci înseamnă că m-am înşelat – zise Holmes şi, cerându-şi scuze, îl urmă pe inspector afară din casă.

Am pornit cu toţii de-a curmezişul câmpiei şi curând am ajuns la groapa în care fusese descoperit trupul lui Straker. La marginea adânciturii se aflau tufişurile de grozamă pe care atârnase pelerina.

— După câte am înţeles, în noaptea cu pricina nu bătea vântul – zise Holmes.

— Nu, vântul nu bătea, însă ploua cu găleata.

— Atunci înseamnă că pelerina n-a fost aruncată de vânt pe tufişurile respective, ci a fost pusă acolo.

— Da, era întinsă peste arbust.

— Ceea ce-mi spuneţi e extrem de interesant. Văd că sunt multe urme de paşi. Fără îndoială că au mai călcat mulţi oameni pe locul ăsta de luni seara încoace.

— Nu, pentru că am pus aici la o parte o rogojină, şi cu toţii am stat numai pe ea.

— Perfect.

— În sacul ăsta am una din cizmele pe care le purta Straker şi un pantof de-al lui Fitzroy Simpson, precum şi o potcoavă de-a lui Fir-de-Argint.

— Domnule inspector, depăşiţi toate aşteptările!

Holmes luă sacul şi, coborând în scobitura terenului, trase rogojina mai spre centru. Apoi, întinzându-se pe burtă şi sprijinindu-şi bărbia în mână, cercetă cu multă atenţie urmele de paşi rămase în noroiul din faţa lui.

— Hei! strigă el deodată. Dar ce-i asta?

Era un chibrit de ceară, ars pe jumătate, atât de plin de noroi, încât părea la început să fie doar o aşchie de lemn.

— Nu-mi dau seama cum a putut să-mi scape acest amănunt – zise inspectorul, cu o vădită expresie de enervare.

— Era aproape invizibil, fiind îngropat pe jumătate în noroi. Eu unul l-am văzut doar pentru că-l căutam.

— Cum adică? Vă aşteptaţi să-l găsiţi?

— Nu mi s-a părut imposibil să dau de el.

Holmes scoase ghetele din sac şi compară urma pe care o lăsa fiecare din ele cu cea de pe pământ. Apoi se căţără până la marginea gropii şi începu să se târască printre ferigi şi tufişuri.

— Mă. tem că alte urme nu mai sunt – zise inspectorul. Am cercetat cu atenţie terenul în toate direcţiile, pe o rază de o sută de metri.

— Serios? întrebă Holmes ridicându-se. Atunci ar fi o obrăznicie nepermisă din partea mea, după cele ce mi-aţi spus, să reiau operaţia. Dar aş dori să fac o mică plimbare pe locul acesta pustiu, înainte de lăsarea întunericului, ca să recunosc terenul pentru investigaţiile de mâine, şi cred că am să iau şi potcoava aista în buzunar, ca să-mi poarte noroc.

Colonelul Ross, care manifestase oarecare enervare faţă de metoda calmă şi sistematică de lucru a tovarăşului meu, se uită la ceas.

— Te-aş ruga să te întorci cu mine, domnule inspector – zise el. Sunt câteva chestiuni în care aş dori să te consult, în special dacă nu cumva avem faţă de public datoria să ştergem numele calului nostru de pe lista concurenţilor la cupa Wessex.

— Asta în niciun caz! strigă Holmes hotărât. Eu unul aş lăsa calul pe listă.

Colonelul se înclină.

— Îmi pare foarte bine că am putut afla părerea dumitale, domnule – zise el. Când vă terminaţi plimbarea, ne găsiţi acasă, la bietul Straker, şi vom putea merge apoi împreună cu trăsura la Tavistock.

Colonelul se întoarse împreună cu inspectorul, în timp ce Holmes şi cu mine o pornirăm încet, de-a curmezişul bărăganului. Soarele începea să aş fi iuţească îndărătul grajdurilor de la Capleton şi câmpia lungă şi uşor înclinată din faţa noastră căpătă nuanţe aurii, preschimbate pe alocuri într-un cafeniu-roşiatic, acolo unde ferigile şi ciulinii prindeau ultimele raze ale înserării. Însă frumuseţea peisajului îl lăsa absolut rece pe tovarăşul meu, care era copleşit de gânduri.

— Uite cum stau lucrurile, Watson – zise el în cele din urmă. Cred că pentru moment am putea să lăsăm la o parte problema asasinului lui John Straker şi ar trebui să ne limităm să aflăm ce s-a întâmplat cu calul. Presupunând că a luat-o la fugă în timpul tragediei sau după consumarea ei, unde ar fi putut să se ducă? Calul e un animal cu un pronunţat spirit de turmă. Dacă a fost lăsat singur, instinctele sale l-ar fi dus fie înapoi la King’s Pyland, fie la Capleton. Ce rost ar fi avut să fugă într-aiurea pe bărăgan? Şi în orice caz, până în momentul de faţă, ar fi dat cineva de urma lui. Iar pe de altă parte, ce rost ar fi avut să-l răpească ţiganii? Oamenii ăştia întotdeauna o iau din loc când aud de vreun bucluc, pentru că n-au niciun chef să-i sâcâie poliţia cu cercetările. Cât despre vânzare, nu puteau trage nădejde să vândă un asemenea cal. Ar fi riscat enorm de mult şi n-ar fi câştigat nimic furându-l. Asta-i mai presus de orice îndoială.

— Atunci unde e calul?

— Ţi-am mai spus că trebuie să se fi dus ori la King’s Pyland, ori la Capleton. La King’s Pyland nu e. Deci este la Capleton. Să folosim această presupunere ca o ipoteză experimentală şi să vedem la ce ne duce. După cum a

remarcat şi inspectorul, această parte a bărăganului este un teren tare şi uscat El însă coboară spre Capleton şi, după cum văd de aici, în partea aceea se află o scobitură mai lungă, care probabil marţi noaptea a fost foarte jilavă. Dacă presupunerea noastră este justă, atunci calul trebuie să fi traversat acest teren, şi acolo cred eu că ar fi cazul să-i căutăm urmele.

În timpul acestei conversaţii ne continuasem drumul cu paşi destul de repezi şi după câteva minute ne şi aflam la scobitura cu pricina. La rugămintea lui Holmes, am coborât malul vâlcelei către dreapta, în timp ce el s-a îndreptat spre stânga. Nici nu apucasem bine să facem cincizeci de paşi, când l-am şi auzit strigând, şi l-am văzut făcându-mi semn cu mâna să mă apropii. Pe terenul moale din faţa lui se vedeau bine adâncituri de copite şi potcoava pe care a scos-o din buzunar se potrivea exact cu urmele calului respectiv.

— Iată, dragul meu, valoarea imaginaţiei – zise Holmes. Asta e tocmai calitatea care-i lipseşte lui Gregory. Noi ne-am închipuit ce s-ar fi putut întâmpla, ne-am slujit de această presupunere, şi am găsit că realitatea ne dă dreptate. Să mergem mai departe.

Am traversat fundul mlăştinos al vâlcelei şi am străbătut apoi cam un sfert de milă din terenuri ierboase, uscate şi tari. Apoi, pe panta care urma, am văzut din nou urmele calului. Iar le-am pierdut pe parcursul unei jumătăţi de milă, dar le-am regăsit foarte aproape de Capleton. Holmes a fost primul care a dat cu ochii de ele şi mi le-a arătat, cu o expresie de triumf pe faţă. Alături de urmele calului se vedeau limpede şi urmele paşilor unui om.

— Dar până acum calul era singur! am strigat. Tocmai. Până acum a fost singur. Ei, dar asta ce mai este?

Cele două şiruri de urme se întorceau brusc şi luau direcţia domeniului King’s Pyland. Holmes a scos un

şuierat şi am pornit amândoi de-a lungul urmelor.

El nu le scăpa din ochi, dar eu m-am uitat întâmplător puţin într-o parte şi, spre surprinderea mea, am văzut aceleaşi urme întorcându-se înapoi, în direcţia opusă.

— Bravo ţie, Watson! mi-a spus Holmes, când i le-am arătat. Ne-ai scutit de un drum lung, care ne-ar fi făcut numai să pierdem vremea. Hai să cercetăm drumul de înapoiere.

N-a trebuit să mergem prea mult. Urmele încetau la asfaltul aleii care ducea la poarta grajdului Capleton. La apropierea noastră, din grajd a ieşit un argat.

— N-avem nevoie de vagabonzi pe aici! strigă el.

— Vreau să pun numai o întrebare – zise Holmes, cu mâna în buzunarul de la vestă. Dac-aş veni mâine dimineaţă, la ora cinci, ar fi prea devreme ca să vorbesc cu stăpânul dumitale, domnul Silas Brown?

— Hei, domnule, dac-o să fie cineva sculat, apoi sigur că dânsul e ăla, pentru că se trezeşte totdeauna primul. Dar uitaţi-l aici, domnule, aşa că vă poate răspunde chiar el la întrebări. Nu, domnule, nu! Dacă mă vede că mă ating de banii dumneavoastră, îmi pierd pâinea. Dacă vreţi, mi-i daţi mai pe urmă.

În timp ce Sherlock Holmes punea la loc în buzunar moneda de jumătate de coroană pe care tocmai o scosese, pe poartă ieşi un bărbat mai în vârstă, cu o înfăţişare feroce, care pocnea într-una dintr-o cravaşă grea.

— Ce-i asta, Dawson? strigă el. Lasă trăncăneala! Du-te şi vezi-ţi de treabă! Iar voi ce naiba căutaţi pe-aici?

— Voiam să vorbim cinci minute cu dumneavoastră, scumpe domn – zise Holmes cu glas mieros.

— N-am timp să vorbesc cu orice pierde-vară. N-avem. nevoie de intruşi pe-aici. Căraţi-vă, că altfel asmut câinele asupra voastră!

Holmes se aplecă înainte şi şopti ceva în urechea

instructorului. Acesta tresări puternic şi se înroşi până în albul ochilor.

— E o minciună! strigă el. O minciună sfruntată

— Mă rog! Ne certăm în privinţa asta aici, în public, sau discutăm în taină, în biroul dumneavoastră?

— Bine, dacă doriţi, poftiţi înăuntru.

Hohnes zâmbi.

— Nu te ţin decât vreo câteva minute, Watson – zise el. Şi acum, domnule Brown, sunt întru totul la dispoziţia dumneavoastră.

A durat o jumătate de oră bună şi până s-a întors Hohnes şi cu instructorul, toate nuanţele roşiatice ale peisajului deveniseră cenuşii. În viaţa mea nu am văzut o schimbare atât de rapidă la un om, ca aceea care se petrecuse în acest răstimp cu Silas Brown. Faţa lui era pământie ca cenuşa parcă, pe frunte îi străluceau picături de sudoare şi mâinile în care ţinea cravaşa îi tremurau, aşa că acum aceasta flutura ca o rămurică bătută de vânt. Dispăruse şi maniera lui arogantă şi teroristă şi acum se gudura pe lângă tovarăşul meu ca o javră pe lângă stăpân.

— Instrucţiunile dumneavoastră vor fi îndeplinite întocmai – zise el.

— Nu trebuie să se producă nici cea mai mică greşeală – zise Hohnes, uitându-se în jur. Celălalt tresări văzând ameninţarea din ochii detectivului.

— Nu. nu. Vă asigur că nu voi tolera nicio greşeală. Va fi acolo la timp. îl schimb mai întâi, sau după aceea?

Holmes se gândi o clipă şi apoi izbucni în râs.

— Nu, nu-l schimba – zise el. Am să-ţi scriu în privinţa asta. Şi acum, te rog să nu cumva să recurgi la vreo şmecherie, că altfel…

— Puteţi avea toată încrederea în mine. Toată încrederea!

— Să ai grijă de el în ziua respectivă, ca şi cum ar fi al dumitale.

— Lăsaţi pe mine.

— Da, bănuiesc că mă pot bizui pe dumneata. Bine, mâine o să ai veşti de la mine.

Drept care se răsuci pe călcâi, fără să ia în seamă mâna tremurătoare pe care i-o întinsese celălalt şi porni împreună cu mine spre King’s Pyland.

— Rar mi-a fost dat să întâlnesc o combinaţie mai desăvârşită de terorist, laş. şi pungaş, decât e domnul Silas Brown – remarcă Holmes, în timp ce grăbeam amândoi pasul.

— Vasăzică armăsarul e la el, da?

— A încercat el să bâiguie ceva că n-ar fi, însă i-am descris aşa de exact acţiunile lui din dimineaţa aceea, încât e convins că eu îl supravegheam din umbră Bineînţeles, nu ţi-a scăpat amănuntul că urmele aceleia de picioare aveau o formă cu totul deosebită, cu botul încălţămintei drept, ceea ce corespunde exact cu cizmele ăstuia. Pe de altă parte, e de la sine înţeles că nicio slugă n-ar fi îndrăznit să facă un asemenea lucru. I-am povestit cum, în dimineaţa respectivă, a fost ca de obicei în picioare mai devreme decât toţi ceilalţi, cum a văzut rătăcind pe bărăgan un cal necunoscut, cum s-a dus către el şi ce uimit a fost recunoscând pata albă din fruntea favoritului, de la care se trage şi numele de Fir-de-Argint; cum şi-a dat astfel seama că norocul i-a adus în puterea lui singurul cal care ar fi putut să-l învingă pe cei pe care miza el. Apoi i-am descris cum a simţit mai întâi imboldul de a duce calul înapoi la King’s Pyland, dar diavolul i-a arătat că e mai bine să ascundă calul până după cursă, drept care el l-a dus înapoi, şi l-a ascuns la Capleton. După ce i-am expus astfel toate amănuntele, s-a dat bătut şi s-a gândit numai cum să-şi scape pielea.

— Bine, dar grajdurile lui au fost percheziţionate.

— A, un şnapan dintr-ăsta specializat în curse de cai ştie multe trucuri.

— Bine, dar nu ţi-e frică să laşi calul în puterea lui acum, când are tot interesul să-i facă un rău?

— Dimpotrivă, o să-l păzească, dragul meu, ca pe ochii din cap. Ştie că singura lui speranţă de a obţine îndurare este să aducă armăsarul nevătămat.

— Colonelul Ross nu mi s-a părut câtuşi de puţin un om capabil să manifeste vreodată prea multă îndurare.

— Chestiunea nu depinde de colonelul Ross. Eu îmi urmez propriile mele metode şi îi spun lui mai multe sau mai puţine, după cum am chef. Asta e avantajul de a lucra neoficial. Nu ştiu dacă ai remarcat, Watson, dar colonelul m-a luat cam de sus, aşa că parcă aş fi tentat să mă distrez puţin pe socoteala lui. Te rog să nu-i spui absolut nimic despre cal.

— Ei, cum o să-i spun fără permisiunea ta?

— Şi, bineînţeles, asta rămâne încă o chestiune minoră faţă de problema asasinării lui John Straker.

— Şi acum o să te consacri acestei probleme?

— Dimpotrivă. Ne întoarcem amândoi la Londra cu trenul de seară.

Cuvintele prietenului meu m-au uluit. Nu stătusem decât vreo câteva ore în Devonshire şi mi-era cu neputinţă să înţeleg cum îi venea să lase baltă o cercetare pe care o începuse într-o manieră atât de strălucitoare. N-am mai putut scoate o vorbă de la el. până ce ne-am întors în casa antrenorului. Colonelul şi cu inspectorul ne aşteptau în salonaş.

— Prietenul meu şi cu mine ne întoarcem la Londra cu expresul de la miezul nopţii – zise Holmes. Ne-a făcut mare plăcere să respirăm puţin aerul dumneavoastră minunat din Dartmoor.

Inspectorul făcu ochii mari, iar colonelul îşi strâmbă gura într-un rânjet batjocoritor.

— Va să zică aţi abandonat orice speranţă de a-l aresta pe ucigaşul bietului Straker – zise el.

Holmes dădu din umeri.

— Fără doar şi poate că există mari obstacole în această privinţă – zise el. Am însă toate speranţele ca armăsarul dumneavoastră să ia startul în cursa de mai ţi şi vă rog din suflet să vă pregătiţi jocheul. Dacă nu vă supăraţi, aţi putea să-mi furnizaţi o fotografie a domnului John Straker?

Inspectorul scoase o fotografie din plicul pe care-l avea în buzunar şi i-o dădu lui Holmes.

— Dragul meu Gregory, dar îmi anticipezi toate dorinţele! Dacă îmi permiteţi să vă mai reţin o clipă, aş dori să pun o întrebare fetei de serviciu.

— Trebuie să mărturisesc că mă cam descumpăneşte consilierul nostru de la Londra – zise colonelul Ross pe şleau, de îndată ce prietenul meu părăsi încăperea. Eu nu văd să fi în am tat cu ceva de la sosirea lui.

— Cel puţin aveţi asigurarea că armăsarul dumneavoastră va lua startul în cursă – i-am zis eu.

— Da, am această asigurare – mi-a răspuns colonelul dând din umeri. Însă eu aş prefera să am calul.

Eram gata să-i spun ceva ca să-mi apăr prietenul, <±i de acesta reveni în odaie.

— Şi acum, domnilor – zise el – sunt gata să merg cu dumneavoastră la Tavistock.

La urcarea noastră în trăsură ne ţinu uşa deschisă unul dintre băieţii de la grajd. Deodată, se păru că lui Holmes i-a vei it o idee, pentru că se aplecă uşor înainte şi-l apucă de mânecă pe băiat:

— În ţarcul ăla aveţi nişte oi – zise el. Cine vede de ele?

— Eu, domnule.

— N-ai observat nimic ciudat la ele în ultima vreme?

— Nu, domnule, mare lucru n-am văzut; dar vreo trei din ele au început să şchiopăteze.

Mi-am dat seama că Holmes e extrem de încântat,

pentru că a râs satisfăcut şi a început să-şi frece mâinile.

— O ipoteză hazardată – zise el, ciupindu-mă de braţ. Gregory, permite-mi să-ţi atrag atenţia asupra acestei neobişnuite epidemii care bântuie printre oi. Putem pom i, vizitiu.

Pe faţa colonelului Ross stăruia şi acum o expresie grăitoare pentru părerea proastă la care ajunsese în privinţa capacităţii tovarăşului meu. Inspectorul însă deveni deodată foarte atent.

— Şi asta vi se pare important? întreabă el.

— Extrem de important.

— Mai e vreun alt amănunt asupra căruia aţi vrea să-mi atrageţi atenţia?

— Asupra curiosului incident care s-a petrecut în cursul nopţii cu câinele.

— Dar câinele n-a făcut nimic în cursul nopţii.

— Păi tocmai ăsta e incidentul curios – remarcă Sherlock Holmes.

Peste patru zile Holmes şi cu mine ne aflam din nou în trenul de Winchester, ca să participăm la cursa dotată cu cupa Wessex. În Urma mesajului transmis, colonelul Ross ne întâmpină în faţa gării şi ne conduse cu trăsura lui la hipodromul de la marginea oraşului. Avea un aer foarte grav şi maniere cât se poate de glaciale.

— N-am văzut încă nici urmă de cal – zise el.

— Bănuiesc că dacă o să-l vedeţi, o să-l recunoaşteţi? întrebă Holmes.

Colonelul se supără cumplit.

— Sunt de douăzeci de ani turfist şi niciodată nu mi s-a pus o asemenea întrebare – îi răspunse el. Pe Fir-de-Argint îl poate recunoaşte şi un copil, pentru că este ţintat şi are picioarele din faţă pătate.

— Pariurile cum merg?

— Ei. asta e partea curioasă! Ieri puteai obţine cota cincisprezece la unu, dar diferenţa a scăzut din ce în ce, şi

astăzi nu poţi obţine decât cel mult trei la unu

— Hm! zise Holmes. E limpede că cineva ştie anumite lucruri!

Când trăsura ne-a adus în îngrăditura din preajma tribunei principale, m-am uitat pe tabel, ca să văd lista participanţilor. Iată ce scria;

Cupa Wessex – cincizeci lire fiecare, cu un adaus de o mie de lire pentru caii de patru şi cinci ani;

Premiul doi – trei sute lire;

Premiul trei – două sute lire.

Cursa se desfăşoară pe un traseu nou (2 614 metri).

1. Armăsarul Negruţul, grajdurile domnului Heath Newton (Jocheu: şapcă roşie, cazacă havan).

2. Armăsarul Boxerul, grajdurile colonelului War-Uaw (Jocheu: şapcă roz, cazacă albastru cu negru).

3. Armăsarul Desborough, grajdurile lordului Backwater (Jocheu: şapcă galben, cazacă cu mâneci galbene).

4. Armăsarul Fir-de-Argint, grajdurile colonelului Ross (Jocheu: şapcă neagră, cazacă roşie).

5. Iapa Iris, grajdurile ducelui de Balmoral (Jocheu: şapcă verde, cazacă cu dungi galbene şi negre).

6. Calul Rasper, grajdurile lordului Singleford (Jocheu: şapcă vişinie, cazacă cu mâneci negre).

— Am retras din cursă celălalt cal al nostru şi ne-am pus toate speranţele în promisiunea dumneavoastră – zise colonelul. Hei, ce-i asta? Fir-de-Argint e favorit?

— Cinci la patru pentru Fir-de-Argint – se auzeau peste tot strigătele. Cinci la patru pentru Fii – de Argint! Cincisprezece la cinci pentru Desborough! Cinci la patru cota pentru pluton!

— Iată, s-au ridicat steguleţele pentru participant! am strigat eu. Toţi cei şase cai sunt prezenţi la start.

— Toţi şase iau startul? Atunci înseamnă că aleargă şi calul meu! strigă colonelul foarte agitat Dar nu-l văd.

Culorile mele n-au trecut.

— Au trecut doar cinci, ăsta trebuie să fie al dumneavoastră.

În momentul în care. vorbeam, un roib voinic ieşi din padoc şi trecu în trap mărunt pe lângă noi, fiind încălecat de un jocheu cu binecunoscutele culori ale colonelului: negru? i roşu

— Ăla nu e calul meu! strigă proprietarul. Animalul ăsta nu are nicio pată albă! Ce i-ai făcut, domnule Holmes?

— Staţi niţel. Să vedem cum se descurcă – zise imperturbabil prietenul meu. Timp de câteva minute privi cu ajutorul binoclului meu. Bravo! Un start excelent! strigă el deodată. Uite-i că vin la turnantă!

Din trăsură vedeam perfect concurenţii cum se apropiau de linia dreaptă. Cei şase cai mergeau aproape piept la piept, atât de strâns, încât i-ai fi putut acoperi cu un singur covor. Însă pe la jumătatea distanţei, se detaşă puţin galbenul grajdului Capleton. În schimb, până să ajungă la noi, elanul lui Desborough se epuizase şi calul colonelului, distanţându-se dintr-o zvâcnitură. ajunse primul la potou, bătându-şi rivalul cu cel puţin şase lungimi; iapa Iris a ducelui Balmoral ocupă, la mare luptă, locul trei.

— În orice caz, cursa am câştigat-o – zise cu greu colonelul, gâfâind şi ştergându-se la ochi cu dosul mâinii. Mărturisesc că nu am înţeles absolut nimic. Domnule Holmes, nu ţi se pare că ai păstrat cam prea multă vreme această taină?

— Desigur, domnule colonel. O să aflaţi totuşi. Să mergem la faţa locului, şi să ne uităm împreună la cal. Iată-l – continuă el, în timp ce ne îndreptam spre padocul cântarului, în care nu sunt primiţi decât proprietarii şi prietenii lor. Dacă o să vă daţi osteneala să spălaţi cu spirt fruntea şi picioarele calului, o să descoperiţi că este tot bunul şi bătrânul dumneavoastră Fir-de-Argint.

— Mă uluieşti!

— L-am descoperit în mâinile unui pungaş de falsificator, şi mi-am permis să pun calul să alerge exact aşa cum a fost trimis încoace.

— Scumpe domn, ai făcut minuni. Calul arată foarte bine şi e în formă bună. În viaţa lui ma alergat mai bine ca azi. Nu ştiu cum să mă scuz faţă de dumneata, pentru că ţi-am pus la îndoială capacitatea. Mi-ai făcut un mai e serviciu regăsindu-mi calul. Mi-ai face un serviciu şi mai mare dală ai găsi şi pe ucigaşul lui John Straker.

— Păi, am şi făcut-o! zise calm Sherlock Holmes.

Şi colonelul, şi eu, ne-am holbat la el.

— L-ai prins? Atunci unde e?

— E aici.

— Aici? Unde?

— E alături de mine, în momentul de faţă.

Colonelul se roşi la faţă, furios.

— Recunosc că-ţi sunt obligat, domnule Holmes – strigă el – dar mă văd silit să consider ceea ce-ai spus acum fie o glumă proastă, fie o insultă.

Sherlock Holmes râse:

— Vreau să vă asigur, domnule colonel, că nu v-am asociat în niciun fel cu această crimă – zise el. Adevăratul ucigaş se află îndărătul dumneavoastră!

Trecu pe lângă colonel şi puse mâna pe gâtul lucios al pursângelui.

— Calul! fu strigătul care izbucni deodată din gura colonelului şi a mea.

— Da, calul. Dar aş vrea să-i uşurez vinovăţia, spunând că a făptuit această crimă în legitimă apărare şi că John Straker a fost un om care nu merita câtuşi de puţin încrederea dumneavoastră. Dar iată că a sunat clopotul; şi întrucât sper să câştig vreo câţiva gologani la cursa următoare, am să amân o explicaţie amănunţită pentru un moment mai potrivit.

În seara aceea, întorcându-ne cu rapidul la Londra, ne aflam singuri în colţul unui vagon pulman, şi aş putea să spun că, atât pentru colonelul Ross, cât şi pentru mine, ceasurile călătoriei au trecut extrem de repede, întrucât am ascultat amândoi relatarea făcută de tovarăşul meu cu privire la evenimentele care se petrecuseră în grajdurile de cai de curse din Dartmoor, în noaptea de luni spre marţi, precum şi cu privire la mijloacele folosite de el pentru a dezlega enigma.

— Mărturisesc – zise Holmes – că toate teoriile pe care le elaborasem, pe baza relatărilor din ziare, erau complet greşite. Şi totuşi existau acolo câteva indicaţii bune, numai că, din nefericire, erau înecate într-un noian de alte amănunte, care ascundeau adevărata lor semnificaţie. Am plecat în Devonshire cu convingerea că Fitzroy Simpson este adevăratul vinovat, deşi, bineînţeles, am văzut că probele împotriva lui sunt departe de a fi complete.

În timp ce mă aflam în trăsură, tocmai când am ajuns la casa antrenorului, am înţeles deodată imensa importanţă a acelei mâncări condimentate de berbec. Poate vă aduceţi aminte că eram foarte absorbit şi că am rămas în trăsură, după ce dumneavoastră, ceilalţi, coborâserăţi. Mă miram singur cum Dumnezeu am putut să trec cu vederea peste o soluţie atât de evidentă a acestui caz.

— Mărturisesc – zise colonelul – că nici acum nu văd în ce măsură ne poate ajuta acest lucru.

— Asta a fost prima verigă în lanţul raţionamentului meu. Praful de opiu are un gust pronunţat. Nu putea trece neobservat. Nu e dezagreabil, dar e perceptibil. Dac-ar fi fost amestecat într-o mâncare obişnuită, consumatorul l-ar fi detectat fără doar şi poate, şi, foarte probabil, n-ar mai fi mâncat. În schimb, sosul picant cu condimente indiene era mediul cel mai potrivit pentru a ascunde gustul acestui

praf. Era imposibil de presupus ca acest străin, Fitzroy Simpson, să fi determinat prepararea mâncării condimentate de berbec în familia antrenorului în seara aceea şi ar însemna, fără doar şi poate, să mizezi pe o coincidenţă prea fantastică, dacă am fi presupus că el s-a întâmplat să aducă praful de opiu tocmai în seara în care se servea o mâncare potrivită pentru a ascunde gustul acela deosebit. Asta e de neconceput. Prin urmare, Simpson este eliminat din cazul respectiv şi atenţia noastră se concentrează asupra lui Straker şi a soţiei lui, singurele două persoane care ar fi putut să aleagă pentru cină acea mâncare picantă de berbec. Opiul a fost adăugat după ce s-a scos deoparte porţia grăjdarului, pentru că ceilalţi au mâncat acelaşi lucru, fără niciun fel de urmări. Deci, care dintre aceste persoane a avut acces la mâncarea respectivă, fără ca fata de serviciu să observe? înainte de a răspunde precis la această întrebare, reţinusem faptul deosebit de important că în noaptea aceea câinele nu a lătrat, pentru că orice deducţie justă are întotdeauna darul de a sugera o altă deducţie. Incidentul cu Simpson mi-a arătat că la grajd ţineau un câine şi totuşi, deşi cineva a intrat şi a scos un cal din grajd, câinele n-a lătrat destul de tare pentru a-i trezi pe cei doi băieţi din pod. E deci evident că vizitatorul nocturn a fost o persoană pe care câinele o cunoaşte foarte bine.

Eram convins sau aproape convins că John Straker s-a dus în toiul nopţii la grajd şi l-a scos afară pe Fir-de-Argint. Dar în ce scop? Evident, într-un scop necinstit, pentru că altfel de ce l-ar fi drogat pe grăjdar? Şi totuşi nu-mi puteam da seama de ce. S-au mai cunoscut cazuri în care antrenorii îşi asigurau câştiguri însemnate, făcând pariuri împotriva propriilor cai, prin intermediul unor prepuşi, iar apoi îşi împiedicau caii, prin înşelăciune, să câştige cursa. Uneori e folosit un jocheu care ţine calul în frâu. Alteori e vorba de mijloace mai sigure şi mai subtile.

Ce mijloc fusese folosit în cazul de faţă? Trăgeam nădejdea că obiectele găsite în buzunarele lui mă vor ajuta să ajung la o concluzie.

Şi aşa s-a şi întâmplat. E imposibil ca dumneavoastră să fi uitat de cuţitul cu totul neobişnuit, care s-a găsit în mâna mortului, şi pe care, fără doar şi poate, niciun om cu mintea întreagă nu l-ar fi ales drept armă. După cum ne-a spus doctorul Watson, un tip de cuţit folosit pentru cele mai delicate operaţii cunoscute în chirurgie şi în seara aceea, tocmai pentru o operaţie delicată, urma să fie folosit. Dumneavoastră, domnule colonel, cu îndelungatele dumneavoastră legături cu turful, ştiţi, fără îndoială, că se poate face o mică incizie la tendoanele de la pulpa calului, printr-o operaţie subcutanată, care nu lasă absolut nicio urmă. Un cal supus acestei operaţii începe să şchiopăteze niţel şi defectul este de obicei atribuit unei întinderi musculare sau unui acces de reumatism, dar niciodată nu este considerat a fi rezultatul unei ticăloşii.

— Ticălosul! Criminalul! strigă colonelul.

— Aşadar, avem aci explicaţia dorinţei lui John Straker de a scoate calul afară în noaptea respectivă. Un animal atât de focos ar fi trezit fără doar şi poate chiar şi pe oamenii cu somnul cel mai greu, dac-ar fi simţit înţepătura unui bisturiu. Deci era absolut necesar să facă operaţia în aer liber.

— Vai, ce orb am fost! strigă colonelul. Bineînţeles că de asta a avut nevoie de lumânare şi de asta a aprins chibritul.

— Sigur că da. Dar, cercetând obiectele din buzunarele lui Straker, am avut norocul să descopăr nu numai metoda folosită de el pentru delict, ci şi mobilul lui. Ca un om cu experienţă ce sunteţi, domnule colonel, ştiţi bine că bărbaţii nu poartă prin buzunare notele de plată ale altor oameni. Avem mai toţi destule note de plată de achitat şi aşa. Am dedus deci imediat că Straker ducea o

viaţă dublă şi că ţinea două case. Caracterul notei de plată mi-a arătat că e vorba de o doamnă, şi încă de una cu nişte gusturi foarte costisitoare. Oricât de generos aţi fi dumneavoastră cu angajaţii pe care îi aveţi, ar fi foarte greu de presus că, din salariul pe care i-l plătiţi, să poată cumpăra soţiilor lor rochii de douăzeci de guinee bucata. Am întrebat-o pe doamna Straker, fără ca ea să-şi dea seama, cu privire la toaletă, şi convingându-mă că nu i-a parvenit niciodată, am reţinut adresa croitoresei şi mi-am dat seama că, făcându-i o vizită şi arătându-i fotografia lui Straker, voi putea uşor să fac să dispară enigmaticul personaj Darbyshire.

Începând din acel moment, totul a fost limpede pentru mine. Straker scosese calul din grajd, ducându-l într-o groapă din care să nu se zărească flacăra lumânării. În fuga lui. Simpson îşi pierduse fularul de la gât, şi Straker îl luase de jos, gândindu-se că ar putea eventual să-l folosească pentru a lega picioarele armăsarului. Odată ajuns în groapă, se duse în spatele calului, aprinse un chibrit, dar acesta, speriat de flacără şi având în plus şi ciudatul instinct al animalelor când simt că se pune la cale vreo ticăloşie, dădu cu copita şi potcoava de oţel îl izbi drept în frunte pe Straker. Mai înainte, cu toată ploaia, îşi scosese pelerina, pentru a putea îndeplini delicata operaţie şi aşa se face că în cădere s-a rănit cu cuţitul la coapsă. Am prezentat destul de limpede lucrurile?

— Minunat! strigă colonelul. Minunat! Parc-ai fi fost de faţă!

— Mărturisesc că ultima mea supoziţie a fost destul de îndrăzneaţă. Mi-a dat prin gând că un om atât de ager la minte ca Straker n-o să întreprindă delicata incizie a tendonului fără puţin exerciţiu prealabil. Şi pe cine ar fi putut să facă această practică? S-a întâmplat ca ochii să-mi cadă asupra oilor, şi am pus întrebarea care, oarecum, spre propria mea surprindere, a arătat că presupunerea e

îndreptăţită.

— Ne-ai lămurit perfect, domnule Holmes).

— Când m-am întors la Londra, m-am dus la croitoreasă, care l-a recunoscut imediat pe Straker ca fiind un excelent client, pe nume Darbyshire, cu o nevastă fascinantă şi mondenă, foarte pasionată de rochiile scumpe. Nu am nicio îndoială că această femeie îl făcuse să se înglodeze până peste cap în datorii, şi deci ea l-a împins la această ticăloşie încheiată atât de tragic.

— Aţi explicat totul, cu excepţia unui lucru – strigă colonelul. Unde era calul meu?

— A, calul a rupt-o la fugă şi a fost îngrijit de un vecin de-al dumneavoastră. Cred însă că în privinţa asta trebuie să obţinem o amnistie. Dacă nu mă înşel, am ajuns la Clapham Junction şi peste câteva minute vom fi în gara Victoria. Dacă vă face plăcere să fumaţi o ţigară în apartamentul nostru, domnule colonel, voi fi fericit să vă mai furnizez orice alt detaliu care v-ar putea interesa.

O ÎNTÂMPLARE CU ŞASE NAPOLEONI

Adeseori se întâmpla ca domnul Lestrade de la Scotland Yard să treacă seara pe la noi şi vizitele lui erau primite cu multă încântare de Sherlock Holmes, pentru că-i dădeau posibilitatea să fie la curent cu ce se petrece la cartierul general al poliţiei. În schimbul veştilor pe care le aducea Lestrade, Holmes era gata întotdeauna să dea atenţie amănuntelor vreunui caz cu care se ocupa detectivul şi adeseori, poate chiar fără vreo intervenţie activă, să-i ofere câte o sugestie sau o indicaţie izvorâtă din vastele sale cunoştinţe. şi din îndelungata sa experienţă. În seara despre care vreau să vă vorbesc, Lestrade nu discutase decât despre vreme şi despre ziare. Apoi rămăsese tăcut şi îşi fuma gânditor trabucul. Holmes îl privi ţintă.

— Ai pe cap vreo afacere mai deosebită? întrebă el.

— Nu, domnule Holmes, nimic deosebit.

— Atunci povesteşte-mi şi mie despre ce e vorba.

Lestrade râse.

— Mde, domnule Holmes, într-adevăr, n-are rost să neg că sunt preocupat de ceva, dar, pe de altă parte, e o poveste atât de absurdă, încât am stat la îndoială dacă să vă plictisesc cu ea. Dar cu toate că-i un lucru extrem de mărunt, e totuşi deosebit de straniu şi ştiu că dumneavoastră aveţi un gust deosebit pentru tot ceea ce-i ieşit din comun. După părerea mea, lucrul e mai degrabă de competenţa doctorului Watson decât de a noastră.

— E vorba de o boală? am întrebat eu.

— Mai degrabă de nebunie, şi încă o nebunie foarte stranie. Dumneavoastră aţi putea oare să concepeţi ca o persoană din vremurile noastre să-l urască atât de mult pe Napoleon I, încât să fie-n stare să-i sfărâme orice imagine pe care o întâlneşte?

Holmes se lăsă pe spateaza scaunului.

— Asta nu mă priveşte – zise el.

— Tocmai asta am zis şi eu. Pe de altă parte, însă, dacă omul pătrunde în diverse case prin efracţie, pentru a distruge asemenea imagini, deşi nu-i aparţin, asta înseamnă că e totuşi o chestiune de competenţa doctorului, nu de cea a poliţistului.

Holmes se ridică iarăşi în capul oaselor.

— Efracţie? Devine interesant. Ia să aud şi eu amănunte!

Lestrade îşi scoase agenda şi-şi împrospătă memoria din paginile ei.

— Prima spargere a fost semnalată acum patru zile – începu el. S-a produs la magazinul de obiecte de artă al lui Morse Hudson, de pe Kennington Road. Vânzătorul intrase o clipă în cămăruţa din dosul prăvăliei, când, deodată, auzi o izbitură şi, repezindu-se înăuntru, găsi un bust de ghips,

reprezentându-l pe Napoleon, şi aşezat împreună cu alte opere de artă pe tejghea, sfărâmat în bucăţi. Ieşi repede în stradă, dar cu toate că mai mulţi trecători i-au declarat că au observat un bărbat fugind din prăvălie, n-a putut să-i dea de urmă, şi nici să găsească vreun mijloc de a-l identifica pe răufăcător. Se părea că e vorba de o acţiune huliganică fără sens, dintre acelea care se întâmplă din când în când. Cazul a fost raportat ca atare gardianului din colţul străzii. Bustul nu valora decât vreo câţiva şilingi, şi toată istoria părea să fie prea copilărească pentru a da naştere la o cercetare mai atentă.

Al doilea caz însă a fost mult mai grav şi de altfel mult mai deosebit. S-a produs astă-noapte.

Tot în Kennington Road, la câteva sute de metri de magazinul lui Morse Hudson, stă un doctor binecunoscut, Barnicot, pe nume, care are o clientelă foarte numeroasă pe malul de sud al Tamisei. Locuinţa şi cabinetul principal le are pe Kennington Road, dar mai ales are şi un cabinet-sucursală, cu farmacie, la o depărtare de vreo două mile, pe Lower Brixton Road. Doctorul Barnicot e un admirator entuziast al lui Napoleon şi casa lui este plină de cărţi, de tablouri şi relicve ce ţin trează amintirea împăratului Franţei. Cu puţină vreme în urmă a cumpărat de la Morse Hudson două copii similare ale celebrului bust al lui Napoleon, făcut de sculptorul francez Devine. Una dintre ele a pus-o în holul casei lui din Kennington Road, iar cealaltă pe cămin, în cabinetul din Lower Brixton. Ki bine, când a coborât azi-dimineaţă, doctorul Barnicot a constatat cu surprindere că peste noapte s-a făcut o spargere în casa lui, din care însă nu i s-a luat decât bustul lui Napoleon, aflat în hol. Cineva l-a scos afară şi l-a trântit cu sălbăticie de zidul grădinii, lângă care au fost găsite cioburile.

Holmes începu să-şi frece mâinile.

— Ei, asta e o chestie cu totul originală – zi se el.

— M-am gândit eu e o să vă placă. Dar staţi, că n-am

terminat. Doctorul Barnicot urma să vină la cel de-al doilea cabinet al lui la ora douăsprezece şi vă puteţi închipui cât de uimit a fost când, odată sosit aici, a descoperit că cineva a forţat fereastra peste noapte şi a răspândit pe toată pardoseala sfărâmăturile celui de-al doilea bust al lui Napoleon, care fusese făcut ţăndări chiar acolo unde se afla. Nici într-un caz, nici în celălalt nu erau alte semne cai e să ne dea vreo indicaţie cu privire la răufăcătorul sau nebunul care comisese această faptă ticăloasă. Ei, domnule Holmes, acestea sunt faptele.

— Foarte ciudate, ca să nu zic chiar groteşti – zise Holmes. Aş putea să vă întreb dacă cele două busturi sfărâmate în camerele doctorului Barnicot erau replici fidele ale celui distrus în prăvălia lui Morse Hudson?

— Fuseseră făcute cu acelaşi tipar.

— Un asemenea fapt ar trebui să ne prevină împotriva teoriei că omul care le sfărâmă ar fi stăpânit de vreo ură generală împotriva lui Napoleon. Gândindu-ne câte sute de statui ale marelui împărat trebuie să existe cu totul la Londra, ar fi exagerat să credem într-o asemenea coincidenţă: ca iconoclastul nostru necunoscut să-şi înceapă din întâmplare acţiunea tocmai cu trei exemplare ale aceluiaşi bust.

— Ei bine, şi eu m-am gândit ca şi dumneavoastră – zise Lestrade. Pe de altă parte, acest Morse Hudson e principalul furnizor de busturi de felul ăsta în partea respectivă a Londrei şi acestea trei erau singurele pe care le-a avut în prăvălie de aii de zile. Aşa că, deşi după cum spuneţi şi dumneavoastră, sunt câteva sute de statui la Londra, este foarte probabil că acestea trei să fi fost singurele din cartierul respectiv. Prin urmare, un fanatic de prin partea locului ar fi început cu ele. Dumneavoastră, domnule doctor, ce părere aveţi?

— Maniile oamenilor sunt diverse şi nu cunosc niciun fel de limită – i-am răspuns eu. Există şi starea medicală pe

care psihologii francezi moderni au denumit-o „idee fixă” care poate să fie neînsemnată în aparenţă şi pe de altă parte însoţită de o sănătate perfectă din toate celelalte puncte de vedere. Un om care a citit foarte mult despre Napoleon sau care, cine ştie, a suferit poate vreun neajuns în familie din pricina împăratului, ar fi putut să ajungă la o asemenea „idee fixă” şi sub înrâurirea ei ar putea să fie capabil de orice faptă nebunească.

Imposibil, dragul meu Watson – zise Holmes clătinând din cap. – pentru că oricât de puternică ar fi o asemenea „idee fixă” ea n-ar putea să-i dea maniacului tău atât de interesant posibilitatea de a descoperi unde se află busturile astea.

— Ei bine, atunci tu ce explicaţie ai?

— Deocamdată n-am încercat să dau vreo explicaţie. Aş vrea numai să remarc faptul că aceste acţiuni excentrice ale domnului în discuţie nu sunt întâmplătoare şi nu sunt lipsite de oarecare metodă. De exemplu, în holul casei doctorului Barnicot, unde zgomotul ar fi putut să trezească familia, bustul a fost scos afară înainte de a fi sfărâmat, pe când la cel de-al doilea cabinet al lui, unde exista în mai mică măsură pericolul de a se da alarma, a fost sfărâmat pe loc. Afacerea pare să fie un fleac, o absurditate dacă vrei, şi totuşi nu îndrăznesc să afirm că vreun lucru este neînsemnat, deoarece, când mă gândesc, unele dintre cazurile clasice pe care le-am cercetat nu făgăduiau nici ele cine ştie ce la început. Poate-ţi aduci aminte, Watson, cum povestea aceea îngrozitoare cu familia Abernetty s-a impus atenţiei mele prin faptul că pătrunjelul se afundase adânc în unt într-o zi foarte caldă. Prin urmare, îmi vine greu să zâmbesc la auzul poveştii dumitale cu cele trei busturi sfărâmate şi ţi-aş fi foarte recunoscător, Lestrade, dacă vei fi amabil să mă înştiinţezi de orice eveniment nou care ar surveni într-un lanţ atât de ciudat de întâmplări.

Evenimentul în legătură cu care rămăsese să fie înştiinţat prietenul meu se produse mult mai repede şi într-o formă infinit mai tragică decât ar fi putut el să-şi închipuie. A doua zi dimineaţă mă îmbrăcam încă în dormitorul meu, când am auzit o uşoară bătaie în uşă şi Holmes a intrat în odaie cu o telegramă în mână. Mi-a citit-o cu glas tare:

„Veniţi repede în cartierul Kennington, Pitt Street numărul o sută treizeci şi unu. Semnează: Lestrade”.

— Dar ce s-o fi întâmplat? am întrebat eu.

— Habar n-am, cine-ar putea să ştie? Orice se putea întâmpla. Dar bănuiesc că este urmarea poveştii cu statuile. În cazul ăsta, amicul nostru, iconoclastul, a început să opereze şi într-un alt cartier al Londrei. Watson, ai o ceaşcă cu cafea pe masă; la scară ne aşteaptă o birjă.

Peste o jumătate de oră ne aflam pe Pitt Street, o alee liniştită, ferită oarecum de larma uneia din arterele cele mai agitate ale vieţii londoneze. La numărul o sută treizeci şi unu am dat de o locuinţă tip, una dintre acele construcţii plate, onorabile şi foarte puţin romantice din acest gen. Oprind trăsura în dreptul casei, am găsit o ceată de curioşi strânşi în faţa gardului. Holmes nu-şi putu stăpâni un fluierat:

— Dumnezeule! Trebuie să fie cel puţin o încercare de asasinat. Altfel n-ai vedea pe un comisionar londonez pierzându-şi vremea să caşte gura. După felul cum se ridică ăla în vârful picioarelor şi întinde gâtul, trebuii să se fi produs un act de violenţă. Dar ce e asta, Watson? Primele trepte sunt ude, iar celelalte sunt uscate. În orice caz sunt destule urme de paşi! Oho, uite-l pe Lestrade la geamul de la stradă, curând o să ne povestească tot ce s-a întâmplat.

Detectivul ne primi cu o faţă foarte gravă şi ne introduse într-o odaie de toate zilele, unde se plimba în sus şi în jos un domn mai în vârstă, extrem de agitat şi într-o

pijama peste care îşi pusese un halat de flanelă. Domnul Lestrade ni-l prezentă ca fiind proprietarul casei – domnul Horace Harker, de la Uniunea ziarelor centrale.

— E iarăşi vorba de povestea cu busturile lui Napoleon – zise Lestrade. Aseară, domnule Holmes, mi s-a părut că vă interesează problema, aşa că m-am gândit că poate o să vă facă plăcere să veniţi la faţa locului, acum, când cazul a luat o întorsătură mult mai gravă.

— Şi anume?

— S-a ajuns la crimă. Domnule Harker, vreţi să fiţi amabi-l să le spuneţi acestor domni foarte exact ce s-a întâmplat?

Domnul în halat se întoarse cu o faţă cât se poate de tristă spre noi:

— E un lucru extraordinar – zise el – dar toată viaţa am cules veşti de la alţii şi pentru alţii, iar acum, când mi-a ieşit în cale un adevărat material de presă, sunt aşa de zăpăcit şi de necăjit, încât nu mă văd în stare să leg două vorbe. Dac-aş fi venit aici ca ziarist, mi-aş fi luat singur un interviu şi aş fi putut să am două coloane pline în toate ziarele de seară. Dar aşa nu fac decât să dau altora pe gratis materialul meu, povestind şi relatând propria mea întâmplare la tot felul de oameni, fără ca eu personal s-o pot folosi. În orice caz, de gumele dumneavoastră am auzit, domnule Sherlock Holmes, şi dacă o să puteţi explica această poveste stranie, am să fiu răsplătit pentru osteneala pe care mi-o dau relatând-o.

Holmes luă loc pe un scaun şi ascultă cu atenţie.

— Se pare că totul se învârte în jurul acelui bust al lui Napoleon, pe care l-am cumpărat acum patru luni, pentru a-l instala chiar în camera asta. L-am luat destul de ieftin de la prăvălia Fraţii Harding, care se află cu două case mai încolo de staţia High Street. Ca ziarist, lucrez foarte mult noaptea şi adesea scriu până în zori. Aşa s-a întâmplat şi aseară. Stăteam în vizuina mea, care se află la mansardă,

şi pe la ora trei dimineaţa am fost aproape convins că aud un zgomot la parter. Am ciulit urechile, dar zgomotul nu s-a repetat, şi am tras concluzia că vine de undeva de afară. Apoi, deodată, peste vreo cinci minute, s-a auzit un ţipăt înfiorător, cel mai cumplit ţipăt pe care l-am auzit în viaţa mea, domnule Holmes. Cred că n-o să-l uit până la moarte. Vreo câteva minute am rămas încremenit de groază, apoi am pus mâna pe vătrai şi am coborât scările. Când am intrat în camera asta, am găsit fereastra larg deschisă şi am observat imediat că a dispărut bustul de pe poliţa căminului. Nici în ruptul capului nu pot să înţeleg ce l-a putut face pe un spărgător să-mi fure acest obiect, pentru că era doar o copie în ghips, lipsită de orice valoare.

Puteţi vedea şi dumneavoastră că oricine ar fi ieşit pe fereastra aceea deschisă putea să ajungă dintr-un pas niţel mai lung în pragul uşii din faţă. Evident, asta a făcut şi spărgătorul, aşa că eu m-am dus şi am deschis uşa. Păşind prin întuneric, era cât pe-aci să cad, împiedicându-mă de un cadavru, care zăcea acolo. M-am întors în goană, ca să iau o lumânare, şi am dat peste un biet om care avea o tăietură cât toate zilele la beregată, şi zăcea într-o baltă de sânge. Era întors pe spate, cu genunchii la bărbie şi cu gura căscată înfiorător. Abia am avut timp să fac uz de fluierul pe care îl folosesc când vreau să chem poliţia, şi apoi pesemne că am leşinat, pentru că nu mai ştiu nimic din ce s-a întâmplat pe urmă. Când m-am trezit, „eram în hol, şi am văzut un gardian aplecat asupra mea.

— Cine era victima? întrebă Holmes.

— N-avem niciun indiciu asupra identităţii – zise Lestrade. O să-i vedeţi corpul la morgă, dar deocamdată nu am descoperit nimic în privinţa lui. E un bărbat înalt, bronzat, foarte puternic, de cel mult treizeci de ani. E foarte prost îmbrăcat şi totuşi nu pare să fi fost lucrător. În balta de sânge de lângă el s-a găsit un briceag cu plăsele de os. Dacă e arma cu care a fost comis asasinatul sau

dacă. aparţinea de fapt mortului, asta nu prea ştim. Hainele lui nu aveau nicio etichetă cu vreun nume, iar în buzunare nu i-am găsit nimic, decât un măr, nişte sfoară, un plan ieftin al Londrei şi o fotografie. Uitaţi-o!

Se vedea bine că fotografia e un instantaneu, luat cu un aparat mic. Reprezenta un bărbat ager, cu trăsături ascuţite, cu o mutră de maimuţă, date fiind sprâncenele foarte groase şi maxilarul foarte pronunţat, cam ca botul unui babuin.

— Dar cu bustul ce s-a întâmplat? întrebă Holmes, după ce cercetă cu atenţie fotografia.

— Am primit veşti în privinţa lui chiar înainte de sosirea dumneavoastră. A fost descoperit în grădina din faţa unei case părăsite din Campden House Road. Era făcut ţăndări. Mă duc acum să-l văd Vreţi să veniţi cu mine?

— Cu plăcere. Dar aş dori mai întâi să arunc o privire prin locurile astea. Holmes cercetă covorul şi fereastra. Bărbatul ăsta trebuie să fi avut ori picioare foarte lungi, ori o agilitate deosebită – zise Holmes. Dat fiind terenul de dedesubt, pe care nu-i niciun sprijin, nu e chiar aşa de uşor să ajungi la pervazul ferestrei şi s-o deschizi; în schimb, înapoierea a fost un lucru relativ simplu. Veniţi cu noi să vedeţi resturile bustului dumneavoastră, domnule Harker?

Ziaristul, neconsolat, se aşezase la masa de scris.

— Trebuie să încerc să scriu ceva în legătură cu povestea asta, deşi nu mă îndoiesc – zise el – că primele ediţii ale ziarelor de după-amiază sunt sub tipar, fiind de pe acum pline de toate amănuntele cazului. Ghinionul meu obişnuit! Vă aduceţi aminte când s-a prăbuşit tribuna aceea de la Doncaster? Ei bine, eu eram singurul ziarist prezent şi totuşi ziarul meu a fost singurul care nu a putut relata întâmplarea, pentru că eram prea tulburat ca să pot scrie ceva. Iar acum am să ajung prea târziu cu relatarea unei crime care s-a produs în pragul propriei mele case.

Părăsind încăperea, i-am auzit peniţa scârţâind febril pe hârtie.

Locul unde se descoperiseră sfărâmăturile bustului era la câteva sute de metri de acolo. Pentru prima dată dădurăm cu ochii de această reprezentare a marelui împărat, care părea să stârnească o furie nebună şi distrugătoare în mintea necunoscutului. Bustul zăcea în cioburi pe iarbă. Holmes luă în mână vreo câteva din ele şi le cercetă cu atenţie. Expresia lui concentrată şi siguranţa comportării mă făcură să-mi dau seama că, în sfârşit, dăduse peste fir.

— Ei? întrebă Lestrade.

Holmes dădu din umeri.

— Mai avem încă de bătut o cale bună – zise el – şi totuşi, şi totuşi avem câteva elemente foarte grăitoare, pe baza cărora putem lucra în ochii straniului criminal posesia acestui bust de duzină făcea mai mult decât viaţa unui om. Asta e un element. Apoi mai există şi elementul tare ciudat că el nu l-a sfărâmat în casă sau în preajma casei, în cazul când spargerea bustului era singurul lui scop.

— Probabil că a fost tulburat şi pus în dificultate de întâlnirea cu acel individ. Nici nu ştia ce face.

— Mde, şi asta e posibil. Dar aş vrea, în orice caz, să vă atrag atenţia foarte serios asupra aşezării grădinii acesteia în care a fost distrus bustul.

Lestrade se uită în jurul lui.

— Casa era pustie, şi el ştia că în grădină n-o să-l tulbure nimeni.

— Da, dar mai există şi o altă casă pustie în susul străzii, pe lângă care a trecut, probabil, venind încoace. De ce n-a spart bustul acolo de vreme ce este evident că fiecare metru pe care îl parcurgea cu bustul în mână sporea riscul de a se întâlni cu cineva?

— Nu ştiu ce să răspund – zise Lestrade.

Holmes arătă cu degetul către felinarul de deasupra capetelor noastre.

— Aici putea să vadă ce face, pe când dincolo nu, iată motivul.

— Doamne! Asta-i adevărat – zise detectivul. Dacă stau să mă gândesc, bustul de la doctorul Barnicot a fost spart foarte aproape de lampa lui roşie. Ei, domnule Holmes, şi ce facem cu acest element?

— Să-l ţinem minte, să-l înregistrăm. S-ar putea să descoperim mai târziu vreun amănunt care să aibă legătură cu aceasta. Ce măsuri îţi propui să iei, domnule Lestrade?

— După părerea mea, calea cea mai practică de abordare a problemei este să identificăm mortul. Nu cred că-i un lucru prea dificil. După ce am descoperit cine este şi prin care cercuri se învârtea, înseamnă că avem un punct destul de bun de pornire, pentru a afla *ce* căuta astă-noapte în Pitt Street şi cine l-a întâlnit şi l-a ucis în pragul casei domnului Horace Harker. Nu sunteţi de aceeaşi părere?

— Fără îndoială: şi totuşi nu este tocmai calea pe care m-am gândit eu s-o adoptăm în acest caz.

— Dar dumneavoastră ce-aţi vrea să faceţi?

— O, te rog să nu te laşi câtuşi de puţin influenţat de mine! Eu propun ca dumneata să urmezi calea pe care ţi-ai ales-o, iar eu pe-a mea. După aceea, putem să ne comparăm notele şi fiecare va putea să-i furnizeze celuilalt date suplimentare.

— S-a făcut – zise Lestrade.

— Dacă te întorci în Pitt Street, s-ar putea să-l întâlneşti pe domnul Horace Harker. Te rog să-i spui din partea mea că am ajuns la o concluzie, şi anume că fără doar şi poate în casa dumisale a pătruns astă-noapte un criminal dement şi extrem de primejdios, care are o manie împotriva lui Napoleon. Cred că acest lucru ar putea să-i

slujească la redactarea articolului pe care l-a început.

Lestrade se holbă la Holmes:

— Dumneavoastră credeţi cu adevărat acest lucru?

Holmes zâmbi:

— Ce ţi se pare ciudat? Poate-l cred, poate nu-l cred. Dar în orice caz, socot că acest lucru o să-l intereseze pe domnul Horace Harker, după cum o să-i intereseze pe abonaţii Uniunii ziarelor centrale.

Ei, şi acum, Watson, bănuiesc că o să ne dăm curând seama că ne aşteaptă o zi lungă şi tare complicată. Avem multe de făcut. Domnule Lestrade, mi-ar părea bine dacă ai putea trece pe la noi în Barker Street, astă-seară, în jurul orei şase. Până atunci, aş vrea să păstrez această fotografie descoperită în buzunarul mortului. Se prea poate să avem nevoie de tovărăşia şi ajutorul dumitale într-o mică expediţie pe care o vom avea de întreprins astă-noapte, dacă cumva lanţul raţionamentelor mele se dovedeşte a fi corect. Până atunci, la revedere şi mult noroc!

Am mers împreună cu Sherlock Holmes până la staţia High Street. S-a oprit la prăvălia Fraţilor Harding – locul de unde fusese cumpărat bustul. Un tânăr vânzător ne-a informat că domnul Harding revine abia după-amiază şi că el personal lucrează de tare puţină vreme în magazin, şi deci nu ne poate furniza prea multe informaţii. Holmes îşi manifestă pe dată dezamăgirea şi necazul:

— Ei, da, Watson, ce să faci, nici nu ne putem aştepta să ne meargă toate ca pe roate – zise el în cele din urmă. Trebuie să mai facem un drum, din moment ce domnul Harding nu se va afla aici decât după-amiază. După cum ai şi presupus, fără îndoială, mă străduiesc să urmăresc aceste busturi până la sursa lor, pentru a descoperi dacă nu există vreun element mai special care să justifice soarta lor cu totul ieşită din comun. Să ne îndreptăm spre prăvălia domnului Morse Hudson, de pe Kennington Road

şi să vedem dacă nu poate arunca el puţină lumină asupra acestei probleme.

Un drum de aproape un ceas cu birja ne aduse la prăvălia negustorului de obiecte de artă. Era un omuleţ grăsuţ, roşu la faţă şi teribil de ţâfnos.

— Da, domnule. Da, chiar pe tejgheaua mea – zise el. Nu ştiu de ce dracu' mai plătim impozite şi tot felul de taxe, dacă orice mizerabil poate să intre şi să ne strice marfa. Da, domnule, eu i-am vândut doctorului Bancot cele două statui. O ruşine, domnule! Un complot nihilist, după părerea mea. Cine altul decât un anarhist ar putea să înceapă să sfărâme statui? De la cine am luat statuile? Dar nu văd ce legătură ar putea să aibă una cu alta? Mă rog, dacă ţineţi neapărat să aflaţi, le am de la firma Gelder & Co. de pe Church Street, suburbia Stepney. E o firmă cu o reputaţie bine stabilită în branşa noastră, şi cunoscută de peste douăzeci de ani. Câte busturi am avut? Trei, două şi cu unul fac trei cele două ale doctorului Barnicot şi cel sfărâmat ziua în amiaza mare pe tejgheaua mea. Dacă cunosc fotografia asta? Nu, n-o cunosc. A, ba da! Ha! Dar ăsta-i Beppo! Era un fel de ziler italian, care făcea diverse treburi prin prăvălie. Se pricepea la tot felul de lucruri, printre altele ştia niţel să sculpteze şi să aurească ramele. Individul m-a părăsit săptămâna trecută, şi de atunci n-am mai auzit de el. Nu, nu ştiu nici de unde venea şi nici unde s-a dus. N-am avut nicio plângere împotriva lui cât a lucrat la mine. A plecat cu două zile înaintea sfărâmării bustului

— Ei, cam asta-i tot ce puteam să aflăm de la Morse Hudson – zise Holmes, la ieşirea noastră din prăvălie. îl avem pe acest Beppo ca factor comun, atât în cartierul Kennington, cât şi în cartierul Kensington şi ăsta e un amănunt care merită osteneala unei călătorii de zece mile. Şi acum, Watson, hai să mergem la firma Gelder & Co, din suburbia Stepney, sursa şi originea acestor busturi. Tare m-ar mira să nu putem obţine ceva lămuriri folositoare de

acolo!

Trecurăm într-o succesiune rapidă pe la marginea cartierului eleganţei, prin cartierul hotelurilor, prin cartierul teatrelor, prin cartierul literar, prin cartierul comercial şi, în fine, prin cartierul docurilor, până ce ajunserăm la suburbia riverană în care casele de raport sunt înţesate de o sută de mii de suflete. Aci, pe o stradă mai lată, pe vremuri locuinţa unor negustori bogaţi din City, am descoperit atelierul de sculptură pe care-l căutam. În faţă avea o curte mare, plină de monumente cioplite. Înăuntru era o sală vastă, în care vreo cincizeci de muncitori sculptau sau modelau diferite lucrări. Directorul, un neamţ blond şi înalt, ne primi cu multă politeţe şi răspunse limpede la toate întrebările lui Sherlock Holmes. O privire aruncată în registru indică faptul că se făcuseră sute de copii ale unui bust al lui Napoleon, sculptat în marmură de Devine, dar că cele trei exemplare trimise lui Morse Hudson, cu aproximativ un an în urmă, făceau parte dintr-un lot de şase bucăţi, celelalte trei fiind expediate fraţilor Harding din cartienil Kensington. Nu exista niciun motiv să se creadă că cele şase busturi ar fi diferit în vreun fel de celelalte tipare. Directorul nu avea posibilitatea să sugereze niciun mobil pentru care vreun om ar fi dorit să le distrugă, ba chiar această idee îi stârni râsul. Preţul de vânzare cu ridicata era de şase şilingi, dar cu amănuntul se puteau vinde cu circa doisprezece şilingi bucata, sau poate chiar mai mult. Statuile se făceau cu ajutorul a două tipare, unul pentru fiecare jumătate a feţei, şi apoi aceste două profile de ghips erau îmbinate, pentru a completa bustul. Operaţia o făceau de obicei nişte muncitori italieni din atelierul pe care îl văzusem. La terminarea lor, busturile se puneau la uscat pe o masă din coridor, iar apoi erau trimise la magazie. Asta era tot ce se putea spune.

Dar când i-am arătat fotografia, directorul a avut o reacţie cu totul deosebită. Se făcu roşu ca racul de furie şi

deasupra ochilor lui albaştri, de teuton, sprâncenele se încruntară.

— Ah, ticălosul! strigă el. Da, sigur, îl cunosc chiar prea bine! Firma mea a fost întotdeauna o întreprindere onorabilă şi singura dată când ni s-a întâmplat să intre poliţia aici a fost tocmai din pricina acestui individ. E mai bine de un an de atunci. S-a bătut cu un alt italian pe stradă, l-a înjunghiat şi după aceea a venit la atelier, având poliţia pe urmele lui, şi a fost arestat chiar aici. Se numea Beppo, celălalt nume nu l-am ştiut niciodată. Asta să-mi fie învăţătură ca să nu mai angajez un om cu asemenea mutră. Pe de altă parte însă, era un muncitor bun, chiar unul dintre cei mai buni pe care i-am avut.

— Cu ce pedeapsă s-a ales?”

— Omul pe care l-a înjunghiat n-a murit, aşa că Beppo a scăpat numai cu un an de închisoare. Nu mă îndoiesc că între timp a ieşit; dar n-a îndrăznit să-şi arate mutra pe aici. Avem însă în slujba noastră pe un văr de-al lui – şi bănuiesc că el ar putea să ne spună unde se află Beppo.

— Nu, nu! strigă Holmes. Să nu-i suflaţi o vorbă vărului acestuia! Nicio vorbă, vă implor! Chestiunea este deosebit de serioasă şi pe măsură ce mergem mai departe, pare să crească în importanţă. Când v-aţi uitat în registrul dumneavoastră, la vânzarea acestor busturi, am observat că data era 3 iunie anul trecut. Aţi putea să-mi spuneţi data arestării lui Beppo?

— Aş putea să vă spun aproximativ, după statele de plată – răspunse directorul. Da – continuă el, după ce răsfoi registrul – ultima dată a primit salariul de la noi la 20 mai.

— Vă mulţumesc – zise Holmes. Cred că nu mai e nevoie să vă reţin atenţia şi răbdarea.

Cu o ultimă rugăminte de a nu pomeni nimic despre scopul cercetării noastre, ne întoarserăm din nou în partea

de vest a oraşului.

Se făcuse destul de târziu până am ajuns să ne luăm în grabă dejunul la un restaurant. Afişul unui ziar de după-amiază anunţa „O faptă nemaipomenită în Kensington. Asasinatul comis de un nebun”. Iar conţinutul ziarului arăta că domnul Horace Harker izbutise în cele din urmă să-şi publice relatarea.

Întreaga întâmplare era povestită cu multe înfloriturişi într-un chip cu totul senzaţional, pe două coloane. Holmes sprijini ziarul de serviciul de salată şi-l citi în timp ce mânca. De vreo două ori râse satisfăcut.

— E-n regulă, Watson – zise el – ia ascultă niţel: „Ceea ce ne mulţumeşte este faptul că, după câte ştim, nu există nici cea mai mică divergenţă de păreri în acest caz, întrucât domnul Lestrade, unul dintre reprezentanţii cei mai rutinaţi ai autorităţilor. şi domnul Sherlock Holmes, binecunoscutul expert consultat de poliţie, au ajuns amândoi la concluzia că seria aceasta de incidente groteşti, care s-au sfârşit într-un mod atât de tragic, este cauzată de nebunie şi nu de intenţii criminale. Nicio altă pricină, afară doar de alienaţia mintală, n-ar putea să explice aceste acţiuni”. Ascultă-mă pe mine, Watson, presa este o instituţie cât se poate de preţioasă, cu condiţia să ştii cum să te slujeşti de ea. Şi acum, dacă ai terminat de mâncat, o să ne întoarcem repede în Kensington, să vedem ce poate să ne spună în această chestiune directorul magazinului Fraţii Harding.

Întemeietorul acestui mare magazin se dovedi a fi un om activ şi repezit, mic de statură, foarte elegant. Avea mişcări iuţi, judecata limpede şi vorba promptă.

— Da, domnule, am şi citit relatarea din ziarele de după-masă. Domnul Horace Harker este clientul nostru. Acum câteva luni i-am furnizat bustul. Comandasem trei busturi de acest gen de la firma Gelder & Co. din Stepney. S-au vândut toate între timp. Cui? A, cred că dacă vom

consulta registrul nostru de vânzare, vom putea foarte uşor să vă spunem. Da, avem aici înregistrările. Unul a fost vândut domnului Harker, după cum vedeţi, şi unul domnului Josiah Brown, care locuieşte în vila Laburnum, suburbia Chiswick; iar ultimul, domnului Sandford de pe Lower Grove Road, oraşul Reading. Nu, n-am văzut niciodată persoana aceasta a cărei fotografie mi-o arătaţi. E o faţă pe care ar fi greu s-o uiţi dacă o cunoşti vreodată, nu sunteţi de aceeaşi părere? Pentru că rareori mi s-a întâmplat să văd un om mai urât ca ăsta. Dacă este vreun italian printre angajaţii noştri? Da, domnule, avem câţiva italieni printre muncitorii şi îngrijitorii noştri. Cred că n-ar fi nicio dificultate pentru ei să-şi bage nasul în registrul de vânzări, dacă au chef s-o facă N-am niciun motiv deosebit pentru a ţine sub supraveghere acest registru. Mda, da, într-adevăr, e o poveste foarte ciudată, şi sper că o să mă informaţi şi pe mine dacă cercetările dumneavoastră duc la vreun rezultat.

Holmes luase câteva note în timpul relatărilor domnului Harding şi am văzut că-i foarte mulţumit de întorsătura pe care o luau lucrurile. De făcut însă nu făcu nicio observaţie. Îmi spuse doar că dacă nu ne grăbim, o să întârziem la întâlnirea cu Lestrade. Şi într-adevăr, când am ajuns în Baker Street, detectivul se şi afla acolo şi l-am găsit plimbându-se în sus şi în jos, pradă nerăbdării. Aerul său plin de importanţă arăta că truda lui din ziua respectivă nu fusese zadarnică.

— Ei? întrebă el. Aţi avut noroc sau ghinion, domnule Holmes?

— Am avut o zi foarte grea, dar n-a fost câtuşi de puţin o zi irosită – explică prietenul meu. Am luat contact şi cu negustorii de busturi, şi cu producătorul lor. Acum pot să urmăresc calea fiecărei statui de la început până la sfârşit.

— Busturile! strigă Lestrade. Ei da, domnule

Sherlock Holmes, dumneavoastră aveţi metode proprii şi nu este cazul să le critic eu în vreun fel, dar pe de altă parte cred că eu personal am avut astăzi mai mult succes decât dumneavoastră; am identificat cadavrul.

— Ce vorbeşti?

— Şi am găsit o cauză a crimei.

— Splendid!

— Avem un inspector care s-a specializat în problemele cartierului italienesc şi ale cartierului străinilor, Saffron Hill. Ei bine, mortul avea la gât un medalion catolic şi acest indiciu, împreună cu culoarea pielii, m-a făcut să mă gândesc că este meridional. Inspectorul Hill l-a recunoscut de cum l-a văzut. Se numeşte Pietro Venucci, originar din Neapole, şi a fost unul dintre cei mai vestiţi cuţitari ai Londrei. Avea legături cu Mafia. Acum vedeţi că afacerea începe să se limpezească. Celălalt individ este probabil şi el italian şi face şi el parte din Mafia. Într-un fel sau altul, a încălcat regulile organizaţiei. Pietro a fost trimis pe urmele lui şi probabil fotografia pe care am găsit-o în buzunarul lui reprezenta chiar pe omul căutat, pentru ca nu cumva să se întâmple să înjunghie pe altul Pietro l-a urmărit pe individ, l-a văzut intrând într-o casă, l-a aşteptat afară şi în încăierarea care a urmat a primit o rană mortală. Cum vi se pare ipoteza mea, domnule Holmes?

Holmes bătu din palme aprobator.

— Excelentă, domnule Lestrade, excelentă! Dar n-am prea înţeles cum ai explicat dumneata distrugerea busturilor?

— Busturile! Dumneavoastră nu vă mai puteţi gândi la altceva decât la busturi! Dar, la urma urmei, ăsta-i un fleac; e vorba de un furtişag mărunt, pentru care se dau cel mult şase luni de închisoare. Noi, de fapt, cercetăm un caz de omor, şi vă spun că încet-încet strâng toate firele acestui caz în mâinile mele.

— Şi stadiul următor?

— Este foarte simplu. O să mă duc cu inspectorul Hill în cartierul italian, o să găsesc omul a cărui fotografie o avem şi o să-l arestez sub învinuire de omor. Nu vreţi să veniţi cu noi?

— Mă tem că nu. Bănuiesc că ne putem atinge scopul pe o cale mai simplă, dar n-aş putea să spun cu siguranţă, pentru că totul depinde, mă rog, totul depinde de rai factor care nu e câtuşi de puţin în puterile noastre să-l rezolvăm. În orice ea? am mari speranţe, chiar aş putea să spun că pariez doi contra unu că dacă ai vrea să vii cu noi astă-seară, o să te pot ajuta să pui mâna pe acest individ.

— În cartierul italian?

— Nu; bănuiesc că este o adresă la care avem mai multe şanse să-l găsim, în suburbia Chiswick. Dacă vrei să vii cu mine în Chiswick astă-seară, Lestrade, îţi promit că mâine o să merg cu dumneata în cartierul italian şi întârzierea n-o să dăuneze nimănui. Şi acum, cred că vreo câteva ceasuri de somn nu ne-ar strica la niciunul, dat fiind că nu intenţionez să plec mai devreme de ora unsprezece şi e puţin probabil să apucăm să ne întoarcem înainte de revărsatul zorilor. Te rog să iei cina cu noi, domnule Lestrade, şi pe urmă te vei putea odihni pe canapea până se face ora plecării. Între timp, Watson, ţi-aş fi recunoscător dacă ai avea amabilitatea să chemi un comisionar, căci am de trimis o scrisoare şi e foarte important să plece fără întârziere.

Holmes petrecu seara scotocind nişte colecţii de ziare vechi cu care înţesase una din camerele noastre de debara. Când veni jos într-un târziu, în ochii lui licărea o expresie triumfătoare, dar nu ne spuse nici unuia nimic cu privire la rezultatul investigaţiilor fă cute. În ceea ce mă priveşte, urmărisem pas cu pas metodele prin care străbătuse calea şerpuitoare a acestui caz extrem de complicat, şi cu toate că încă nu-mi putusem da seama de

ţelul pe care îl aveam de atins, am înţeles limpede că Holmes se aştepta ca acest răufăcător ciudat să încerce să pună mâna pe celelalte două busturi care mai rămăseseră, dintre care, după câte îmi aminteam, unul era la Chiswick. Nu încăpea îndoială că scopul călătoriei noastre era să-l prindem asupra faptului şi nu puteam decât să admir viclenia cu care prietenul meu strecurase în ziarul de după-amiază o indicaţie greşită, un adevărat fitil, pentru a da individului în chestiune impresia că poate să-şi urmeze planul fără niciun risc. Nu m-a surprins de loc faptul că Holmes m-a sfătuit să-mi iau şi pistolul. El personal şi-a luat arma favorită – cravaşa cu măciulie de metal.

La ora unsprezece a tras la scară o trăsură şi cu ea ne-am dus până într-un loc, de partea cealaltă a podului Hammersmith. Holmes a poruncit birjarului să ne aştepte acolo. Mergând câteva minute pe jos, am ajuns la un drum izolat, străjuit de nişte căsuţe cochete, fiecare înconjurată de un teren mărişor. La lumina unui felinar am desluşit pe stâlpul porţii unei case o tăbliţă: „Vila Laburnum”.

Fără doar şi poate, locatarii se retrăseseră la culcare, deoarece casa era cufundată în întuneric, cu excepţia oberlihtului semicircular de deasupra uşii de la intrare, care arunca o pată slabă de lumină pe poteca din grădină. Gardul de lemn, care separa curtea de stradă, arunca o umbră deasă pe partea dinăuntru şi acolo ne-am ales noi ascunzătoarea.

— Mă tem că va trebui să aşteptăm multă vreme – spuse Holmes în şoaptă. Să mulţumim cerului că nu plouă. Nu cred că ne putem permite luxul de a fuma că să treacă timpul mai repede. În orice caz, însă, avem două şanse contra una de a descoperi ceva care să ne răsplătească pentru deranj.

Veghea noastră n-a fost însă chiar aşa de îndelungată cum ne făcuse Sherlock Holmes să ne temem şi s-a sfârşit într-un mod ciudat şi neaşteptat. Fără să fim preveniţi

măcar de cel mai mic sunet, portiţa de la grădină s-a deschis deodată, şi o siluetă suplă şi întunecată, iute şi agilă ca o maimuţă, s-a repezit pe poteca grădinii. Am văzut-o cum se strecoară într-o clipă pe lângă pata de lumină de la intrare şi cum dispare în umbra întunecată a casei. A urmat o pauză lungă, în timpul căreia ne-am ţinut răsuflarea şi apoi ne-a ajuns la ureche un scârţâit uşor. Se deschidea o fereastră.

Zgomotul a încetat; după care a urmat un nou răstimp îndelungat de tăcere. Individul se strecura în casă. Am văzut cum licăreşte o clipă în interiorul odăii o lanternă camuflată. Ceea ce căuta răufăcătorul nu se afla acolo, lucru care a rezultat limpede din faptul că am văzut apoi lanterna licărind îndărătul jaluzelelor unei alte ferestre şi mai târziu în altă parte.

— Să ne ducem la fereastra deschisă. O să-l prindem când coboară – şopti Lestrade.

Dar înainte să fi putut noi face măcar o mişcare, omul ieşi din casă. Ajungând la pata de lumină din grădină, se văzu că poartă ceva alb sub braţ. Se uită ca un hoţ de jur-împrejur, dar tăcerea străzii pustii îi dădu curaj. Întorcându-se cu spatele spre noi, îşi lăsă jos povara şi în clipa următoare se auzi un ciocănit uşor, urmat de zgomotul sfărâmării obiectului. Omul era aşa de concentrat asupra operaţiei pe care o făcea, încât nu ne auzi traversând tiptil peluza de iarbă. Cu o zvâcnitură de tigru, Holmes îi sări în spinare, iar peste o clipă Lestrade şi cu mine îi ţineam bine strânse încheieturile de la mâini, potrivindu-i şi cătuşele. Întors cu de-a sila spre noi, ne înfruntă cu o faţă hidoasă, spână, cu nişte trăsături care se zbuciumau furioase şi ne aruncă nişte priviri ca fulgerele. Era uşor de recunoscut că, într-adevăr, pusesem mâna pe omul din fotografie.

Dar Sherlock Holmes nu-şi îndrepta atenţia asupra prizonierului nostru. Lăsându-se pe vine în pragul uşii, se

ocupa cu cercetarea atentă a obiectului pe care-l scosese omul din casă. Era un bust al lui Napoleon, asemănător cu cel pe care îl văzusem în dimineaţa aceea şi era şi el sfărâmat în acelaşi fel, în bucăţi. Holmes cercetă la lumină fiecare ciob, dar nu era nicio diferenţă între aceste cioburi şi cele de mai înainte. Tocmai îşi încheiase cercetarea, când luminile din hol se aprinseră, se descuie uşa şi ni se prezentă proprietarul casei, o persoană jovială şi rubicondă, îmbrăcată sumar.

— Bănuiesc că dumneavoastră, sunteţi domnul Josiah Brown? zise Holmes.

— Da, domnule; iar dumneavoastră sunteţi, fără doar şi poate, domnul Sherlock Holmes. Am primit scrisorica pe care mi-aţi trimis-o prin comisionar şi am făcut întocmai ce mi-aţi spus. Am încuiat pe dinăuntru toate uşile, şi am aşteptat evenimentele, îmi pare foarte bine să văd că l-aţi prins pe ticălos. Sper, domnilor, că veţi avea amabilitatea să intraţi să luaţi o gustare.

Lestrade însă era nerăbdător să-şi vadă prizonierul pus bine la păstrare, aşa că peste câteva minute am chemat trăsura şi ne-am îndreptat toţi patru spre Londra. Răufăcătorul n-a scos o vorbă; ne arunca însă priviri furioase pe sub părul răvăşit, care-i cădea în ochi şi într-un rând, când i s-a părut că mâna mea e destul de aproape, a dat să mă muşte, ca un lup flămând. Am stat cu toţii la poliţie destul ca să aflăm că percheziţia corporală n-a scos la iveală nimic, decât vreo câţiva şilingi şi un cuţit lung, cu teacă; pe mânerul lui se aflau numeroase urme de sânge de curând închegat.

— E-n regulă – zise Lestrade, când ne luarăm rămas bun. Inspectorul Hill îi cunoaşte pe toţi indivizii ăştia şi o să ne dea, fără doar şi poate, numele lui. O să vedeţi că teoria mea cu privire la Mafia o să se dovedească întemeiată. Trebuie să-mi exprim, desigur, neţărmurita recunoştinţă faţă de dumneavoastră, domnule Holmes,

pentru modul expeditiv în care l-aţi arestat. Eu nu înţeleg nici acum prea bine totul.

— Mă tem că e ora cam târzie pentru explicaţii – zise Holmes. Şi în afară de asta, mai sunt vreo două-trei detalii pe care nu le-am pus încă la punct şi ăsta e un caz dintre acelea în care merită să duci lucrurile până la capăt. Dacă vrei să vii iarăşi la noi mâine la ora şase, sper că voi putea să-ţi arăt că nici acum n-ai prins sensul complet al acestui caz, deşi el prezintă unele trăsături care-i conferă un loc cu totul aparte în istoria crimei. Watson, dacă-ţi voi permite vreodată să mai relatezi câteva din micile mele probleme, prevăd că vei înviora scrierile tale cu povestirea ciudatei întâmplări legate de busturile lui Napoleon.

* * *

Când ne-am reîntâlnit în seara următoare, Lestrade deţinea numeroase informaţii referitoare la persoana pe care o prinsesem. Se pare că numele individului era Beppo, iar celălalt nume nu-l ştia nimeni. Era o haimana binecunoscută în colonia italiană. Pe vremuri fusese sculptor, şi încă destul de talentat, şi-şi câştiga în mod cinstit existenţa, dar a apucat pe căi greşite şi a nimerit de vreo două ori la închisoare, o dată pentru în furtişag mărunt şi o dată (ceea ce noi aflasem mai înainte) pentru înjunghierea unui conaţional de-al lui. Vorbea foarte bine englezeşte. Nu se cunoştea încă motivul care-l îndemna să distrugă busturile, iar el refuza să răspundă la orice întrebări în această privinţă; dar poliţia descoperise că era foarte posibil ca aceste busturi să fi fost făcute chiar de el, întrucât cu asta se îndeletnicise la întreprinderea Gelder & Co.

Holmes ascultă cu atenţie politicoasă toate aceste în formaţii, dintre care multe ne erau familiare; dar eu, care-l cunoşteam atât de bine. vedeam limpede că gândurile lui sunt în cu totul altă parte şi puteam să sesizez un amestec de nelinişte şi nerăbdare sub masca pe care o adopta de

obicei. În cele din urmă, sări de pe scaun şi în ochii lui apăru o licărire de bucurie. Desluşise ţârâitul soneriei. Peste o clipă se auziră paşi pe scări şi servitorul pofti înăuntru un domn bătrâior şi roşcovan, cu favoriţi cărunţi. În mâna dreaptă ţinea o sacoşă de modă veche, pe care o aşeză pe masă.

— Domnul Sherlock Holmes se află aici?

Prietenul meu se înclină zâmbind.

— Bănuiesc că dumneavoastră sunteţi domnul Sandeford din Beading, nu? zise el.

— Da, domnule. Mă tem că am întârziat puţin; dar n-am avut un tren convenabil. Mi-aţi scris o scrisoare în legătură cu un bust care se află în posesia mea.

— Exact.

— Am aici scrisoarea dumneavoastră, în care spuneţi „Doresc să am un exemplar din bustul lui Napoleon executat de sculptorul Devine şi sunt gata să vă plătesc suma de 10 lire pentru acela pe care-l deţineţi”. E exact?

— Fără doar şi poate.

— Am fost foarte surprins de scrisoarea dumneavoastră, pentru că nu mi-a dat prin minte de unde ştiţi că deţin un asemenea obiect.

— E normal să fi fost surprins, dar explicaţia este foarte simplă. Domnul Harding de la firma Fraţii Harding mi-a spus că v-a vândut ultimul exemplar din acest bust, şi tot el mi-a dat şi adresa dumneavoastră.

— A, da? Va să zică aşa a fost Dar v-a spus cumva şi cât am plătit pe acest bust?

— Nu, nu mi-a spus.

— Ei bine, eu sunt un om cinstit, deşi n-o duc prea bine cu banii. Bustul m-a costat doar cincisprezece şilingi şi cred că ar trebui să vă înştiinţez de acest lucru înainte de a primi din partea dumneavoastră cele zece lire promise.

— Vă rog să mă credeţi, domnule Sandeford, că

aceste scrupule vă fac cinste, dar. din moment ce am făgăduit să plătesc acest preţ, nu am câtuşi de puţin intenţia să dau înapoi.

— Mă rog, e foarte frumos din partea dumneavoastră, domnule Holmes. Am adus bustul cu mine, aşa cum m-aţi rugat. Uitaţi-l!

Domnul Sandeford deschise sacoşa şi, în sfârşit, dădurăm şi noi cu ochii de un exemplar întreg din acest bust pe care-l văzusem în repetate rânduri făcut ţăndări.

Holmes scoase din buzunar o hârtie şi apoi puse pe masă o bancnotă de zece lire.

— Vă rog, domnule Sandeford, să fiţi amabil să semnaţi în prezenţa martorilor aci de faţă această hârtie. Ea confirmă pur şi simplu că-mi transferaţi toate drepturile pe care le-aţi avut vreodată asupra bustului. Ştiţi, pe de o parte, eu sunt de felul meu un om foarte tipicar, iar pe de altă parte, nu se ştie niciodată ce întorsături pot să ia ulterior asemenea evenimente. Vă mulţumesc, domnule Sandeford; iată banii dumneavoastră şi vă spun cu tot respectul la revedere.

După ce musafirul ne părăsi, mişcările lui Sherlock Holmes avură darul de a ne concentra asupra sa toată atenţia. Începu prin a scoate dintr-un sertar o pânză albă, imaculată, pe care o întinse imediat. Apoi puse în mijlocul ei bustul de curând achiziţionat. În sfârşit, îşi luă cravaşa cu măciulie de metal, şi-i dădu lui Napeleon o lovitură puternică în creştetul capului. Bustul se făcu bucăţi şi Holmes se aplecă cu febrilitate asupra sfărâmăturilor. În clipa următoare, cu un puternic strigăt de triumf, ridică un ciob în care se afla înfipt un obiect rotund şi întunecat, ca o stafidă într-un cozonac.

— Domnilor – strigă el – daţi-mi voie să vă fac cunoştinţă cu celebra perlă neagră a familiei Borgia.

Lestrade şi cu mine am rămas o clipă muţi, iar apoi dintr-un impuls spontan, am început amândoi să aplaudăm,

ca şi cum am fi asistat la deznodământul fericit al unei piese, adus cu măiestrie din condei. Obrajii palizi ai lui Holmes se colorară niţel şi el se înclină în faţa noastră, ca un mare dramaturg ce primeşte ovaţiile publicului. În asemenea momente el înceta, pentru scurtă vreme, să mai fie o maşină de raţionat, şi-şi trăda setea atât de firească de admiraţie şi aplauze. El, care era de o mândrie şi o modestie cu totul ieşite din comun, care respingea cu dispreţ publicitatea ieftină, iată că se simţea totuşi profund mişcat de uimirea şi lauda spontană a unor prieteni.

— Da, domnilor – zise el – este cea mai celebră perlă care există astăzi pe lume, şi am avut norocul, datorită, unui lanţ bine închegat de raţionamente inductive, să-i urmăresc drumul de unde s-a pierdut în dormitorul prinţului de Colonna la hotelul Dacre, până în interiorul acestui obiect, ultimul dintre cele şase busturi ale lui Napoleon, produse de firma Gelder & Co. din Stepney. Cred că-ţi aduci aminte, Lestrade, de senzaţia produsă de dispariţia acestui giuvaier de preţ şi de eforturile zadarnice ale poliţiei londoneze de a-l regăsi. Am fost şi eu consultat în această chestiune, dar n-am izbutit să arunc niciun pic de lumină asupra acestui caz. Bănuiala a căzut asupra cameristei prinţesei, o italiancă, şi s-a dovedit că are un frate la Londra, dar noi n-am izbutit să stabilim nicio legătură între ei. Camerista se numea Lucreţia Venucci şi în mintea mea nu încape îndoială că acest Pietro, care a fost asasinat acum două zile, este fratele ei. Am cercetat datele respective în colecţiile vechi de ziare şi am descoperit că dispariţia perlei s-a produs cu exact două zile înainte de arestarea lui Beppo, pentru atac criminal, efectuată la întreprinderea Gelder & Co., tocmai în momentul în care se fabricau aceste busturi. Acum bănuiesc că vedeţi limpede înlănţuirea evenimentelor, deşi, bineînţeles, ele vi se înfăţişează într-o ordine inversa faţă de felul cum le-am avut eu în faţa ochilor. Beppo avea perla

în posesia lui. Poate o furase de la Pietro, poate era asociatul lui Pietro, poate fusese omul de legătură al lui Pietro şi al surorii acestuia. Pentru noi n-are nicio importanţă care dintre soluţii este corectă.

Ceea ce contează este faptul că el deţinea această perlă şi că în momentul acela, când o avea asupra lui, era urmărit de poliţie. Atunci se îndreptă spre fabrica în care lucra, ştiind că nu are la dispoziţie decât vreo câteva minute pentru a ascunde această pradă extrem de valoroasă, care altfel ar fi fost găsită asupra lui la percheziţie. Pe coridor se uscau şase busturi de ghips ale lui Napoleon. Unul dintre ele era încă moale. Muncitor foarte abil, Beppo făcu într-o clipă o găurică în ghipsul moale, puse perla înăuntru şi din câteva mişcări acoperi la loc deschizătura. Era o ascunzătoare admirabilă. Nimeni n-ar fi putut s-o descopere. Dar Beppo a fost condamnat la un an de închisoare şi, între timp, cele şase busturi ale lui s-au răspândit în toată Londra. N-avea de unde să ştie care din ele conţine comoara. Singura cale de a da de urma ei era sfărâmarea busturilor. Simpla lor scuturare nu putea să-i dea nicio indicaţie, întrucât ghipsul fiind moale în momentul ascunderii, era probabil ca perla să se fi lipit de el, ceea ce, de fapt, s-a şi întâmplat. Însă Beppo nu şi-a pierdut nădejdea şi şi-a continuat cercetările cu multă ingeniozitate şi perseverenţă. Cu ajutorul unui văr care lucrează în slujba întreprinderii Gelder, a căpătat lista magazinelor care au cumpărat busturile pentru a le revinde. El a izbutit să intre în slujba lui Morse Hudson şi în felul acesta a dat de urma a trei dintre busturi. Dar perla nu era în niciunul din ele. Apoi, cu ajutorul vreunui salariat italian, a izbutit să descopere unde s-au dus celelalte trei busturi. Primul era la Harker acasă. Acolo însă l-a urmărit şi complicele lui, care l-a făcut răspunzător pe Beppo pentru pierderea mărgăritarului, drept care Beppo l-a înjunghiat în cursul încăierării ce a urmat.

— Dacă era complicele lui, atunci de ce-i ţinea fotografia în buzunar? am întrebat eu.

— Ca cei pe care-i întreba despre Beppo să-l poată recunoaşte. În felul acesta credea că-i va da mai uşor de urmă. Este evident că ăsta a fost motivul. Ei şi, după comiterea crimei, eu mi-am făcut socoteala că Beppo, aşa cum era de aşteptat, o să-şi grăbească ritmul acţiunilor. Era probabil ca el să se teamă să nu fie descoperit de poliţie şi deci s-a repezit să-şi urmeze cercetările ca nu cumva să i-o ia înainte autorităţile. Bineînţeles, nu aveam de unde să ştiu dacă a găsit sau nu mărgăritarul în bustul care aparţinea domnului Harker. Nici măcar nu putusem să trag concluzia certă că e vorba despre această perlă; pentru mine era însă evident că el caută ceva, întrucât a dus bustul la o mare distanţă, trecând pe lângă atâtea case, pentru a-l sfărâma în grădina luminată de un felinar. Întrucât bustul lui Harker era o copie care mai avea două surori, şansele erau exact aşa cum v-am spus, două contra una ca perla să nu se afle în acel bust. Mai rămâneau două busturi şi era evident că el o să-l caute întâi pe acela din suburbiile Londrei. De aceea i-am prevenit pe locatarii casei pentru a evita o nouă tragedie şi ne-am dus cu toţii acolo. Ştiţi care este rezultatul. Bineînţeles, între timp aflasem precis că sunt pe urmele perlei familiei Borgia. Numele victimei ucise lega un eveniment de celălalt. Mai rămânea un singur bust, acela al lui Reading şi perla trebuia să fie neapărat în el. Am cumpărat bustul în prezenţa voastră de la proprietarul lui, şi iată-l aici pe masă.

O clipă, în odaie a dăinuit tăcerea.

— Ei bine, domnule Holmes – zise Lestrade – v-am văzut soluţionând multe cazuri, dar nu ştiu dacă am asistat vreodată la o rezolvare mai eficientă decât aceasta. Noi care lucrăm la Scotland Yard nu suntem geloşi pe dumneavoastră. Nu, domnule, suntem foarte mândri de

dumneavoastră, şi dacă veţi trece mâine pe la noi, cred că nu va exista un singur om, începând cu cel mai bătrân dintre inspectori şi sfârşind cu cel mai tânăr dintre gardieni, căruia să nu-i facă plăcere să vă strângă mâna.

— Mulţumesc! zise Holmes. Mulţumesc! Şi în momentul în care-şi întoarse capul, mi se păru mai frământat ca oricând de emoţiile acestea profund omeneşti. Peste o clipă însă redeveni gânditorul cu mintea rece şi practică: Watson, pune te rog perla în seif şi scoate documentele referitoare la falsul din afacerea Conk-Singleton. La revedere, domnule Lestrade. Dacă îţi mai iese în cale vreo problemă dintr-astea mărunte, te rog să mă crezi că o să-mi facă întotdeauna plăcere să-ţi dau vreo sugestie sau o indicaţie pentru rezolvarea ei, dacă o să pot.

O ÎNTÂMPLARE CU TREI STUDENŢI

Prin anul 1895, un complex de împrejurări, asupra cărora nu vreau să stărui prea mult, a făcut ca domnul Sherlock Holmes şi cu mine să petrecem vreo câteva săptămâni într-unul din marile noastre centre universitare; tocmai atunci ni s-a întâmplat aventura aceasta măruntă, dar instructivă, pe care sunt pe cale de a v-o povesti. Este evident că toate amănuntele care l-ar ajuta pe cititor să identifice exact colegiul sau delincventul ar fi cu totul nejuste şi supărătoare. E normal ca un scandal atât de penibil să fie lăsat să se stingă în tăcere. Dar cu discreţia corespunzătoare, incidentul în sine poate fi relatat, întrucât slujeşte la ilustrarea unora dintre calităţile care alcătuiau faima prietenului meu. În relatarea mea mă voi strădui să cnut, elementele care ar putea să producă o limitare a evenimentului la vreo localitate anume sau să furnizeze o cheie cu privire la persoanele implicate.

Pe vremea aceea locuiam într-un apartament mobilat în preajma unei biblioteci în care Sherlock Holmes făcea

nişte cercetări extrem de laborioase, referitoare la vechi documente englezeşti. Aceste cercetări l-au condus la rezultate atât de surprinzătoare, încât ele ar putea foarte bine să formeze subiectul vreuneia dintre povestirile mele viitoare. Aici s-a întâmplat ca într-o seară să primim vizita unei cunoştinţe, domnul Hilton Soames, profesor şi meditator la Colegiul Sf. Luca. Domnul Soames era un bărbat înalt şi subţirel, cu o fire foarte nervoasă şi uşor iritabilă; îl ştiam dintotdeauna că e neliniştit de felul lui, dar în ziua aceea părea într-o agitaţie atât de greu de stăpânit, încât se vedea limpede că i s-a întâmplat ceva cu totul deosebit.

— Domnule Holmes, sper că puteţi să-mi acordaţi câteva ceasuri din timpul dumneavoastră preţios. La Colegiul Sf. Luca s-a petrecut un lucru foarte neplăcut şi realitatea este că dacă n-aş fi avut norocul să fiu la curent cu prezenţa dumneavoastră în localitate, pur şi simplu n-aş fi ştiut ce să mă fac.

— Sunt tare ocupat în momentul de faţă şi n-aş vrea să fiu deranjat – răspunse prietenul meu. Aş prefera, dacă aţi putea, să chemaţi poliţia în ajutor.

— Nu, nu, stimate domn! Este absolut imposibil să procedez în felul acesta. Odată chemate autorităţile, ele nu mai pot fi oprite şi e vorba tocmai de un caz în care, pentru păstrarea bunei reputaţii a colegiului, este absolut esenţial să evităm orice scandal, în ceea ce vă priveşte, discreţia şi înţelepciunea vă sunt la fel de binecunoscute ca şi marea dumneavoastră capacitate, şi prin urmare sunteţi singura persoană de pe lume care mă poate ajuta. Vă rog foarte mult, domnule Holmes, să faceţi tot ce puteţi pentru mine.

Prietenul meu era în aceeaşi proastă dispoziţie care-l chinuia de când nu se mai afla în atmosfera plăcută a locuinţei sale din Londra. Nu se simţea de loc la largul său fără carnetele sale de note, fără chimicalele sale şi chiar fără dezordinea familiară a casei din Baker Street. Dădu

din umeri, acceptând fără prea multă amabilitate, în timp ce musafirul nostru se grăbi să-şi toarne povestea cu o agitaţie vădită şi gesturi cât se poate de neliniştite.

— Trebuie să vă explic, domnule Holmes, că mâine este prima zi a concursului pentru bursa Fortescue. Eu sunt unul dintre examinatori. Materia pe care o predau este elina şi prima lucrare scrisă constă în traducerea la prima vedere a unui pasaj substanţial din limba greacă. Acest pasaj este tipărit pe foaia de examen şi deci ar fi un imens avantaj pentru candidat dacă ar putea să-l pregătească dinainte. Tocmai de aceea ne-am dat osteneala să păstrăm secretul acestei teze.

Astăzi, pe la ora trei, au sosit de la tipografie şpalturile acestei traduceri – o jumătate de capitol din Tucidide. Urma să le recitesc cu multă grijă, întrucât textul trebuie să fie absolut corect. La ora patru şi jumătate încă nu reuşisem să-mi îndeplinesc această sarcină. Din nefericire însă, promisesem să iau ceaiul la un prieten, aşa că am lăsat şpalturile pe birou. Am lipsit ceva mai mult de un ceas.

Dumneavoastră aţi văzut, domnule Holmes, că uşile de la colegiul nostru sunt duble. Înăuntru este una capitonată cu pânză verde, iar în afară o uşă grea de stejar. În momentul când mă apropiam de uşa exterioară, am văzut cu uimire o cheie în broască. O clipă, mi-am închipuit că mi-am uitat eu cheile, dar căutându-mă în buzunar, le-am găsit acolo. Singura dublură care există, după ştirea mea, e cheia servitorului meu, Bannister, omul care-mi îngrijeşte odaia de mai bine de zece ani şi a cărui cinste este mai presus de orice bănuială. Am aflat că, într-adevăr, cheia e a lui, că el a intrat în camera mea ca să vadă dacă nu doresc să-mi servească ceaiul şi că, fără să-şi dea seama, a făcut imprudenţa de a lăsa cheia în uşă când a ieşit. Probabil că a intrat în camera mea, la câteva minute după ce plecasem eu. Neglijenţa lui în privinţa

cheii ar fi avut prea puţină importanţă altă dată, dar împrejurarea de faţă a avut cele mai neplăcute urmări.

În clipa în care m-am uitat pe masa mea de lucru, mi-am dat seama că mi-a umblat cineva prin hârtii. Corectura venise sub forma a trei şpalturi lungi, i-e lăsasem pe toate laolaltă. Acum am descoperit unul din ele trântit pe podea, altul pe măsuţa de lângă fereastră, iar al treilea la locul lui.

Holmes reacţionă pentru prima dată:

— Pagina întâi pe podea, a doua la fereastră şi ultima pagină unde o lăsaseţi? zise el.

— Exact, domnule Holmes! Mă uimiţi! De unde aţi putut să ştiţi asta?

— Vă rog, continuaţi-vă relatarea, pentru că este deosebit de interesantă.

— O clipă mi-am închipuit că Bannister a avut îndrăzneala de neiertat de a-mi umbla prin hârtii. Dar el a negat cu multă hotărâre şi sunt convins că mi-a spus adevărul. Altă posibilitate era doar ca cineva să fi observat, trecând prin faţa uşii, că sunt cheile în broască şi, ştiind că sunt plecat, să fi intrat să se uite la hârtii. Întrucât bursa e foarte substanţială, e la mijloc o sumă destul de mare de bani, o persoană lipsită de scrupule ar fi putut foarte bine să forţeze şansele, pentru a obţine un avantaj asupra colegilor săi. Bannister a fost foarte tulburat de această întâmplare. Era cât pe-aci să leşine când a văzut că a umblat cineva prin hârtiile mele. I-am dat un strop de coniac şi l-am lăsat prăbuşit pe scaun, în timp ce eu am cercetat camera cu de-amănuntul. Curând, am descoperit că intrusul a lăsat şi alte urme ale prezenţei sale, în afară de hârtiile răvăşite. Pe masa de la fereastră erau mai multe aşchii de lemn, de la un creion care fusese ascuţit. Tot acolo am găsit şi un vârf de creion rupt. Fără doar şi poate, ticălosul a copiat hârtia în mare grabă, şi-a rupt mina la creion şi a trebuit să-l ascută din nou.

— Perfect! spuse Holmes, care-şi recăpăta buna dispoziţie pe măsură ce se lăsa tot mai profund absorbit de relatarea cazului. Norocul v-a venit în ajutor.

— Asta nu e totul. Masa mea de scris e nouă şi are o acoperitoare foarte frumoasă de piele roşie. Aş fi gata să jur, şi Bannister la fel, că pielea era netedă şi imaculată. Acum am găsit o tăietură, lungă de vreo şapte-opt centimetri, nu o simplă zgârietură, ci chiar o tăietură adevărată. Şi nu numai asta, dar pe masă am găsit un bulgăre mic dintr-un aluat negru sau lut, plin de nişte fărâme din alt material, probabil rumeguş de lemn. Sunt convins că aceste semne au fost lăsate de omul care mi-a răvăşit hârtiile. Nu erau urme de paşi, şi nici alte dovezi ale identităţii sale. Nu mai ştiam ce să mă fac, când, deodată, m-a luminat gândul fericit că dumneavoastră vă aflaţi în localitate, şi atunci m-am repezit aici, ca să vă încredinţez acest caz. Vă rog foarte mult să mă ajutaţi, domnule Holmes! Vă daţi seama în ce dilemă mă aflu. Ori găsesc pe vinovat, ori trebuie să amân examenul fană ce se pregăteşte o altă temă, şi întrucât acest lucru nu se poate face fără o explicaţie, ar îndemna să urmeze un scandal cumplit, care va arunca o umbră nu numai asupra colegiului, ci-şi asupra întregii universităţii. În primul rând, doresc să rezolv chestiunea în linişte şi cu discreţie.

— Aş fi foarte fericit să mă pot ocupa de această chestiune, şi să vă ofer sfaturile de care sunt capabil – zise Holmes ridicându-se şi punându-şi pardesiul. Cazul nu e complet lipsit de interes. Spuneţi-mi, aţi primit vizita cuiva în camera dumneavoastră, după ce vi s-au adus şpalturile?

— Da, tânărul Daulat Ras, un student indian, care locuieşte într-o cameră pe aceeaşi scară cu mine, a intrat să-mi ceară nişte detalii în privinţa examenului.

— La care se prezintă şi el?

— Da.

— Şi hârtiile erau pe masa dumneavoastră?

— După câte cred, în momentul acela erau făcute sul.
— Dar îşi putea da seama cineva că sunt şpalturi?
— Eventual.
— Altcineva n-a mai fost în camera dumneavoastră?
— Nu.
— Ştia cineva că veţi primi aceste şpalturi acolo?
— Nimeni, în afară de tipograf.
— Dar omul ăsta, Bannister, ştia?
— Aş, de unde, nu ştia nimeni!
— Unde-i Bannister acum?
— Se simţea foarte rău, bietul om! L-am lăsat prăbuşit în fotoliu. Eram foarte grăbit să ajung la dumneavoastră.
— Şi aţi lăsat uşa deschisă?
— Mai întâi am încuiat hârtiile într-un sertar.
— Atunci lucrurile se rezumă astfel, domnule Soames: dacă studentul indian n-a recunoscut sulul respectiv ca fiind corectura textului, omul care a umblat cu şpalturile a dat peste ele din întâmplare, neavând de unde să ştie că ele se află acolo.
— Aşa mi se pare şi mie.
Holmes zâmbi enigmatic.
— De – zise el – hai să mergem până acolo. Watson, ăsta nu-i un caz care să te intereseze. Este vorba de o chestiune mintală, nu fizică. Mă rog, dacă vrei neapărat să vii, vino. Domnule Soames, sunt la dispoziţia dumneavoastră!
Camera în care locuia clientul nostru avea o fereastră lungă şi joasă, cu gratii care dădeau spre curtea interioară – o curte cu ziduri vechi, pline de licheni – a vechiului colegiu. O uşă în formă de ogivă dădea spre o scară de piatră foarte uzată. La parter se afla camera profesorului. Deasupra locuiau trei studenţi, fiecare la câte un etaj. Când am ajuns la faţa locului, se lăsa întunericul. Holmes se opri şi se uită cu multă atenţie la fereastră. Apoi se

apropie de geam şi, ridicându-se în vârful picioarelor şi întinzând gâtul, se uită în cameră.

— Probabil că a intrat pe uşă. Fereastra nu are niciun fel de deschizătură decât acei ochi – zise învăţata noastră călăuză.

— Doamne, exclamă Holmes şi zâmbi foarte ciudat, uitându-se la însoţitorul nostru. Dacă nu mai este nimic de aflat aici, cred că cel mai bine e să intrăm înăuntru.

Profesorul descuie uşa exterioară şi ne pofti în camera lui. Rămaserăm în prag, în timp ce Holmes cercetă covorul.

— Mă tem că, din păcate, aci nu se vede nicio urmă – zise el. De altfel, ar fi şi greu să vedem vreuna într-o zi fără ploaie. Se pare că servitorul dumneavoastră şi-a venit în fire. L-aţi lăsat şezând pe un scaun, ziceaţi; pe care anume?

— Acela de lângă fereastră.

— Aha, lângă măsuţa asta. Acum puteţi intra. Cu covorul am terminat. Să luăm la rând lucrurile, începând cu măsuţa. Bineînţeles, ceea ce s-a întâmplat e cât se poate de limpede. Omul a intrat, a luat hârtiile, una câte una, de pe masa din mijloc, le-a adus la măsuţa de la fereastră, pentru că de acolo putea să vadă dacă nu cumva veniţi dumneavoastră traversând curtea, şi în felul ăsta să se poată refugia la timp.

— De fapt n-a fost chiar aşa – zise Soames – pentru că eu am intrat pe poarta laterală.

— Aha, bine! Mă rog, în orice caz ăsta a fost planul pe care şi-l făcuse. Ia să văd şi eu cele trei foi de hârtie! N-au rămas amprente digitale, nu? Ei, el a luat. mai întâi prima pagină şi a copiat-o. Socotind timpul la minimum, cât credeţi că i-a cerut această operaţie? Cel puţin un sfert de oră, nu? apoi a aruncat primul şpalt pe jos şi l-a luat pe cel următor. Era tocmai pe la mijlocul lui, când întoarcerea dumneavoastră l-a făcut să se retragă în mare grabă, ba

chiar aş zice în foarte mare grabă, de vreme ce n-a avut timp să pună la loc hârtii le care aveau să-i trădeze prezenţa. Când aţi intrat prin uşa exterioară, n-aţi auzit paşi grăbiţi pe scară?

— Nu, cred că nu.

— Mă rog; el a scris într-o grabă nebună, cu atâta furie, încât a rupt vârful la creion şi, după cum observaţi, a trebuit să-l ascută din nou. Asta e foarte interesant, Watson. Creionul nu era de tip obişnuit. Era aproximativ de mărime normală, cu mina foarte moale; vopseaua exterioară era albastră-închis şi numele fabricantului era scris cu litere argintii, iar bucata care a mai rămas din creion, e, probabil, doar un ciot de vreo trei-patru centimetri. Să căutăm acest creion, domnule Soames, şi vom găsi omul care vă trebuie. Dacă aş mai adăuga că are un cuţit mare şi nu prea ascuţit, mai aveţi un amănunt în plus.

Domnul Soames era oarecum copleşit de acest şuvoi de informaţii.

— În celelalte chestiuni reuşesc să urmăresc raţionamentul dumneavoastră – zise el – dar sincer să vă spun, amănuntul ăsta cu lungimea…

Holmes îi întinse o aşchie mică de lemn, o cioplitură de la creion, pe care se vedeau literele NN, după care urma un spaţiu nescris.

— Vedeţi?

— Nu, mă tem că nici acum…

— Watson, totdeauna ţi-am subestimat posibilităţile. Dar se mai ivesc şi alte prilejuri de raţionament. Ce-ar putea să fie acest NN? Este sfârşitul unui cuvânt. Toată lumea ştie că marca cea mai obişnuită de creion este Johann Faber. Nu e oare limpede că a rămas din creion cam atât cât e spaţiul de după cuvântul Johann?

În continuare, Holmes ţinu măsuţa oblic în dreptul becului electric. Apoi continuă:

— Speram că dacă hârtia pe care a scris a fost foarte subţire, atunci unele urme ar fi putut să se imprime pe această suprafaţă lustruită. Nu văd nimic însă. Nu cred că mai avem ceva de aflat aici. Acum să vedem masa din mijloc. Bănuiesc că bulgărele ăsta mic este substanţa aceea neagră, argiloasă, de care vorbeşti. După câte îmi dau seama, e un fel de piramidă scobită. După cum ziceaţi şi dumneavoastră, pare să fie plină de firişoare de rumeguş de lemn. Doamne! Dar asta este foarte interesant! Şi scrijelitura, o adevărată tăietură, după câte văd. A început cu o zgârietură subţire şi s-a terminat cu o gaură colţuroasă. Vă sunt extrem de recunoscător, domnule Soames, că mi-aţi atras atenţia asupra acestui caz. Uşa aceea unde dă?

— În dormitorul meu.

— Aţi mai intrat în dormitor de la întâmplarea respectivă?

— Nu, am venit direct la dumneavoastră.

— Aş dori să arunc şi eu o privire pe acolo. Vai, ce odaie frumoasă de modă veche! Dacă nu vă supăraţi, aşteptaţi o clipă, până ce apuc eu să cercetez podeaua. Nu, nu văd nimic. Dar cu perdeaua asta ce e? A, dumneavoastră vă atârnaţi hainele îndărătul ei. Dacă cineva ar fi silit să se ascundă în această odaie, nu ar putea s-o facă decât în acel loc, întrucât patul e prea puţin înalt, iar garderobul prea puţin adânc. Bănuiesc că nu-i nimeni acolo, nu?

În momentul în care Holmes trăgea perdeaua la o parte, mi-am dat seama, dintr-o oarecare încordare şi agerime a gesturilor lui, că era pregătit pentru orice eventualitate. De fapt însă, perdeaua dată la o parte n-a dezvăluit nimic, decât vreo trei-patru costume de haine, atârnate pe nişte cuiere. Holmes s-a întors în altă parte, şi deodată s-a aplecat până la podea.

— Hei, ce mai e şi astra? strigă el.

Era o mică piramidă din acelaşi material negru, care semăna cu un fel de chit, ca şi cealaltă bucată găsită pe masa din birou.

Holmes o luă în palmă şi o ridică în sus, ca s-o examineze mai bine la lumina becului.

— S-ar părea că vizitatorul dumneavoastră a lăsat urme şi în dormitor, ca şi în odaia de lucru, domnule Soames.

— Dar ce-a putut să caute aici?

— Mie mi se pare destul de limpede. Dumneavoastră v-aţi întors prin altă parte decât se aştepta, aşa că n-a fost prevenit decât în momentul în care eraţi chiar la uşă. Ce era să facă? A strâns toate lucrurile care ar fi putut să-l trădeze şi s-a repezit în dormitorul dumneavoastră, ca să se ascundă.

— Dumnezeule! Domnule Holmes, adică dumneavoastră vreţi să spuneţi că tot timpul cât vorbeam eu cu Bannister în camera asta, îl aveam pe individ în mâinile noastre, dacă am fi ştiut?

— După părerea mea, da.

— Dar nu se poate să nu existe şi o altă alternativă, domnule Holmes. Nu ştiu dacă v-aţi uitat la fereastra dormitorului meu.

— Are gratii, un cadru de plumb, trei canaturi separate şi o deschizătură destul de mare ca să poată trece un om prin ea.

— Exact; şi dă spre un colţ al curţii, care e relativ ferit de privirile oamenilor. Individul ar fi putut să intre pe geam, să lase urmele în trecerea lui prin dormitor şi, în sfârşit, găsind uşa deschisă, să fi fugit de acolo.

Holmes clătină nervos din cap.

— Să fim practici – zise el. Din câte am înţeles, aţi spus că sunt trei studenţi care circulă pe această scară, şi care în mod obişnuit trec prin faţa uşii dumneavoastră.

— Da, aşa este.

— Şi toţi trei se prezintă la acest concurs?

— Da.

— Aveţi vreun motiv să bănuiţi pe vreunul din ei mai mult decât pe ceilalţi?

Soames şovăi.

— E o întrebare foarte delicată – zise el. Nimănui nu-i place să arunce bănuiala asupra cuiva, dacă nu există dovezi.

— Staţi să auzim întâi bănuielile. Dovezile le voi căuta după aceea.

— Bine, atunci o să vă spun în câteva cuvinte cam cum se prezintă cei trei bărbaţi care locuiesc în aceste camere. La primul etaj stă Gilchrist, un băiat foarte studios şi un mare sportiv; joaca în echipa de rugbi şi în cea de cricket a Colegiului, pe care-L mai reprezintă şi la alergările de garduri, şi la săritura în lungime. E un bărbat bine făcut şi foarte vânjos. Taică-său era celebrul sir Jabez Gilchrist, care şi-a pierdut toată averea la curse. Studentul meu a rămas foarte sărac de tânăr, dar e extrem de muncitor şi de serios o să se descurce bine.

La etajul al doilea locuieşte Daulat Ras, indianul. E un băiat tăcut, cu un caracter indescifrabil, ca majoritatea indienilor. Lucrează foarte bine şi a progresat mult, deşi greaca e punctul lui slab. Este foarte tenace şi metodic.

La ultimul etaj stă Miles McLaren. E un element strălucit, când are chef de lucru, una din minţile cele mai luminate din toată universitatea, dar din nefericire e încăpăţânat, destrăbălat şi lipsit de scrupule. Chiar în anul întâi era cât pe-aci să fie eliminat din universitate, pentru un scandal pornit de la jocul de cărţi. În ultimul semestru n-a învăţat mai nimic, şi probabil că aşteaptă cu spaimă examenul.

— Va să zică, pe el îl bănuiţi?

— Mi-ar fi greu să merg chiar aşa departe. Dar dintre toţi trei, el pare cel mai în stare de asemenea fapte.

— Tocmai. Acum, domnule Soames, să-l vedem şi pe servitorul dumneavoastră, Bannister.

Era un omuleţ «de vreo cincizeci de ani, cu faţa albă, fără barbă sau mustaţă, cu părul cărunt. Suferea încă şi acum de pe urma întâmplării neaşteptate care tulburase rutina vieţii lui. Faţa sa rotundă căpătase un tic nervos şi omul nu-şi putea stăpâni tremurai mâinilor.

— Cercetăm această poveste nefericită, Bannister – zise stăpânul lui.

— Da, domnule!

— După câte înţeleg – spuse Holmes – ţi-ai lăsat cheia în uşă?

— Da, domnule!

— Nu e oare extraordinar că ai făcut acest lucru tocmai în ziua în care se aflau în casă aceste hârtii?

— A fost o mare nenorocire, domnule, dar mi s-a mai întâmplat şi altă dată să fac această greşeală.

— Când ai intrat în cameră?

— Pe la patru şi jumătate. Asta e ora obişnuită de ceai a domnului Soames.

— Şi cât timp ai stat?

— Când am văzut că dumnealui lipseşte, m-am retras de îndată.

— Te-ai uitat la hârtiile acelea de pe masă?

— Nu, domnule, câtuşi de puţin.

— Dar cum s-a întâmplat că ai lăsat cheia în uşă?

— Aveam în mână tava cu ceaiul. M-am gândit că mă pot întoarce să iau cheia după aceea. Şi pe urmă am uitat.

— Dar uşa de afară nu are yale?

— Nu, domnule.

— Va să zică a rămas deschisă tot timpul?

— Da, domnule.

— Şi, deci, oricine se afla în cameră ai fi putut să iasă?

— Da, domnule.

— Când domnul Soames s-a întors şi te-a chemat, ai fost foarte tulburat?

— Da, domnule. De ani de zile, de când sunt aici, nu mi s-a mai întâmplat un asemenea lucru. Era cât pe-aci să leşin.

— Bine, am înţeles. Dar unde erai când ţi s-a făcut rău?

— Unde eram, domnule? Cam aici, aproape de uşă.

— Asta e foarte ciudat, pentru că te-ai aşezat tocmai în fotoliul de colo, din colţ. De ce ai trecut pe lângă toate celelalte scaune?

— Nu ştiu, domnule. Nu-mi mai păsa unde mă aşez.

— Eu nu cred că-şi dădea prea bine seama *ce* face. domnule Holmes. Arăta foarte rău, era palid ca moartea.

— Ai rămas aici, după plecarea stăpânului dumitale?

— Doar câteva minute. Apoi am încuiat uşa şi m-am dus în camera mea.

— Pe cine bănuieşti?

— Mde, domnule, eu n-aş îndrăzni să-mi dau cu părerea. Nu cred că există vreun domn în toată această universitate care să fie în stare să se slujească de un asemenea prilej. Nu, domnule, mie nu-mi vine să cred.

— Mulţumesc, ajunge – zise Hohnes. A, încă un amănunt numai: nu cumva ai pomenit vreunuia dintre aceşti trei domni pe care-i slujeşti, că s-a întâmplat ceva rău?

— Nu, domnule, n-am suflat o vorbă.

— N-ai vorbit cu niciunul din ei?

— Nu, domnule.

— Bine, mulţumesc. Acum, domnule Soames, dacă nu vă supăraţi, să facem o mică plimbare prin curtea interioară.

Deasupra noastră, prin întunericul care se îngroşase, străluceau trei petice de lumină galbenă.

— Cele trei păsărele ale dumneavoastră sunt în

cuiburile lor – zise Holmes, ridicându-şi privirea. Hei! Dar asta ce-o mai fi? Unul din ei pare să fie teribil de agitat.

Era indianul, a cărui siluetă întunecată apăru deodată în dreptul jaluzelelor. Umbla în sus şi în jos prin cameră.

— Aş vrea să-i cântăresc din ochi pe fiecare – zise Holmes. E oare posibil?

— Nimic mai uşor – răspunse Soames. Grupul acesta de camere este cel mai vechi din tot colegiul şi de aceea vin adeseori străini să le viziteze. Poftiţi pe aici, şi o să vă conduc chiar eu?

— Vă rog să nu pomeniţi niciun nume! zise Holmes, în momentul în care băteam la uşa lui Gilchrist.

Ne deschise un tânăr înalt şi subţirel, cu părul blond-cânepiu; de îndată ce înţelese despre ce e vorba, ne pofti binevoitor înăuntru. Într-adevăr, în odaie se aflau câteva elemente de arhitectură medievală extrem de interesante. Pe Holmes îl pasionă în atare măsură unul din ele, încât ţinu morţiş să şi-l deseneze în carnetul de note, şi în timp ce făcea această operaţie, îşi rupse vârful la creion, ceea ce-l sili să împrumute creionul gazdei, după care ceru şi un cuţit ca să şi-l reascută pe al lui.

Acelaşi accident ciudat i se întâmplă şi în camera indianului – un individ mărunt, morocănos, cu un nas de vultur, care se uită chiorâş la noi şi se bucură vizibil în momentul în care Holmes îşi încheie studiile arhitectonice. Mie nu mi se păru nici într-un caz, nici în celălalt că Holmes a dat de cheia problemei. Cea de-a treia vizită a noastră dădu greş. Când băturăm, uşa exterioară nu se deschise şi dindărătul ei nu se putu auzi nimic altceva decât un şuvoi de vorbe urâte.

— Puţin îmi pasă cine sunteţi! Duceţi-vă la dracu'! – urlă glasul furios. Mâine am examen şi nu vreau să mă deranjeze nimeni.

— Un mojic – zise călăuza noastră, roşind de

indignare, în momentul în care ne retrăgeam pe scară în jos. Bineînţeles că n-a avut de unde să ştie că eu bat, dar, în orice caz, purtarea lui a fost cât se poate de necivilizată şi, date fiind împrejurările, chiar puţin suspectă.

Dar reacţia lui Holmes a fost foarte ciudată:

— Puteţi să-mi spuneţi exact cât e.de înalt?

— Zău, domnule Hohnes, mi-e destul de greu să spun. E mai înalt decât indianul, dar nu e chiar aşa de înalt ca Gilchrist. Cred că trebuie să aibă cam 1, 65 metri.

— Asta e foarte important – zise Holmes. Şi acum, domnule Soames, vă urez noapte bună.

Călăuza noastră ţipă pur şi simplu de uimire şi desperare:

— Dumnezeule, domnule Holmes, dar nu se poate să plecaţi şi să mă lăsaţi aşa, pe nepusă-masă! Am impresia că dumneavoastră nu vă daţi seama de situaţie. Mâine este examenul. Astă-seară trebuie să iau o hotărâre, să acţionez într-un fel sau altul. Nu pot permite să se ţină examenul, dacă unul dintre subiecte este cunoscut cuiva. Trebuie să privim realitatea drept în faţă

— Puteţi să lăsaţi lucrurile aşa cum sunt. Am să trec mâine dimineaţă devreme pe la dumneavoastră, ca să discutăm împreună problema. Se prea poate ca în momentul acela să vă pot indica ce cale să alegeţi. Între timp, vă rog să nu schimbaţi nimic, absolut, nimic din comportarea dumneavoastră.

— Bine, domnule Holmes.

— Puteţi să fiţi cât se poate de liniştit. Nu încape îndoială că vom găsi o soluţie pentru dificultatea în care vă aflaţi. Am să iau cu mine argila aceea neagră şi resturile de creion. La revedere.

În momentul în care am ieşit în întunericul din curte, am ridicat din nou ochii către ferestre. Indianul tot se mai plimba prin odaie. Ceilalţi nu se vedeau.

@— Ei, Watson, ce părere ai? întrebă Holmes, în

momentul în care ieşeam pe strada principală. Un fel de joc de societate, parc-ar fi un truc cu trei cărţi. Iată cei trei oameni, trebuie să fie unul dintre ei, alege. Pe care îl alegi?

— Mitocanul ăla spurcat la gură, de la mansardă. Ala are certificatul cel mai prost. Şi, totuşi, indianul era al dracului de viclean. De ce oare.se tot învârte ca un leu în cuşcă?

— Asta n-are nicio importanţă. Mulţi oameni adoptă această metodă când încearcă să înveţe ceva pe dinafară.

— Ne-a aruncat nişte priviri foarte ciudate.

— Bănuiesc că şi tu ai face la fel, dacă ţi-ar năvăli în odaie un cârd de străini, când tu te pregăteşti pentru examenul de a doua zi, şi fiecare minut contează enorm. Nu, asta nu mă pune de loc pe gânduri. Şi pe urmă, şi creionul, şi cuţitele, ambele probe au fost mulţumitoare. Însă individul ăla îmi dă foarte mult de gândit.

— Care?

— Cum care? Bannister, servitorul. Ce amestec o fi având el în această afacere?

— Mie mi-a făcut impresia că este un om cât se poate de cinstit.

— Şi mie la fel. Toarnai asta e partea cea mai încurcată. De ce un om absolut cinstit ca el… Hei, uite o papetărie. Ia să începem chiar de-aici cercetările.

Erau vreo patru-cinci papetării mai de soi în oraş, şi la fiecare Holmes a arătat ciopliturile da creion şi a rugat insistent să i se dea un creion similar. Toţi negustorii au fost unanimi în a spune că pot să comande un astfel de creion, dar nu e o mărime obişnuită şi că foarte rar aduc asemenea mărfuri. Prietenul meu nu părea deprimat de acest eşec, ci dădea din umeri, resemnându-se pe jumătate amuzat:

— Degeaba, dragul meu Watson, acest indiciu, cel mai bun şi singurul cu adevărat hotărâtor, n-a dus la niciun

rezultat. Şi, totuşi, nu mă îndoiesc că până la urmă o să putem aduce suficiente dovezi şi fără el. Aoleu, dragul meu, dar e aproape nouă, şi proprietăreasa noastră zicea că ne face o mazăre grozavă la ora şapte şi jumătate! Tu, care fumezi întruna, Watson, şi nu vii niciodată la timp la masă, mă tem că ai să fii curând dat afară de gazdă şi eu o să împărtăşesc soarta ta nefericită, dar nu înainte de a fi rezolvat problema agitatului profesor, a servitorului meglijent şi a celor trei studenţi plini de iniţiativă.

În seara aceea, Holmes nu mai pomeni de loc de chestiunea discutată, deşi după cina noastră întârziată rămase multă vreme în fotoliu, pierdut în gânduri. La opt dimineaţa veni în camera mea tocmai când îmi terminasem toaleta.

— Ei, Watson – zise el – e momentul să mergem la Colegiul Sf. Luca. Poţi să renunţi la micul dejun?

— Sigur.

— Soames o să fie într-o agitaţie nemaipomenită până ce o să-i putem spune ceva pozitiv.

— Dar ai ceva pozitiv să-i spui?

— Cred că da.

— Ai ajuns la vreo concluzie?

— Da, dragul meu Watson. Am rezolvat misterul.

— Bine, dar ce noi dovezi ai putut să mai capeţi?

— Oho! Nu m-am dat eu degeaba jos din pat la o oră atât de matinală. Ştii la cât? La şase. Am lucrat din plin două ore şi am mers cel puţin opt kilometri, dar măcar am obţinut un rezultat palpabil. Ia uite aici!

Întinse mâna. În palmă erau trei piramide de pământ, ca un fel de aluat negru.

— Hei, Holmes, dar ieri nu aveai decât două!

— Azi-dimineaţă am căpătat-o şi pe-a treia. Este o teză destul de uşor de susţinut cu argumente. Locul de unde provine numărul trei poate să constituie şi sursa pentru numărul unu, şi numărul doi. Ce zici, Watson, nu e

destul de convingător? Ei, hai cu mine, ca să alinăm chinurile prietenului nostru Soames.

Când l-am găsit pe nefericitul profesor, în apartamentul lui, era într-adevăr într-o stare de plâins. Peste câteva ceasuri avea să înceapă examenul, şi el be mai afla încă în dilemă, dacă urmează să dea în vileag realitatea, sau să permită vinovatului să intre în competiţie pentru bursa aceea valoroasă. Nu izbutea să stea locului, aşa de puternică era agitaţia sa, iar când îl văzu pe Holmes, se repezi la el, cu mâinile întinse, nerăbdător.

— Slavă Domnului că aţi venit! Mă temeam că aţi renunţat, în disperare de cauză. Ce să mă fac? Să ţin examenul?

— Da, asta fără doar şi poate.

— Bine, dar ticălosul…

— N-o să se prezinte.

— Dar ştiţi cine este?

— Cred că da. Din moment ce chestiunea asta nu trebuie să devină publică, suntem siliţi să ne arogăm anumite puteri, şi să ne constituim pe cont propriu într-o micuţă curte marţială particulară. Domnule Soames, vă rog luaţi loc acolo. Watson, tu stai aici. Eu am să mă aşez în fotoliul din mijloc. Cred că în momentul de faţă suntem destul de impozanţi, ca să înspăimântăm un om cu conştiinţa încărcată. Vă rog sunaţi!

Intră Bannister, care se dădu înapoi, vizibil surprins şi înspăimântat de înfăţişarea noastră autoritară.

— Fii bun, te rog, şi închide uşa – îi spuse Holmes. Ei, Bannister, te rog spune-ne adevărul cu privire la întâmplarea de ieri.

Omul păli.

— Dar v-am spus totul, domnule.

— N-ai nimic de adăugat?

— Absolut nimic, domnule.

— Ei, atunci mă văd silit să-ţi fac eu anumite sugestii.

Când te-ai aşezat ieri pe fotoliul acela, ai făcut-o pentru a ascunde un obiect care ar fi indicat ce persoană s-a aflat în odaie?

Bannister se făcu palid ca un mort.

— Nu, domnule, câtuşi de puţin.

— Asta era doar o sugestie – zise Holmes suav. Recunosc în mod sincer că n-am posibilitatea de a o dovedi. Dar mie mi se pare că este un lucru destul de probabil, întrucât în clipa în care domnul Soames s-a întors cu spatele, ai şi eliberat pe omul care se ascundea colo, în dormitor.

Bannister îşi trecu limba peste buzele uscate.

— Dar nu era nimeni acolo!

— Vai, Bannister, e păcat! Până acum poate că ai spus adevărul, dar acum ştiu precis că ai minţit

Trăsăturile feţei lui Bannister deveniră sfidătoare şi încăpăţânate.

— Nu era nimeni, domnule!

— Ei, haide, haide, Bannister!

— Nu, domnule, nu era nimeni.

— În cazul ăsta, nu mai poţi să ne dai nicio informaţie. Vrei să rămâi aici? Stai, te rog, acolo, lângă uşa de la dormi toi. Acum, domnule Soames, am să vă rog să fiţi aşa de bun, să vă duceţi până în camera tânărului Gilchrist şi să-l poftiţi la dumneavoastră.

Profesorul se întoarse peste o clipă, aducându-l cu el pe student. Era un bărbat foarte bine făcut, înalt, suplu şi agil, cu un pas elastic, cu o faţă plăcută, deschisă. Ochii lui albaştri, neliniştiţi, ne priviră pe rând, şi în cele din urmă se aţintiră, cu o expresie de spaimă şi deznădejde, asupra lui Bannister, care se afla în capătul celălalt al camerei.

— Închide, te rog, uşa – zise Holmes. Ei, domnule Gilchrist, aici suntem absolut singuri şi nu e nevoie să afle vreodată cineva ce cuvinte se vor rosti între noi. Putem să fim cât se poate de sinceri unul cu altul. Am vrea să ştim,

domnule Gilchrist, cum se poate ca dumneata, un om de onoare, să săvârşeşti o faptă ca cea de ieri?

Nenorocitul tânăr se dădu câţiva paşi înapoi şi aruncă o privire îngrozită şi plină de reproşuri lui Bannister.

— Nu, nu, domnule Gilchrist; nu, domnule, eu n-am spus niciun cuvânt, n-am suflat o vorbă! strigă servitorul.

— Până acum nu, dar acum te-ai dat de gol – zise Holmes. Ei, domnule, îţi poţi da seama că după cele spuse de Bannister, situaţia dumitale este deznădăjduită, şi nu ai altă şansă decât să mărturiseşti sincer cele întâmplate

O clipă, Gilchrist ridicând mâna în sus, încercă să-şi stăpânească spasmul ce-i schimonosea trăsăturile feţei. Peste o clipă, se trânti în genunchi lângă masă şi, îngropându-şi capul în palme, izbucni într-o furtună de suspine şi gemete desperate.

— Ei, haide, haide – zise Holmes cu blândeţe – a greşi e un lucru omenesc şi cel puţin nimeni nu poate să te acuze că eşti un răufăcător cu inima împietrită. Poate ţi-ar veni mai uşor decă i-aş spune eu domnului Soames ce s-a întâmplat: iar dumneata eşti liber să mă corectezi pe unde greşesc. Facem aşa? Ei, lasă, lasă, nu te mai osteni să-mi răspunzi. Ascultă numai, şi ai grijă să nu te nedreptăţesc.

Domnule Soames, din clipa în care mi-aţi spus că nimeni, nici măcar Bannister n-ar fi putut să ştie cu precizie că hârtiile acelea se află în odaia dumneavoastră, în mintea mea cazul a început să ia o formă precisă. Pe tipograf puteam bineînţeles să-l lăsăm de la început la o parte, pentru că ar fi avut posibilitatea să cerceteze hârtiile şi la el la întreprindere. Nici la indian nu m-am prea gândit. Dacă şpalturile erau făcute sul, nu avea de un de să ştie ce sunt Pe de altă parte, mie mi s-a părut o coincidenţă de neînchipuit ca un om să îndrăznească să intre în odaie, şi întâmplător chiar în ziua în care hârtiile se aflau pe masă. Am eliminat şi această posibilitate. Omul

carea în trai ştia precis că hârtiile sunt aici. Dar de unde a ştiut?

Când m-am apropiat de camera dumneavoastră, am cercetat fereastra. Eram amuzat de presupunerea dumneavoastră cum că eu acceptam posibilitatea ca cineva să fi intrat pe acolo în plină zi, sub ochii tuturor locatarilor din camerele înconjurătoare. O asemenea idee era absurdă. Eu măsurăm numai să văd cât de înaltă trebuia să fie persoana, pentru ca, trecând prin dreptul ferestrei, să vadă ce hârtii se află pe masa din mijlocul încăperii. Eu am un metru optzeci înălţime şi am izbutit s-o fac cu oarecare dificultate. Nimeni care ar fi avut o statură mai mică n-ar fi avut nicio şansă în această privinţă. Vedeţi deci în că de pe acum ce puternice motive am avut să mă gândesc că dacă unul dintre cei trei studenţi ai dumneavoastră e de o statură ieşită din comun, el e cel mai suspect dintre toţi.

Am intrat şi v-am ascultat indicaţiile şi sugestiile cu privire la măsuţa laterală. Despre masa din mijloc nu mi-am putut da seama de nimic, n-am căpătat niciun indiciu decât în momentul în care, vorbindu-mi despre Gilchrist, aţi pomenit de faptul că e un bun atlet, specialist în săritura în lungime. Atunci, într-o clipă mi-am lămurit totul şi n-aveam nevoie decât de vreo câteva dovezi, oaie să coroboreze teza mea, iar aceste dovezi le-am obţinut foarte curând.

Iată cum a fost toată povestea. Tânărul acesta şi-a petrecut după-amiaza pe terenul de sport, unde a făcut antrenament la sărituri. La întoarcere, a venit cu papucii speciali de atletism, care, după cum ştiţi şi dumneavoastră, au nişte cuie. Trecând pe lângă fereastra dumneavoastră, dat fiind că e aşa de înalt, a văzut şpalturile pe masă şi şi-a închipuit ce sunt Nimic grav nu s-ar fi întâmplat dacă, ajungând în dreptul uşii, n-ar fi observat că, din neglijenţa servitorului, a rămas cheia în broască. Atunci a simţit un îndemn brusc să intre şi să vadă dacă într-adevăr e vorba

de şpalturile respective. Nu era un lucru prea primejdios, întrucât putea oricând să pretindă că a trecut pe acolo doar ca să întrebe ceva.

Ei bine, când a văzut că e vorba într-adevăr de textul respectiv, atunci a cedat ispitei. Şi-a pus pantofii pe masă. Dar pe scaunul acela de lângă fereastră ce-ai pus, tinere?

— Mănuşile – zise studentul.

Holmes se uită triumfător la Bannister.

— Şi-a pus mănuşile pe scaun şi-a luat şpalturile, foaie cu foaie, ca să le copieze. S-a gândit că profesorul o să se întoarcă pe poarta principală, şi deci o să-l vadă la timp. Dar după câte ştim, domnul profesor s-a întors pe poarta laterală. Deodată l-a auzit chiar la uşă. N-avea nicio scăpare. A uitat de mănuşi, dar şi-a smuls pantofii de pe masă şi s-a repezit în dormitor. Observaţi că zgârietură de pe masa aceea este foarte uşoară într-o parte, dar se adânceşte în direcţia uşii de la dormitor. Această dovadă în sine este suficientă ca să ne arate că pantofii au fost traşi în direcţia respectivă şi că vinovatul s-a ascuns acolo. Argila strânsă în jurul cuielor din talpă a căzut pe masă, iar o a doua mostră, slăbindu-se pe drum, a căzut în dormitor. Aş putea adăuga că azi-dimineaţă m-am deplasat până la terenul de atletism, am văzut această argilă lipicioasă şi neagră, care este folosită în groapa pentru sărituri, şi am adus o mostră, împreună cu ceva din rumeguşul presărat pe teren, pentru a-i feri pe atleţi să alunece. Ceea ce am spus corespunde adevărului, domnule Gilchrist?

Studentul se îndreptase din şale.

— Da, domnule, este perfect adevărat

— Dumnezeule, altceva n-ai de spus? strigă Soames.

— Ba da, domnule profesor, am: dar şocul acestei demascări ruşinoase m-a zăpăcit. Am aici o scrisoare, pe care v-am scris-o dis-de-dimineaţă, domnule profesor, după ce m-am zvârcolit toată noaptea, fără să pot închide un

ochi. Când am scris-o, nu ştiam încă de dezvăluirea păcatului meu. Poftiţi scrisoarea, domnule profesor. O să vedeţi că am spus acolo: „M-am hotărât să nu mă mai prezint la examen. Mi s-a oferit o slujbă ca ofiţer de poliţie în Rhodesia, şi voi pleca de îndată în Africa de sud”.

— Îmi pare foarte bine să aud că nu intenţionai să profiţi de avantajul necinstit pe care l-ai căpătat asupra colegilor dumitale – zise Soames. Dar ce te-a făcut să te răzgândeşti?

Gilchrist îl arătă pe Banniste r

— Iată omul care m-a adus pe calea cea bună – zise el.

— Ei, hai de Bannister – zise Holmes – cred că acum ţi-e clar din ceea ce am spus că numai dumneata ai fi putut să-i dai drumul acestui tânăr din casă, întrucât dumneata ai rămas în odaia asta şi probabil ai încuiat uşa când ai ieşit. Despre posibilitatea de a fi fugit pe fereastra aceea, nici vorbă. N-ai putea să ne lămureşti dumneata ultimul punct al acestui mister şi să ne spui ce te-a îndemnat să te porţi cum te-ai purtat?

— Pricina era destul de simplă, domnule, dacă aţi fi avut de unde s-o aflaţi; dar cu toată isteţimea dumneavoastră, ar fi fost imposibil s-o cunoaşteţi. Aflaţi, domnule, că pe vremuri am fost majordom în casa bătrânului sir Jabez Gilchrist, tatăl acestui domn. Când bătrânul şi-a pierdut averea, am venit să mă angajez ca servitor la colegiu, dar pe fostul meu stăpân nu l-am dat niciodată uitării pentru că a scăpătat. Am vegheat după puterile mele asupra fiului lui, în amintirea zilelor bune de pe vremuri. Ei bine, domnule, ieri. când am intrat în camera aceasta, de îndată ce se dăduse alarma, primul lucru pe care l-am văzut a fost o pereche de mănuşi galbene ale domnului Gilchrist pe fotoliul de colo. Le cunoşteam foarte bine şi am înţeles pe dată ce înseamnă prezenţa lor. Dacă le vedea domnul Soames, totul era

pierdut. Drept care m-am trântit în fotoliul acela, şi pentru nimic în lume n-a în vrut să mă mişc de acolo până ce n-a plecat domnul Soames să vă aducă pe dumneavoastră. Atunci a ieşit bietul meu stăpân, tânărul pe care, pe vremuri, îl legănasem pe genunchi, şi mi-a mărturisit totul. Nu era oare firesc, conaşule, să-l salvez? Şi totodată nu era oare la fel de firesc să încerc să-i vorbesc aşa cum i-ar fi vorbit răposatul taică-său, ca să-l fac să înţeleagă că nu poate să profite de pe urma unei asemenea fapte? Mă puteţi oare ţine de rău?

— Nu, asta în niciun caz – spuse Holmes entuziasmat, sărind în picioare. Ei, domnule Soames, cred că acum v-am lămurit mica dumneavoastră problemă, iar pe noi ne aşteaptă acasă gustarea de dimineaţă. Haide, Watson! Cât despre dumneata, domnule, bănuiesc că te aşteaptă un viitor strălucit în Rhodesia. Astăzi eşti doborât la pământ. Dar vom vedea cât de sus te poţi ridica în viitor.

COAMA LEULUI

Oricât de ciudat ar putea să pară, s-a întâmplat totuşi ca o problemă care fără doar şi poate era cel puţin la fel de încurcată şi neobişnuită ca toate celelalte întâlnite în lunga mea carieră profesională, să mi se înfăţişeze abia după ce m-am retras din meserie; şi mai ciudat a fost că mi-a apărut, ca să zic aşa, chiar în pragul uşii. S-a întâmplat după retragerea mea în căsuţa dan comitatul Sussex, când mă înfundasem complet în încântătoarea viaţă în sânul naturii, către care tânjisem atât de des în cursul lungilor ani petrecuţi în mijlocul întunecatei Londre. În această perioadă a vieţii mele, bunul doctor Watson dispăruse aproape complet din raz. a mea vizuală. Cel mult de-l mai vedeam vreodată într-un weekend, în cazul când se întâmpla să mă viziteze. Aşadar, de data asta trebuia să-mi slujesc singur de cronicar. O, dar dac-ar fi fost el cu mine, ce splendoare ar fi ieşit din pana lui de pe urma unei întâmplări atât de pasionante şi din triumful meu final

asupra tuturor dificultăţilor! Dată fiind situaţia, n-am însă încotro şi trebuie să-mi spun povestea aşa simplu cum mă taie capul, arătând, prin propriile mele cuvinte, fiecare pas făcut pe drumul străbătut cu greu în căutarea unei chei pentru misterul legat de Coama Leului.

Vila mea se află pe panta de sud a colinelor dinspre Canalul Mânecii, şi de acolo se desfăşoară în faţa ochilor o privelişte minunată. În acest loc, coasta e alcătuită numai din stânci de cretă, pe care nu le poţi coborî decât de-a lungul unei singure poteci lungi şi şerpuitoare, alunecoase şi abrupte. La capătul de jos al potecii se află o întindere lată de vreo sută de metri, acoperită cu pietricele şi sfărâmături de piatră, chiar şi atunci când fluxul e la maximum. Ici-colo însă, sunt unele dune şi scobituri în care apa se adăposteşte odată cu fiecare flux. alcătuind nişte piscine splendide. Această plajă admirabilă se întinde pe câteva niile în dreapta şi în stânga, întreruptă fiind doar într-un loc de golfuleţul şi satul Fulworth.

Casa mea e izolată şi. singuratică. Tot domeniul e în stăpânirea mea, a bătrânei melc menajere şi a albinelor mele. Dar la o distanţă de mai puţin de un kilometru se află vestita şcoală a lui Harold Stackhurst. Situată pe un domeniu destul de vast, instituţia este instalată într-un edificiu numit Vila Frontoanelor. Vreo douăzeci de tineri se pregătesc aici pentru diferite profesiuni, sub oblăduirea mai multor cadre didactice. Stackhurst personal a fost pe vremea lui un student foarte bun, excelent la toate materiile şi pe deasupra mare campion la canotaj academic. Din ziua în care m-am stabilit pe coastă, am fost în cei mai buni termeni cu el şi de fapt era singurul cu care eram în relaţii atât de intime încât puteam să ne facem seara vizite fără să fie nevoie de o invitaţie oficială…

Spre sfârşitul lui iulie 1907 s-a stârnit o furtună teribilă, vântul sufla dinspre sud, îngrămădind parcă valurile Canalului Mânecii la temelia falezei şi lăsând în

urmă o adevărată lagună la venirea refluxului. În dimineaţa la care mă refer, vântul se mai potolise şi toată natura parcă era proaspătă şi de curând spălată. Era imposibil să lucrezi într-o zi atât de încântătoare şi am făcut o mică plimbare înainte de micul dejun, ca să mă bucur de aerul minunat al acelei zile. Am pornit pe poteca de pe faleză care ducea la coborârea abruptă spre plajă. Pe drum am auzit că mă strigă cineva şi, întorcându-mă, l-am văzut pe Harold Stackhurst care-mi făcea semne vesele cu mâna.

— Ce dimineaţă splendidă, domnule Holmes! Eram convins că o să ieşi la plimbare şi c-o să te întâlnesc.

— După câte înţeleg, te duci să te scalzi în mare.

— Nu te laşi de loc de meserie – râse el, bătând cu palma buzunarul umflat. Da, într-adevăr, McPherson a pornit-o mai de dimineaţă şi sper să-l găsesc încă pe mal.

Fitzroy McPherson era profesorul de ştiinţe naturale, un tânăr bine şi foarte promiţător, a cărui viaţă fusese amărâtă cumplit de o afecţiune cardiacă cu care se alesese în urma unei crize reumatice. De felul lui însă, era un adevărat atlet şi strălucea în practicarea tuturor sporturilor care nu-i cereau un efort prea mare. Vara ca şi iarna, înota în mare şi întrucât şi mie îmi plăcea înotul, s-a întâmplat altesea să ies cu el în larg.

Chiar în clipa aceea l-am zărit amândoi pe McPherson. I se vedea capul deasupra lagunei falezei, acolo unde se termina poteca. Apoi s-a ivit tot trupul; se clătina pe picioare ca un beţiv. În clipa următoare a ridicat mâinile în sus şi, cu un strigăt îngrozitor, a căzut cu faţa la pământ. Stackhurst şi cu mine ne-am repezit la el – era o distanţă de vreo cincizeci de metri – şi l-am întors pe spate. Se vedea bine că omul e pe moarte, pentru că avea ochii sticloşi şi duşi în fundul capului, iar obrajii înspăimântător de livizi. O clipă, i-a apărut pe faţă o licărire de viaţă şi omul a rostit vreo câteva cuvinte, vizibil

din dorinţa de a ne preveni împotriva unei primejdii. Cuvintele erau bălmăjite şi neclare, dar, după părerea mea, ultimele care au izbucnit aproape ca un ţipăt de pe buzele lui au fost „Coama Leului”. Ceea ce a spus era neinteligibil şi, pe de altă parte, nici nu părea să aibă vreo legătură cu întâmplarea respectivă; totuşi, oricât am încercat să le găsesc vreo altă interpretare, n-am izbutit. Apoi McPherson s-a ridicat puţin de la pământ, a zvâcnit odată cu braţele în aer şi a căzut pe o parte. Era mort.

Tovarăşul meu a fost pur şi simplu paralizat de această neaşteptată grozăvie, iar cu, după cum e lesne de închipuit, am simţit cum toată fiinţa mi se încordează, în stare de alarmă. Şi aveam şi nevoie de încordarea forţelor, pentru că se va vedea imediat că e vorba de un caz cu totul ieşit din comun.

Omul era îmbrăcat doar cu pardesiul şi pantalonii, şi se încălţase în grabă cu nişte papuci de pânză, la care nu apucase să-şi lege şireturile. În căderea lui, pardesiul, pe care şi-l pusese doar pe umeri, alunecase într-o parte, dezgolindu-i trupul. Ne-am uitat la el uimiţi. Toată spinarea îi era acoperită de nişte dungi purpurii, de parcă l-ar fi bătut cineva cu un bici de sârmă subţire. Era limpede că instrumentul cu care îi fusese aplicată această pedeapsă era foarte flexibil, întrucât vârcile lungi şi aspre se încolăceau pe după umeri şi coaste. Pe bărbie i se prelingea o dâră de sânge, deoarece, cuprins de dureri insuportabile, îşi muşcase buza de jos. Faţa lui trasă şi schimonosită trăda chinurile îngrozitoare prin care trecuse.

Eu stăteam în genunchi, iar Stackhurst în picioare, lângă trupul celui mort, când o umbră alunecă spre noi; întorcându-ne, l-am văzut în faţa noastră pe Ian Murdoch. Murdoch era profesorul de matematică al şcolii, un bărbat înalt, subţire şi oacheş, atât de morocănos şi de disbant, încât nimeni n-ar fi putut spune că e prieten cu el. Părea că

trăieşte într-o zonă înaltă şi abstractă de ecuaţii şi de secţiuni conice, din care nimic nu-l putea smulge şi lega de viaţa de fiecare zi. Era considerat de către studenţi ca un adevănat fenomen şi cu siguranţă că ar fi fost calul lor de bătaie, dar în vinele omului ăsta curgea un sânge ciudat şi exotic, vizibil nu numai în expresia ochilor de culoarea tăciunelui, şi în faţa sa oacheşă, ci şi în izbucnirile sale de furie, uneori de-a dreptul feroce. Odată, când îl necăjise căţelul lui McPherson, el luase animalul şi-l zvârlise pe geam, lucru pentru care Stackhurst l-ar fi concediat, fără îndoială, dacă n-ar fi fost un profesor atât de capabil. Iată, în linii mari, care era natura acestui om straniu şi complex, care se ivise lângă noi. Părea sincer înspăimântat de ceea ce vede, cu toate că incidentul cu câinele ar fi putut să sugereze o totală lipsă de simpatie pentru cel mort.

— Bietul om, bietul de el! Ce pot să fac? Cum aş putea să-l ajut?

— Ai fost cumva cu el? Nu ne poţi spune ce s-a întâmplat?

— Nu, nu, azi-dimineaţă am întârziat. N-am fost încă pe plajă. Vin direct de la Vila Frontoanelor. Ce pot să fac?

— Te poţi repezi până la jandarmeria din Fulworth. Anunţă imediat cazul.

Fără o vorbă, profesorul a pornitcât a putut de repede, iar eu am început să mă ocup de toate aspectele accidentului, în timp ce Stackhurst a rămas lângă cadavru, năucit de cele întâmplate. Bineînţeles, prima mea sarcină era să observ cine se afla pe mal. Din vârful potecii puteam cuprinde cu privirea toată plaja: era absolut pustie, în afară doar de vreo două-trei siluete negre, care se zăreau în depărtare, în drum spre satul Fulworth. După ce m-am asigurat în această privinţă, am pornit încet pe potecă. Stâncile erau de calcar acoperit cu argilă şi marnă şi din loc în loc am putut identifica urmele aceloraşi tălpi care coborau şi urcau. În dimineaţa aceea nu se mai dusese

nimeni pe plajă. Într-un loc am observaturma unei mâini cu degetele desfăcute. Îndreptate spre partea de sus a pantei. Singura interpretare posibilă era că bietul McPherson căzuse în patru labe la urcare. Erau şi câteva scobituri rotunde, din care se putea deduce, că în repetate rânduri căzuse în genunchi. La capătul de jos al potecii se afla acea lagună mare, lăsată de reflux. McPherson se dezbrăcase la marginea ei, pentru că pe o stâncă i-am găsit prosopul. Era împăturit şi uscat, ceea ce îmi dovedea că de fapt nici n-a intrat măcar în apă. Cercetând cu atenţie pietricelele din jur, am găsit vreo două urme ale papucilor săi de pânză pe nisip, precum şi urmele piciorului său gol. Asta dovedea că se pregătise să se scalde, deşi prosopul arăta că n-a făcut – o.

Prin urmare, coordonatele problemei erau clar definite – dar în acelaşi timp nespus de stranii, cum nu mi-a mai fost dat să întâlnesc: omul nu rămăsese pe plajă decât cel mult un sfert de oră. Stackhurst venise în urma lui de la Vila Frontoanelor, deci era limpede că nu se scursese prea mult timp. McPherson se dusese să facă baie în mare şi se dezbrăcase, lucru pe care-l indicau urmele piciorului gol. Apoi brusc îşi pusese la loc hainele pe el – erau aşa de răvăşite şi desfăcute, încât graba era evidentă – şi se întorsese fără să intre în apă sau cel puţin fără să se mai şteargă. Iar motivul pentru care se răzgândise era că-l biciuise cineva în felul acesta sălbatic, inuman, chinuindu-l până ce durerea îl silise să-şi muşte buzele, lăsându-l atât de istovit, încât abia a avut puterea să mai urce panta înainte de a cădea jos fără viaţă. Cine săvârşise această faptă barbară? E adevărat că la baza falezei se aflau câteva grote şi peşteri mici, însă soarele, care nu se înălţase încă prea tare pe cer, le lumina direct şi se vedea bine că nu era loc să se ascundă nimeni în ele. Mai pomenisem şi de acele siluete de pe mal, la o mare distanţă. Erau atât de departe, încât nu puteau să aibă nicio legătură cu crima; şi pe

urmă, la mijloc se afla laguna în care intenţionase McPherson să facă baie, şi valurile ei se înălţau până la nivelul stâncilor. Pe mare se zăreau destul de aproape vreo două-trei luntre de pescari. Pe aceştia îi puteam cerceta pe îndelete. Existau mai multe piste, dar niciuna nu putea să ducă la vreun rezultat mulţumitor.

I

Întorcându-mă în cele din urmă la cadavru, am văzut că între timp se strânseseră în jurul lui un mic grup de trecători. Bineînţeles, Stackhurst se afla încă acolo, iar Ian Murdoch tocmai sosise cu Anderson, jandarmul satului, o matahală mustăcioasă, masivă şi înceată, cum sunt mulţi dintre locuitorii comitatului Sussex. Genul ăsta de oameni ascunde mult bun simţ sub o înfăţişare greoaie şi tăcută. Anderson a ascultat povestea, şi-a însemnat tot ce i-am spus noi şi în cele din urmă m-a luat deoparte:

— Aş fi foarte fericit dacă mi-aţi da vreun sfat, domnule Holmes. E o poveste prea complicată ca s-o pot rezolva singur şi dacă dau greş, o să am de furcă eu şefii de la Lewes.

L-am sfătuit să-şi anunţe superiorul direct şi să trimită şi după un doctor; de asemenea, l-am sfătuit să nu permită să se mişte absolut niciun lucru de la locul lui şi să se lase cât mai puţine urme cu putinţă până la sosirea celor două persoane anunţate. Între timp, am percheziţionat buzunarele mortului. I-am găsit batista, briceagul şi un portvizit. Din acesta din urmă a ieşit o hârtiuţă, pe care am despăturit-o şi i-am întins-o jandarmului. O mână de femeie scrisese, nu prea citeţ: „Fii sigur că voi veni. Maudie”. Părea să fie vorba de o întâlnire de dragoste, era o confirmare, dar nu reieşea din ea nici data, nici locul. Jandarmul a pus-o din nou în portvizit şi a băgat şi acest obiect şi pe celelalte înapoi în buzunarele pardesiului. Apoi, întrucât nu se mai ivea niciun alt indiciu, m-am întors acasă să iau micul dejun, după ce am aranjat

mai întâi să se facă o cercetare amănunţită a părţii de jos a falezei.

Stackhurst a trecut pe la mine peste vreun ceas, ca să-mi spună că mortul a fost transportat la şcoală, unde urma să se facă ancheta Parchetului. Venea, de asemenea, cu câteva veşti foarte serioase şi precise. După cum mă aşteptasem, n-au găsit nimic în peşterile de la baza falezei, dar uitându-se prin hârtiile din biroul lui McPherson, Stackhurst scosese la iveală o corespondenţă intimă cu o oarecare domnişoară Maud Bellamy din Fulworth. Prin urmare, am putut stabili în felul acesta cine a scris bileţelul.

— Scrisorile sunt în mâna jandarmilor – mi-a explicat Stackhurst. N-am putut să ţi le aduc. Dar nu încape îndoială că era vorba de o dragoste foarte puternică. Prin urmare, nu văd niciun motiv de a o lega de această oribilă întâmplare, afară doar de faptul că duduia avea o întâlnire cu McPherson.

— Dar în niciun caz nu aici, unde vă scăldaţi cu toţii în mod frecvent – l-am contrazis eu.

— Întâmplarea face – zise el – că studenţii nu se aflau cu McPherson.

— Dar a fost într-adevăr o simplă întâmplare?

Stackhurst se încruntă şi căzu pe gânduri.

— I-a reţinut Ian Murdoch – zise el. A insistat foarte mult să le facă o demonstraţie algebrică înainte de gustarea de dimineaţă. Bietul om, e teribil de tulburat de toată povestea asta!

— Şi totuşi, după câte am înţeles, nu erau prea buaii prieteni.

— Într-o vreme, nu. Dar de mai bine de un an, Murdoch era cât se poate de apropiat de McPherson, deşi firea lui nu e de loc prietenoasă.

— Da, mi-am dat seama de asta. De altfel, după câte îmi amintesc, mi-ai spus odată că s-au certat din pricina

unui câine maltratat.

— Aia e o poveste veche.

— Dar poate c-a lăsat o dorinţă de răzbunare?

— Nu, nu, sunt sigur că erau buni prieteni.

— Ei, atunci rămâne să cercetăm chestiunea cu fata. O cunoşti?

— Toată lumea o cunoaşte. Este zâna ţinutului, o adevărată frumuseţe, Holmes, care atrage atenţia peste tot unde se duce. Ştiam că-i place lui McPherson, dar habar n-aveam că lucrurile merseseră atât de departe cum par să indice aceste scrisori.

— Dar cine e fata?

— E fiica bătrânului Tom Bellamy, proprietarul tuturor bărcilor şi cabinelor de baie de la Fulworth. A fost pescar la început, dar acum aprins niţelcheag Afacerile le conduce el şi cu fiul său William.

— N-ai vrea să facem o plimbare până la Fulworth, să stăm de vorbă cu ei?

— Dar ce pretext am putea găsi?

— A, în privinţa asta nu-i nicio greutate. La urma urmelor, e imposibil ca bietul profesor să-şi fi făcut singur seama în modul ăsta înfiorător. Coada biciului a fost totuşi în mâna unui om, dacă într-adevăr un bici i-a pricinuit aceste răni. Cercul cunoştinţelor sale din această localitate izolată era fără doar şi poate limitat. Să căutăm să explorăm toate pistele şi nu se poate să nu dăm peste mobilul crimei, iar acesta, la rândul lui, ne va conduce la făptaş.

Plimbarea pe dunele din împrejurimi, îmbălsămate de parfumul cimbrului sălbatic, ar fi fost foarte plăcută dacă minţile noastre n-ar fi fost de-a dreptul otrăvite de? tragedia la care fusesem martori. Satul Fulworth se află într-o depresiune care alcătuieşte un semicerc în jurul golfului. Îndărătul cătunului de modă veche s-au ridicat mai multe case moderne pe terenul în pantă. Stackhurst

m-a condus la una din ele.

— Iată vila „Limanul”, cum a botezat-o Bellamy. Cea cu un turn în colţ şi cu acoperişul de ardezie. Nu e rău de loc pentru un om care n-a avut la început nici măcar… O, Doamne, ia uită-te!

Portiţa grădinii de la vila „Limanul” se deschisese brusc şi un om ieşise în goană. Nu încăpea nicio îndoială, silueta înaltă, colţuroasă şi deşelată era a lui Ian Murdoch, matematicianul. O clipă mai târziu, i-am ieşit în întâmpinare pe drum.

— Bună! zise Stackhurst.

Matematicianul făcu un semn din cap, ne aruncă o privire piezişă cu ochii lui negri, iscoditori, şi dădu să treacă mai departe, dar directorul îl opri:

— Ce căutai aici? întrebă el.

Murdoch se roşi de furie.

— Sub acoperişul caisei dumneavoastră, domnule, vă sunt subaltern. Dar n-am cunoştinţă de faptul că ar trebui să văd>au socoteală şi pentru acţiunile mele particulare…

După toate prin câte trecuse, Stackhurst era la capătul răbdării. Altfel, poate ar mai fi aşteptat, dar aşa, îşi pierdu complet cumpătul.

— Itt împrejurările de faţă, răspunsul dumitale, domnule Murdoch, este pur şi simplu impertinent.

— N-ar fi exclus ca şi întrebarea dumneavoastră să poată primi aceeaşi etichetă.

— Nu e prima dată când a trebuit să trec cu vederea atitudinea dumitale refractară. Dar, fără doar şi poate, este pentru ultima dată. Am să te rog să ai amabilitatea de a-ţi lua cât de repede poţi toate măsurile pentru a-ţi aranja viitorul.

— Asta şi intenţionam să fac. Astăzi am pierdut singura persoană de la Vila Frontoanelor care făcea această instituţie suportabilă.

Murdoch îşi văzu de drum, în timp ce Stackhurst, cu

ochii tulburi, se uită în urma lui.

— Ce zici, nu e un om imposibil, de nesuportat? strigă el.

Singurul lucru care-mi rămase puternic întipărit în minte era faptul că domnul Ian Murdoch se grăbise să folosească cel dintâi prilej pentru a fugi de la locul crimei. În capul meu începea să se contureze o bănuială vagă şi nebuloasă. Poate că vizita la familia Bellamy avea să mai arunce puţină lumină asupra acestei chestiuni. Stackhurst îşi veni în fire şi astfel ne urmarăm drumul spre casa respectivă.

Domnul Bellamy era un om între două vârste, cu părul şi barba roşii ca para focului. Părea să fie în culmea furiei şi faţa lui căpătă curând aceeaşi culoare ca şi părul.

— Nu, domnule, nu doresc să aflu niciun fel de amănunte. Fiul meu, aci de faţă – spuse el, arătând un tânăr voinic, cu o faţă greoaie şi posacă, instalat în colţul odăii de toate zilele – este de aceeaşi părere cu mine, şi anume că atenţiile cu care o înconjura domnul McPherson pe Maud erau de-a dreptul jignitoare. Da domnule, cuvântul „căsătorie” n-a fost pomenit niciodată şi totuşi scrisorile şi întâlnirile se ţineau lanţ, ca şi diverse alte lucruri pe care niciunul din noi nu poate să le aprobe. Fata nu are mamă şi noi suntem singurii ei păzitori. Sunt hotărât...

Şuvoiul vorbelor lui fu întrerupt de apariţia domnişoarei în chestiune. Fără doar şi poate, prezenţa ei ar fi fost o podoabă splendidă în orice societate.

— Pe mine personal, femeile m-au atras doar rareori, pentru că creierul mi-a fost întotdeauna stăpânul inimii, dar îmi era imposibil să privesc faţa ei de o extraordinară perfecţiune, cu un colorit delicat, plin de toată prospeţimea dulce a ţinutului, fără a-mi da seama că niciun tânăr nu i-ar fi putut ieşi în cale fără să tragă consecinţele. Aşa era fata care intrase şi care stătea acum în faţa lui

Harold Stackhurst, cu ochii mari deschişi, şi cu o privire pătrunzătoare.

— Am aflat că Fitzroy a murit – zise ea. Să nu vă fie frică să-mi daţi amănunte.

— Celălalt profesov de la şcoala dumneavoastră ne-a adus vestea – explică taică-său.

— Nu văd de ce trebuie ca sora mea să fie vârâtă în toată povestea asta – mârâi fiul lui.

Soră-sa se năpusti asupra lui cu o expresie aspră, sălbatică:

— Asta e treaba mea, William. Fă, te rog, bine şi lasă-mă să mă descurc cum vreau. După cât se pare, s-a comis o crimă. Dacă aş putea contribui la descoperirea făptaşului, şi încă ar fi un omagiu prea mic adus aceluia care nu mai e printre noi.

Făta ascultă scurta relatare, făcută de tovarăşul meu, cu o linişte şi o concentrare care îmi dovedeau că, pe lângă frumuseţe, mai avea şi o mai e tărie de caracter. Maud Bellamy va rămâne de-a pururi în amintirea mea ca o femeie remarcabilă şi într-adevăr desăvârşită. Cred că mă cunoştea din vedere, întrucât în cele din urmă se întoarse către mine:

— Vă rog să faceţi dreptate, domnule Holmes. Oricine ar fi vinovăţii, vă puteţi bizui pe înţelegerea şi sprijinul meu.

În timp ce vorbea mi se păru că se uită sfidătoare la tatăl şi fratele ei.

— Vă mulţumesc – i-am răspuns. Eu preţuiesc foarte mult instinctul femeilor în asemenea chestiuni. Dumneavoastră vorbiţi despre „vinovaţi”. Deci sunteţi de părere că e vorba de mai multe persoane?

— L-am cunoscut pe domnul McPherson destul de bine ca să-mi dau seama că era un bărbat viteaz şi puternic. Nu există om pe lume care să fi putut să-l doboare de unul singur.

— Aş putea să schimb două vorbe între patru ochi cu dumneavoastră?

— Maud, ţi-am spus să nu te amesteci în încurcătura asta! strigă furios taică-său.

Fata mă privi neputincioasă.

— Ce să fac?

— Şi aşa toată lumea va cunoaşte curând amănuntele, încât nu se întâmplă nimic grav dacă le discutăm aici – i-am răspuns.

Aş fi preferat să păstrăm secretul, dar din moment ce tatăl dumneavoastră nu ne permite, trebuie să participe şi el la această dezbatere. Apoi i-am vorbit despre biletul găsit în buzunarul mortului Fără doar şi poate, acest bilet va fi scos la iveală în cadrul anchetei Parchetului. Îmi permit să vă rog să aruncaţi puţină lumină asupra acestei probleme, dacă vă este cu putinţă.

— Nu văd niciun motiv pentru care aş face un mister din povestea asta – răspunse ea. Eram logodiţi şi am păstrat taina numai din pricina unchiului lui Fitzroy, care e foarte bătrân şi, pare-se, pe moarte, pentru că el ar fi fost în stare să-l dezmoştenească dacă s-ar fi căsătorit împotriva voinţei lui. Alt motiv nu exista

— Ai fi putut să ne spui şi nouă – mârâi domnul Bellamy

— V-aş fi spus tot, dacă aţi fi fost vreodată cât de cât mai înţelegători.

— Nu vreau ca fata mea să se înhăiteze cu bărbaţi de altă condiţie decât ea.

— Tocmai prejudecăţile tale împotriva lui ne-au împiedicat să-ţi spunem adevărul. Cât despre această întâlnire (fata se scotoci prin buzunarul rochiei şi scoase un bileţel mototolit), biletul meu era un răspuns la ăsta.

„Scumpa mea – suna scrisorica scoasă la iveală – marţi, după apusul soarelui, la locul ştiut pe plajă E singureii moment în care voi putea să fiu liber. Semnat:

Fitzroy McPherson”.

— Azi e marţi, şi urma să-l întâlnesc deseară

Am luat scrisorica în mână şi am răsucit-o pe toate părţiie.

— Biletul nu l-aţi primit prin poştă. Cum v-a parvenit?

— Aş prefera să nu răspund la această întrebare. De fapt, nici nu are o legătură directă cu chestiunea pe care o anchetaţi. Dar la orice lucru care are legătură cu această chestiune voi răspunde cu dragă inimă.

Fata se ţinu de cuvânt, dar nimic din ce ne spuse nu ne fu de ajutor în cercetările noastre. Nu avea niciun motiv să bănuiască prezenţa vreunui duşman ascuns al logodnicului ei, dar recunoscu că ea personal avusese câţiva admiratori foarte pasionaţi.

— Îmi permiteţi să vă întreb dacă domnul Ian Murdoch se numără şi el printre ei?

Fata roşi, părând stânjenită.

— Într-o vreme am crezut că aşa este. Dar lucrurile s-au schimbat complet când a înţeles natura adevărată a relaţiilor dintre Fitzroy şi mine.

Din nou mi s-a părut că umbra care îl înconjura pe acest om du dat prinde un contur mai precis. Trebuia neapărat să-i studiez antecedentele. Trebuia să-i percheziţionez în taină locuinţa. Stackhurst era un colaborator plin de bunăvoinţă, întrucât şi în mintea lui începeau să încolţească unele bănuieli. Ne-am întors de la vizita noastră la vila „Limanul” cu speranţa că avem, în sfârşit, în mâini un fir al acestui caier închidt.

Trecu o săptămână. Ancheta Parchetului nu aruncă niciun pic de lumină asupra chestiunii, ceea ce necesita amânarea ei până la completarea probelor. Stackhurst făcuse unele investigaţii discrete în privinţa subalternului său şi se efectuase şi o percheziţie superficială a camerei lui, dar fără niciun rezultat. Personal, mă străduiam să parcurg din nou în amănunt tot terenul pe care-l

cercetasem – atât la propriu cât şi la figuratdar fără a izbuti să ajung la vreo concluzie nouă. În toate cronicile aventurilor mele, cititorul nu va găsi un caz care să mă fi împins atât de departe spre limita răbdării. Nici măcar imaginaţia mea nu izbutea să înefifpuie vreo soluţie a acestui mister. Şi apoi surveni incidentul cu câinele.

Bătrâna mea menajeră auzi mai întâi de el.

— Tristă poveste, conaşule, cu câinele domnului McPherson! zise ea într-o seară.

De obicei, nu prea îi dau concursul la asemenea conversaţii, dar aceste cuvinte avură darul să-mi atragă atenţia.

— Dar ce s-a întâmplat cu câinele domnului McPherson?

— A murit. A murit de durere că şi-a pierdut stăpânul.

— Cine ţi-a spus?

— Cum, conaşule? Dar toată lumea vorbeşte despre asta. Câinele s-a întristat cumplit şi n-a mâncat nimic timp de o săptămână şi pe urmă azi doi domni tineri de la Vila Frontoanelor l-au găsit mort, jos pe plajă, cona. şule, unde şi-a găsit sfârşitul stăpânul lui. Chiar în locul acela.

„Chiar în locul acela”; aceste cuvinte mi-au rămas limpezi în amintire. În mintea mea s-a născut deodată un vag presentiment că această chestiune are o importanţă vitală. Ca un câine să moară curând după stăpân, asta era în armonie cu firea frumoasă şi credincioasă a acestor animale. Dar „chiar în locul acela”!... De ce oare această plajă singuratică să-i fi fost fatală? Nu era cumva cu putinţă ca şi acest câine să fi căzut jertfă unei duşmănii răzbunătoare? Să fi fost oare cu putinţă?... Da, nu era prea desluşit, dar în mintea mea şi începuse să se înalţe un întreg eşafodaj. Peste câteva minute mă aflam în drum spre Vika Frontoanelor, unde l-am găsit pe Stackhurst în biroul lui. La rugămintea mea, i-a chemat pe Sudbury şi

Blount, cei doi studenţi care descoperiseră leşul câinelui.

— Da. era chiar pe marginea lagunei – zise unul din ei. Probabil că a adulmecat urmele stăpânului său mort

Am văzut şi bietul animal credincios, un terrier din rasa Airedale*, întins pe rogojina din hol. Leşul era ţeapăn şi încordat, cu ochii bulbucaţi şi cu labele contorsionate. Se vedeau limpede chinurile prin care trecuse animalul. De la Vila Frontoanelor am coborât spre lagună. Soarele scăpăta spre asfinţit şi umbra falezei se întindea din ce în ce mai întunecată asupra apei care licărea ştearsă ca o foaie de plumb. Locul era pustiu şi nu se vedea nicio urmă de viaţă afară doar de pescăruşii care se învârteau ţipând pe deasupra capului meu. În lumina mereu mai ştearsă, am putut să desluşesc urmele lăsate de câine pe nisipul din jurul stâncii pe care fusese aşezat prosopul stăpânului său. Am rămas multă vreme cufundat într-o meditaţie adâncă, în timp ce umbrele se ridicau din ce în ce. mai negre în jurul meu. În cap mi se învălmăşeau tot felul de gânduri. Ştiţi ce înseamnă să trăieşti un coşmar, simţind că există un lucru cât se poate de important pe care-l cauţi şi-l ştii că e acolo, undeva, deşi rămâne mereu prea departe ca să-l poţi atinge. Aşa era şi sentimentul meu în seara aceea, când mă aflam singur la locul fatal. Apoi, într-un târziu, m-am întors şi am pornit încet spre casă. Şi, în sfârşit, ajungând în vârful potecii, m-am luminat. Într-o străfulgerare mi-am amintit lucrul după care bâjbâisem cu atâta înfrigurare, dar fără folos, vreme îndelungată. Probabil că ştiţi – sau altfel degeaba a mai scris Watson – că am destule cunoştinţe, destul de împrăştiate şi nesistematice de altfel, din domenii diverse, dar foarte utile pentru munca mea. Mintea mi-e ca o cămară în care se înghesuie în vrafuri tot felul de lucruri puse de-a valma acolo – aşa de multe, încât abia dacă îmi mai dau seama de prezenţa lor. Ştiam eu că există în depozitul meu de cunoştinţe ceva care are o legătură cu această chestiune.

Acel ceva era încă vag, dar cel puţin acum ştiam cum pot să-l clarific. Era un ceva monstruos, de necrezut şi totuşi rămânea posibil. Urma să verific totul până la capăt

Podul căsuţei mele e plin de cărţi. Acolo m-am repezit şi am început să scotocesc. După un ceas, am ieşit cu un volumaş cu copertă argintie, ca un pachet de ciocolată. L-am deschis cu nerăbdare la capitolul de care-mi aminteam ca prin vis. Da, într-adevăr, era o soluţie mai mult decât vagă şi cam trasă de păr, totuşi nu mă puteam linişti până ce nu mă asiguram că există o şansă ca lucrurile să stea într-adevăr aşa. M-am culcat târziu de tot, arzând de nerăbdare să mă apuc dis-de-dimineaţă de treabă.

Dar n-am putut s-o fac din pricina unei neplăcute întreruperi. Nici nu-mi înghiţisem bine ceaşca de ceai când, pregătindu-mă să pornesc spre plajă, am primit vizita inspectorului Bardie, de la poliţia comitatului Sussex – o matahală mare cât un bivol, cu o înfăţişare prostească, deşi ochii cu care mă privea acum nu erau inexpresivi, ci păreau gânditori şi tulburaţi.

— Am auzit de experienţa dumneavoastră vastă şi îndelungată – zise el. Bineînţeles, vizita pe care v-o fac e cu totul neoficială şi nu e nevoie să se afle mai departe. Dar cum impresia că în cazul McPherson am dat de buicluc. Întrebarea este: să procedez la o arestare sau nu?

— Vă referiţi la domnul Ian Murdoch?

— Da, domnule. Dacă stai să te gândeşti, altcineva nici nu poate fi implicat. Iată avantajul acestei pustietăţi. Lucrurile se reduc la o scară foarte mică. Dacă nu el a făptuit crima, atunci cine?

— Dar ce dovezi aveţi împotriva lui?

El spicuise câte ceva de pe aceleaşi brazde ca şi mine. Avea în vedere caracterul lui Murdoch şi misterul care părea să plutească în jurul acestui om; izbucnirile sale de furie, ca, de pildă, în incidentul cu câinele; faptul că pe vremuri se certase cu McPherson şi că existau anumite

motive de a crede că-i displăcea atenţia cu care o înconjura McPherson pe domnişoara Bellamy. Deţinea aceleaşi elemente ca şi mine, dar niciunul în plus, afară doar de faptul că Murdoch părea să se pregătească de plecare.

— În ce situaţiem-aşaf la dacă l-aşlăsas-o şteargă, când avem toate aceste dovezi împotriva lui?

Omul acesta corpolent şi flegmatic părea să aibă mintea complet tulburată.

— Bine, dar gândiţi-vă la toate lacunele esenţiale din raţionamentul dumneavoastră – i-am spus eu.

Pentru dimineaţa crilhei, el poate cu siguranţă să aducă un alibi perfect valabil. A fost până în ultimul moment împreună cu elevii săi, iar la câteva minute după ivirea lui McPherson, a venit din urma noastră. Apoi nu uitaţi că ar fi fost absolut imposibil ca de unul singur să-l fi doborât pe acest om, cel puţin la fel de puternic ca el. Şi, în sfârşit, mai rămâne şi chestiunea instrumentului cu care au fost pricinuite aceste, răni.

— Ce altceva ar fi putut să fie decât un bici sau o cravaşă flexibilă, de un gen oarecare?

— Aţi cercetat urmele? l-am întrebat eu

— Le-am văzut Le-a văzut şi doctorul.

— Dar eu le-am cercetat foarte atent cu o lupii. Au anumite particularităţi.

— Care anume, domnule Holmes?

M-am apropiat de birou şi i-am arătat o fotografie mărită.

— Iată metoda pe care o folosesc eu în asemenea cazuri – i-am explicat.

— Fără doar şi poate, dumneavoastră faceţi toate lucrurile meticulos şi cu competenţă.

— Dacă nu le-aş face aşa, n-aş fi ceea ce sunt. Acum, să examinăm această vârcă ce se întinde în jurul umărului drept. Nu observaţi nimic?

— Parcă nu.

— În primul rând, este evident că nu are aceeaşi intensitate pe tot parcursul. Aici e o pată de sânge extravazat şi dincoace alta. Există indicaţii similare şi pe cealaltă vârcă de aici. Ce-ar putea să însemne toate acestea?

— N-am nici cea mai mică idee. Dumneavoastră aveţi?

— Poate că am, poate că n-am. Cred că în curând voi putea să vă spun mai mult. Orice descoperire de natură a determina obiectul care a produs aceste urme ne va apropia foarte mult de găsirea criminalului

— Ce-o să vă spun acum e, bineînţeles, o idee absurdă – zise poliţistul – dar dacă pe spinarea lui s-ar fi aplicat o reţea de sârmă înroşită în foc, atunci aceste puncte mai intens marcate ar reprezenta întretăierile plasei *

— Comparaţia este cât se poate de inteligentă. Său. dacă am lua, de pildă, o pisică cu nouă cozi cu nişte noduri mici şi foarte tari.

— Pe legea mea, domnule Holmes, cred că aţi nimerit-o bine!

— Dar se prea poate să fie şi o cauză complet diferită, domnule Bardle. În orice caz, însă, dovezile de care dispunem sunt mult piva slabe pentru a justifica emiterea unui mandat de arestare. Şi pe lângă asta, mai avem şi acele ultime cuvinte „Coama Leului”.

— M-am întrebat dacă Ian…

— Da, am ţinut seama şi de asta. Dacă cuvântul mane ar fi avut vreo asemănare cu numele Murdoch, ceea ce nu e adevărat, asta ar fi putut să justifice o confuzie între pronunţarea numelui Ian şi cea a cuvântului *lion2*. Dar el a rostit vorbele astea într-un ţipăt. Sunt convins că am auzit cuvântul „coamă”.

— N-aveţi nicio altă explicaţie, ca o alternativă,

domnule Holmes?

1 Coamă, în limba engleză. Leu, în limba engleză.

— Poate că am. Dar nu ţin prea mult s-o dau în vileag până ce nu avem posibilitatea să discutăm un lucru mai precis.

— Şi când se va întâmpla asta?

— Pestevreo oră sau, cine ştie, şi mai curând.

Inspectorul îşi frecă bărbia şi se uită la mine cu ochi neîncrezători.

— Aş da nu ştiu cât să aflu ce e în mintea dumneavoastră, domnule Holmes. Poate că vă gândiţi la vasele alea de pescuit.

— Nu, nu. Erau mult prea departe în larg.

— Mde, atunci poate la Bellamy şi la huiduma aia de fiu-său? Nu-l prea aveau pe McPherson la stomac. Nu cumva i-au făcut ei de petrecanie?

— Nu, nu; nu mă puteţi trage de limbă până ce nu-mi pun la punct cercetările – i-am răspuns eu, zâmbind. Şi acum, domnule inspector, avem fiecare treburile noastre. Ce-aţi zice dacă ne-am întâlni aici la amiază?…

Iată unde ajunsesem când s-a produs acea întrerupere îngrozitoare, care a constituit începutul sfârşitului.

Uşa de afară s-a trântit de perete, apoi am auzit pe coridor nişte paşi grăbiţi, dar şovăielnici şi Ian Murdoch a dat buzna în odaie, palid, cu părul răvăşit, cu hainele într-un hal fără de hal. Se ţinea de mobilă cu mâinile lui osoase, ca să poată să rămână în picioare.

— Coniac! Coniac! strigă el şi căzu gemând pe canapea.

Nu era singur. În urma lui venea Stackhurst. fără pălărie şi gâfâind aproape la fel de înnebunit ca şi tovarăşul lui.

— Da, da, coniac! strigă el. Omul îşi dă sufletul. Abia am izbutit să-l aduc până aici. A leşinat de două ori pe

drum.

O jumătate de pahar de coniac tare produse o schimbare «remarcabilă. Omul se ridică într-un cot şi-şi scoase haina de pe umeri.

— Pentru numele lui Dumnezeu, daţi-mi puţin untdelemn, sau opiu, sau morfină I strigă el. Orice, numai să-mi aline durerile astea în fiorătoare!

Şi eu şi inspectorul am scos un ţipăt de spaimă când ne-am uitat la el. Pe umărul gol al lui Murdoch se afla imprimat în zigzag acelaşi şablon – o reţea de linii inflamate – semnul pe care-l purtase şi Fitzroy McPherson când murise.

Se vedea bine că durerea e cumplită şi răspândită în imp, întrucât din când în când ibietul om nu mai putea nici măcar să respire, se învineţea la faţă şi apoi, g fund înfiorător, îşi ducea mâna la inimă; fruntea i se îmbrobonise de sudoare. Putea să moară dintr-o clipă într-alta. I-am turnat mereu coniac pe gât şi fiecare doze înghiţită îl readucea tot mai mult la viaţă. Tamponându-i rănile stranii cu vată înmuiată în untdelemn, am izbutit să-i mai alin chinul. În cele din urmă, capul i se lăsă moale pe pernă. Istovit, părea că-şi consumă ultima rezervă de vitalitate. Căzuse într-o toropeală care era pe jumătate somn şi pe jumătate leşin, dar cel puţin însemna o alinare a durerii.

Fusese imposibil să-i punem vreo întrebare, dar în momentul în care ne-am asigurat de starea lui, Stackhurst s-a întors către mine:

— Dumnezeule! strigă el. Dar ce-i asta, domnule Holmes? Ce este? Nu înţeleg nimic!

— Unde l-ai găsit?

— Jos, pe plajă. Exact unde a păţit şi McPherson nenorocirea. Dac-ar fi avut inima la fel de slabă ca a lui McPherson, nici nu s-ar mai afla acum aici. În timp ce-l aduceam, am crezut de mai multe ori că moare. Era prea

departe ca să mai ajungem la Vila Frontoanelor, aşa că m-am repezit spre casa dumitale.

— L-aivăzut peplajă?

— Mă plimbam pe faleză când i-am auzit strigătul. Era la marginea apei şi se clătina pe picioare ca un beţiv. Am coborât cât am putut de repede, l-am învelit în nişte haine şi l-am adus sus. Pentru numele lui Dumnezeu, Holmes, foloseşte-ţi toate puterile şi nu-ţi cruţa eforturile pentru a ridica blestemul care apasă asupra locului ăsta, pentru că viaţa devine insuportabilă. Cum, dumneata care ai o reputaţie mondialii, nu poţi să faci nimic pentru noi?

— Ba ored că da, Stackhurst. Vino imediat cu mine! Vino şi dumneata, domnule inspector. O să vedem dacă nu putem să predăm în mâinile dumneavoastră pe acest asasin.

Lăsându-l pe Murdoch în stare de inconştienţă în grija menajerei mele, am coborât tustrei spre laguna fatală. Pe pietriş erau aşezate prosoapele şi hainele lăsate de bietul Murdoch. M-am plimbat încet pe la marginea apei, urmat în şir indian de însoţitorii mei. Maitoată laguna craprea puţin adâncă, darsub falez; a, unde exista o scobitură în plajă, avea o adâncime de un metru – un metru şi jumătate. Asta era locul pe care, în mod firesc, şi l-ar fi ales orice înotător, pentru că forma o piscină verde, transparentă, cu apa limpede ca cristalul. Deasupra se aflau un şir de stânci şi pe acolo am pornit, scrutând plin de curiozitate apa de la picioarele mele. Tocmai ajunsesem la partea cea mai adâncă şi mai liniştită a ape i, când am dat cu ochii de ceea ce căutam şi am izbucnit într-un strigăt de triumf:

— Cyanea! am strigat. Cyanea – Priviţi, „Coama Leului”!

Într-adevăr, obiectul neobişnuit pe care îl arătam semăna cu un smoc de fire încâlcite din coama unui leu. Pe un prag stâncos, la aproximativ un metru sub apă, zăcea

un animal ciudat şi păros, care vibra şi flutura, având dungi argintii printre pletele galbene. Pulsaţia îi era înceată şi greoaie – dilatări urmate de contracţii.

— A făcutdestulrău, acumi-a sunat şi lui ceasul! am strigat eu. Ajută-mă, Stackhurst, să-l distrugem definitiv pe acest ucigaş.

În preajma stâncilor se afla un bolovan imens şi, unindu-ne eforturile, l-am împins până ce, cu o pleoscăială cumplită, l-am trântit în apă. Când s-au liniştit vălurelele, am văzut că ajunsese pe pragul stâncos de la fund. O margine fluturândă de membrană galbenă arăta că dedesubtul lui zăcea victima noastră. De sub piatră se prelingea o substanţă uleioasă, groasă, care păta apa din jur, ridicându-se încet la suprafaţă.

— Să fiu al dracului dacă înţeleg ceva! strigă inspectorul. Ce era asta, domnule Holmes? Aici m-am născut şi aici am crescut, dar în viaţa mea n-am văzut una ca asta. Nu e un lucru de prin părţile noastre.

— Din fericire pentru comitatul Sussex – i-am spuseu. Probabil că animalul a fost adus aici de uraganul acela din sud-est. Întorceţi-vă amândoi acasă la mine şi am să vă relatez experienţa sinistră, ţinută minte vreme îndelungată, şi pe bună dreptat e, de cineva care s-a întâlnit cu aceeaşi primejdie pe mare.

Când am ajuns în biroul meu, l-am găsit pe Murdoch mult mai bine; îşi revenise suficient ca să şadă în capul oaselor. Era încă năuc, şi din când în când îl mai scutura câte un fior de durere. Vorbind dezlânat şi cu frânturi de cuvinte, ne-a explicat că habar n-are ce i s-a întâmplat, doar atât că deodată a fost cuprins de nişte dureri groaznice şi că a trebuit să facă apel la toate resursele sale morale şi fizice pentru a putea ajunge la mal.

— Aici avem o carte – am spus eu, ridicând volumaşul – care a adus pentru prima dată lumină într-o chestiune ce ar fi putut să rămână de-a pururi întunecată. Este cartea

„în lumea largă”, de celebrul observator J.C. Wood. Era cât pe-aci să piară de pe urma atingerii acestei fiinţe scârboase, aşa că a scris totul în deplină cunoştinţă de cauză. Cyanea capillata este numele complet al bestiei şi atingerea ei e cel puţin la fel de periculoasă ca şi muşcătura cobrei, iar pe de altă parte, e şi mult mai dureroasă. Daţi-mi voie să vă spicuiesc câte ceva din această lucrare:

„Dacă înotătorii văd o masă rotundă şi nedesluşită de membrane şi fibre de culoare galben-închis, ceva ca un smoc din coama unui leu, amestecat cu beteală argintie, să se ferească pentru că este înspăimântătorul animal Cyanea capillata, cu o înţepătură cumplită”.

Oare sinistra noastră cunoştinţă poate fi descrisă mai limpede decât aşa? Şi autorul ne povesteşte mai departe întâlnirea sa cu un asemenea animal: odată.

pe când înota în largul coastei comitatului Kent, a descoperit că fiinţa aceasta radiază filamente aproape invizibile până la o distanţă de cincisprezece metri, şi că orice persoană ce se nimereşte înăuntrul acestei circonferinţe, chiar la o asemenea depărtare de centrul funest, este de asemenea în pericol de moarte. Chiar la o atare distanţă efectul asupra lui Wood a fost aproape fatal.

„Numeroase fire au pricinuit dungi de culoare purpurie pe piele; la o examinare mai atentă, ele s-au dovedit a fi nişte puncte sau pustule extrem de mici, fiecare punct fiind, cum s-ar zice, făcut cu un ac înroşit în foc, ce străpunge nervii”.

După cum explică el, durerea locală e partea cea mai puţin însemnată a acestui chin cumplit.

„Tot corpul mi-era străbătut de junghiuri, de parc-aş fi fost lovit de un glonţ. Pulsaţia a încetat şi apoi inima a zvâcnit de vreo cinci-şase Qri, de parcă voia sii-mi spargă pieptul”.

Durerea cracât p-acisă-l omoare, deşi îi căzuse

victimă numai în oceanul agitat şi nu în apa mică şi liniştită a lagunei. El zice că abia s-a mai putut recunoaşte după aceea, atât de albă, zbârcită şi schimonosită îi era faţa. A sorbit o duşcă de rachiu şi apoi a băut o sticlă întreagă. Şi se pare că asta l-a salvat. Domnule inspector, aveţi aici cartea, pe care v-o las, e mai presus de orice îndoială că ea conţine explicaţia completă a tragediei bietului McPherson.

— Şi întâmplător, mă scoate şi pe mine basma curată – remarcă Ian Murdoch, zâmbind trist Nu vă ţin ne rău, domnule inspector, şi nici pe dumneavoastră, domnule Holmes, pentru că bănuielile împotriva mea erau fireşti. Am impresia că în chiar ajunul arestării mele am izbutit să scap de acuzaţii doar împărtăşind soarta bietului meu prieten.

— Nu, domnule Murdoch, eu mă aflam pe calea cea bună şi dacă. aş fi pornit de-acasă, aşa cum intenţionam, aş fi putut să vă cruţ de această experienţă înspăimântătoare.

— Darcuni aţi ştiut, domnule Holmes?

— Sunt un cititor omnivor, cu o memorie extrem de receptivă şi de bună pentru tot felul de fleacuri. Cuvintele „coama leului” m-au obsedat. Ştiam că le-am intâlnit undeva, într-un context neaşteptat. Aţi văzut şi dumneavoastră că într-adevăr e un nume foarte potrivit pentru acest animal. Nu mă îndoiesc că animalul plutea pe apă când l-a văzut McPherson şi că vorbele lui au fost singurele în stare să ne transmită un avertisment împotriva fiinţei care-i pricinuise moartea.

— Atunci, cel puţin eu am scăpat de învinuire – zise Murdoch, ridicându-se încet în picioare. Ar trebui totuşi să vă spun vreo câteva cuvinte ca explicaţie, întrucât ştiu în ce direcţie au mers cercetările dumneavoastră. E adevărat că am iubit-o pe domnişoara Bellamy, dar în ziua în care alegerea ei s-a îndreptat asupra prietenului meu

McPherson, singura mea dorinţă a fost să contribui la realizarea fericirii ei. Am fost foarte mulţumit să mă dau la o parte şi să le pot fi de folos. Adeseori, le duceam eu bileţelele şi tocmai pentru că eram cenfidentul lor şi pentru că ţineam aşa de mult la ea, m-am grăbit să-i spun de moartea prietenului meu, ca nu cumva să mi-o ia cineva înainte, înfăţişându-i brusc şi fără delicateţe lucrurile. Ea n-a vrut să vă spun nimic despre relaţiile noastre, ca nu cumva să trageţi concluzii împotriva mea şi să am şi eu ceva de suferit. Dar cu voia dumneavoastră, trebuie să încerc să mă întorc la Vila Frontoanelor. pentru că tare aş vrea să mă culc.

Stackhurst îi întinse mâna:

— Aveam cu toţii nervii teribil de încordaţi, ca strunele unui instrument de concert. Te rog să ierţi trecutul, Murdoch. În viitor o să ne înţelegem mai bine.

Plecară împreună, braţ la braţ, ca doi prieteni. Inspectorul rămase în picioare, uitându-se la mine cu ochii lui bovini.

— Ei bine, aţi izbutit! strigă el în cele din urmă. Citisem eu multe despre dumneavoastră, dar nu crezusem o iotă din toate poveştile alea. E minunat!

M-am văzut silit să clatin din cap. A accepta o asemenea laudă înseamnă o depreciere în propriii tăi ochi.

— La început am mers cam încet, neiertat de încet. Dac-am fi descoperit cadavrul în apă, nu mi-ar fi scăpat soluţia. Dar prosopul m-a indus în eroare. Bietului om nu i-a trecut prin minte să se şteargă cu prosopul, iar eu la rândul meu am fost determinat să cred că nici n-a intrat în apă. Atunci cum aş fi putut să mă gândesc că era vorba de atacul unui animal acvatic? Iată de ce am fost împins pe o urmă greşită Ei, domnule inspector, adeseori mi-am permis să vă iau peste picior pe dumneavoastră, poliţiştii! Dar Cyanea capillata era cât pe-aci să răzbune necazurile Scotland Yard-ului.

POVESTEA DIADEMEI DE BERILE

— Holmes – îi zic eu într-o dimineaţă, când stăteam la o fereastră a apartamentului nostru şi priveam în jos pe stradă – uite că vine un nebun. E destul de trist că familia îl lasă să umble singur în halul în care se află.

Bunul meu prieten se ridică alene din fotoliu şi privi peste umărul meu, cu mâinile înfundate în buzunarele halatului. Era o dimineaţă rece de februarie, dar cu un soare strălucitor, care făcea să sclipească puternic zăpada groasă aşternută în ziua precedentă. Pe mijlocul străzii Baker circulaţia intensă măturase zăpada, trăgând o dungă întunecată, dar pe ambele trotuare zăceau troiene la fel de albe ca atunci când ninsese. Pavajul cenuşiu fusese curăţat şi măturat între ele, dar era încă alunecos, creând multe primejdii pentru puţinii trecători care înfruntau vremea rea. De fapt, dinspre staţia de metro nu venea decât un singur om, a cărui purtare ciudată îmi atrăsese atenţia.

Era un domn de vreo cincizeci de ani, înalt, voinic şi impunător, cu o faţă masivă, cu trăsături puternice şi o ţinută maiestuoasă. Era îmbrăcat sobru, dar luxos, cu o redingotă neagră, o pălărie lucioasă, ghetre maro foarte curate şi pantaloni gri-deschis, foarte bine croiţi. În schimb, acţiunile lui erau într-un absurd contrast cu demnitatea îmbrăcăminţii şi a trăsăturilor sale, pentru că omul alerga cât îl ţineau picioarele, ţopăind pe alocuri ca un om obosit, prea puţin obişnuit cu mersul. Alergând, făcea gesturi largi cu mâinile, agitându-le în sus şi în jos, clătina din cap şi-şi schimonosea faţa cât se poate de ciudat.

— Ce naiba o fi cu el? am întrebat. Văd că cercetează numerele caselor.

— Sunt convins că vine aici – zise Holmes, frecându-şi mâinile.

— Aici?

— Da; şi fac prinsoare că vine să-mi ceară o

consultaţie profesională. Am impresia că recunosc simptomele. Ha! Ce-ţi spuneam eu?

Nici nu terminase Holmes de vorbit, că necunoscutul, răsuflând greu, se şi repezi la uşa noastră şi trase clopoţelul, făcând să răsune toată casa.

Peste câteva clipe se afla la noi în cameră, răsuflând şi gesticulând violent. În ochii lui stăruia o expresie fixă, atât de tristă şi deznădăjduită, încât într-o clipă zâmbetele noastre se prefăcură în groază şi compătimire. O vreme nu putu să scoată niciun cuvânt, se legăna doar din tot trupul şi-şi smulgea părul din cap ca un om scos din minţi. Apoi, sărind deodată în picioare, se dădu cu capul de pereţi cu atâta putere, încât ne repezirăm amândoi la el şi-l traserăm de acolo, aducându-l în centrul odăii. Sherlock Holmes îl împinse cu de-a sila în fotoliu şi, aşezându-se lângă el, îl bătu uşurel pe braţ ca să-l liniştească; apoi, cu o abilitate de adevărat maestru, începu să sporovăiască cu el pe un ton uşor şi ălinător;

— Aţi venit ca să-mi spuneţi povestea dumneavoastră, nu? zise el. Sunteţi obosit pentru că v-aţi grăbit. Vă rog să mai aşteptaţi până ce vă veniţi în fire şi pe urmă am să fiu nespus de fericit să cercetez orice problemă, cât de măruntă, pe care veţi avea bunăvoinţa să mi-o expuneţi.

Necunoscutul rămase vreo două minute în aceeaşi stare, cu pieptul ridicându-i-se neîncetat, luptându-se să-şi stăpânească emoţiile. Apoi îşi şterse fruntea cu batista, strânse din buze şi-şi întoarse faţa către noi.

— Fără doar şi poate, mă socotiţi nebun, nu? zise el.

— Văd că aţi avut o mare supărare – răspunse Holmes.

— Numai Dumnezeu ştie ce necaz am! Un necaz atât de mare, încât poate să mă facă să-mi pierd minţile, aşa de brusc a venit. Dac-ar fi fost vorba numai de ruşinea publică, aş fi putut s-o înfrunt, deşi sunt un om a cărui

reputaţie n-a avut niciodată nici cea mai mică pată. Necazurile familiale fac şi ele parte din soarta fiecărui om. Dar să vină deodată şi unele şi altele, şi încă într-o formă atât de înspăimântătoare, iată motive suficiente ca să fiu adânc zguduit. Şi pe urmă, nu-i vorba numai de mine. S-ar putea ca suferinţa să atingă şi pe cea mai nobilă persoană din ţara noastră, dacă nu se găseşte o ieşire din această afacere îngrozitoare.

— Vă rog să vă liniştiţi, domnule – zise Holmes – şi să-mi faceţi o expunere clară asupra persoanei dumneavoastră şi asupra celor ce vi s-au întâmplat.

— Numele meu – răspunse musafirul – vă-este probabil cunoscut. Sunt Alexander Holder, de la întreprinderea bancară „Holder şi Stevenson” din Threadneedle Street.

Într-adevăr, numele ne era binecunoscut, dat fiind că aparţinea principalului asociat al uneia din cele mai însemnate întreprinderi bancare – a doua ca mărime – din City. Ce-ar fi putut deci să se întâmple, pentru a aduce pe unul dintre cei mai proeminenţi cetăţeni ai Londrei în situaţia aceasta jalnică? Aşteptam amândoi, plini de curiozitate, până ce, făcând un nou efort, el izbuti să-şi adune puterile pentru a ne spune povestea sa.

— Ştiu că timpul este foarte preţios – zise el – şi de aceea m-am grăbit să vin încoace în momentul în care inspectorul de poliţie m-a sfătuit să-mi asigur colaborarea dumneavoastră. Am venit până în Baker Street cu metroul, iar de la staţie am alergat pe jos, fiindcă birjele înaintează prea încet prin zăpada asta. Iată de ce abia îmi trag sufletul, cu atât mai mult cu cât, în general, sunt un om care face prea puţină mişcare. Acum mă simt mai bine, şi am să vă expun faptele cât mai succint şi cât mai limpede voi putea. Bineînţeles, dumneavoastră ştiţi că în afacerile bancare succesul depinde în egală măsură de capacitatea de a găsi investiţii rentabile pentru fondurile de care

dispunem şi de sporirea legăturilor şi clientelei, precum şi a numărului de depunători. Unul din mijloacele noastre cele mai lucrative de utilizare a fondurilor o constituie împrumuturile cu garanţii sigure. Am făcut foarte multe în această direcţie în ultimii ani şi există numeroase familii nobile cărora le-am avansat sume mari de bani, primind drept garanţie tablourile, cărţile sau argintăria lor.

Ieri dimineaţă eram în biroul meu de la bancă, în momentul când un funcţionar mi-a adus o carte de vizită. Văzând numele de pe ea, am tresărit, întrucât nu era altcineva decât… mă rog, poate că nici dumneavoastră n-ar trebui să vă spun altceva decât că era un nume pomenit zilnic de toţi oamenii din lumea întreagă, unul din numele cele mai nobile, mai strălucite şi mai importante din Anglia. Am fost covârcit de această onoare şi în momentul când personajul a intrat în biroul meu, am încercat să-i spun acestlucru; însă el a pătruns direct în miezul afacerilor, cu aerul unui om care doreşte să scape cât mai repede de o sarcină neplăcută.

— Domnule Holder – mi-a zis el – după cum sunt informat, dumneavoastră obişnui ţi s-a avansaţi bani clienţilor.

— Într-adevăr, firma noastră face acest lucru, atunci când există garanţii serioase – i-au răspuns.

— Am absolută nevoie – spuse el – să găsesc imediat cincizeci de mii de lire. Bineînţeles că o sumă atât de neînsemnată aş putea s-o împrumut şi de zece ori de la prietenii mei, dar aş prefera mai degrabă s-o consider drept o chestiune de afaceri, pe care s-o tratez chiar eu. În situaţia mea, înţelegeţi, fără îndoială, că n-ar fi prea înţelept să mă oblig faţă de cineva.

— Dar, dacă-mi permiteţi să vă întreb, pentru cât timp vă trebuie aceşti bani? l-am întrebat.

— Lunea viitoare urmează să mi se plătească o sumă importantă, care mi se cuvine, şi atunci, fără doar şi poate,

vă voi înapoia avansul pe care mi-l acordaţi, cu orice dobândă veţi considera de cuviinţă să-mi cereţi. Dar acum am absolută nevoie să capăt banii pe loc.

— Aş fi fericit să vi-i avansez, fără nicio altă discuţie, din caseta mea particulară – i-am răspuns – dar, din nefericire, e un efort prea mare pentru posibilităţile mele modeste. Dacă, pe de altă parte, trebuie să fac acest lucru în numele băncik atunci este echitabil faţă de asociatul meu să insist ca şi în cazul dumneavoastră să se ia toate precauţiunile obişnuite în asemenea situaţii.

— Chiar prefer să facem tranzacţia în acest fel – zise el ridicând o casetă pătrată de marochin negru, pe care o pusese alături de scaunul lui. Fără îndoială, aţi auzit de diadema de berile, nu?

— Una din cele mai valoroase comori ale imperiului nostru – i-am spus eu.

— Exact. Omul deschise caseta şi în ea se afla splendida bijuterie despre care vorbise, aşezată pe un culcuş moaie de catifea trandafirie. Diadema are treizeci şi nouă de berile enorme – adăugă el – şi preţul monturii de aur este colosal de mare. Chiar şi cea mai meschină expertiză ar stabili valoarea diademei la dublul sumei pe care v-am cerut-o. Sunt gata să v-o încredinţez ca gaj.

Am luat în mâini preţioasa cutie şi m-am uitat uluit când la ea, când la ilustrul meu client.

— Vă îndoiţi de valoarea ei? m-a întrebat.

— Câtuşi de puţin, mă îndoiesc numai…

— Dacă fac bine că v-o las, nu? în privinţa asta puteţi să fiţi liniştiţi. Nici prin cap nu mi-ar trece să fac una ca asta, dacă n-ar fi absolut sigur că voi putea s-o recapăt în patru zile. E doar o simplă formalitate. Gajul este suficient?

— Mai mult decât suficient.

— Veţi înţelege uşor, domnule Holder, că vă dau o dovadă puternică a încrederii mele, întemeiată pe tot ceea

ce am auzit despre dumneavoastră. Am însă, pe de o parte, rugămintea de a păstra discreţia şi de a nu împrăştia niciun fel de zvon în această privinţă, iar pe de altă parte, vă conjur să păstraţi această diademă cu toate precauţiile posibile, deoarece cred că e inutil să vă mai spun ce imens scandal public s-ar stârni dacă s-ar întâmpla ceva cu bijuteria. Orice stricăciune ar fi aproape la fel de gravă ca şi pierderea ei completă, întrucât nu există pe lumea asta alte berile de aceeaşi frumuseţe ca ale ei şi deci ele ar fi de neînlocuit. V-o las însă cu toată încrederea şi voi trece personal pe la dumneavoastră ca s-o iau luni dimineaţa.

Văzând că clientul meu se grăbeşte să plece, nu i-am mai spus nimic; chemându-mi casierul, i-am dat dispoziţii să-i plătească cincizeci de mii de lire în bancnote. Dar rămânând din nou singur cu preţioasa casetă în faţă, n-am putut să nu mă gândesc cu oarecare îngrijorare la imensa răspundere care îmi revenea. Nu încăpea îndoială că, întrucât el vorbea de o comoară naţională, s-ar fi stârnit un scandal îngrozitor dacă se întâmpla vreo nenorocire. Începusem treptat să regret că am consimţit să-mi fie încredinţată. Pe de altă parte însă, era prea târziu acum ca să mai schimb lucrurile, aşa că am încuiat-o în seiful meu particular şi m-am apucat din nou de treabă.

La căderea serii mi s-a părut că ar fi imprudent să las la birou un obiect atât de preţios. S-a mai întâmplat şi până acum să fie forţate seifurile bancherflor, aşa că nu era exclus să se întâmple acelaşi lucru şi cu al meu. Dar într-un asemenea caz ce îngrozitoare ar fi fost situaţia mea! M-am hotărât deci ca în zilele următoare să port caseta la mine, ducând-o acasă şi la birou, ca s-o am veşnic în preajma mea. Av, ind această intenţie, am chemat o birjă şi m-am dus acasă în Streatham, luând cu mine bijuteria. N-am respirat uşurat până ce n-am dus-o sus şi am închis-o în biroul meu.

Şi acum, domnule Holmes, să vă spun câteva cuvinte

despre gospodăria mea, pentru că aş dori să înţelegeţi pe deplin situaţia. Omul de serviciu şi valetul meu nu dorm în casă cu noi şi, prin urmare, îi putem lăsa cu totul la o parte. Am trei slujnice pe care le ţin de ani de zile şi a căror cinste este mai presus de orice îndoială. O altă servitoare, Lucy Parr, ajutoare de cameristă, nu e decât de vreo două-trei luni la mine în serviciu. A venit însă cu nişte recom and am excelente şi n-am avut niciodată de ce să fiu nemulţumit de ea. E o fată foarte frumuşică şi a atras admiratori care din când în când dădeau târcoale casei. Asta e singurul defect pe care i l-am găsit noi, deşi cred că altfel e o fată foarte, foarte bună.

Asta în ceea ce priveşte personalul de serviciu. Familia mea este atât de mică, încât n-o să-mi ia prea multă vreme să v-o descriu. Sunt văduv şi am un singur fiu, Arthur. Domnule Holmes, el a fost o mare dezamăgire pentru mine, o dureroasă dezamăgire. Nu mă îndoiesc că de vină sunt chiar eu. Lumea zice. că l-am răsfăţat. Se prea poate să fie aşa. Când a murit scumpa mea soţie, am simţit că n-am altă persoană asupra căreia să-mi revărs afecţiunea decât asupra lui. Nu puteam suporta ideea de a vedea că-i dispare măcar o clipă zâmbetul de pe buze. Nu i-am refuzat niciodată îndeplinirea unei dorinţe. Poate că ar fi fost mai bine pentru amândoi să fi fost eu mai sever, dar nu pot să spun că n-am avut cele mai bune intenţii.

Fireşte, plănuisem ca el să-mi continue afacerile, Iar n-avea de loc înclinaţii în această direcţie. Era nechibzuit, zăpăcit, rebel şi, ca să fiu sincer, nu puteam avea nicio încredere în el când era vorba de mânuire «a unor sume mari de bani. Tânăr fiind, a devenit membru al unui club aristocratic şi acolo, date fiind manierele sale agreabile, a intrat curând în intimitatea a numeroşi oameni groşi la pungă şi cheltuitori din fire. S-a deprins să joace cărţi pe mize mari şi să risipească bani la cursele de cai, ceea ce l-a făcut să mă implori, de nenumărate ori, să-i dau un avans

din alocaţia pe care i-o plătesc cu regularitate, pentru a-şi putea acoperi unele datorii de onoare. A încercat în repetate rânduri să se smulgă din tovărăşia periculoasă în care a intrat, dar de fiecare dată influenţa prietenului său, sir George Bumwell, a fost suficientă pentru a-l atrage din nou în sânul ei.

Şi, într-adevăr, nici n-are rost să mă mir că un om ca sir George Bumwell are influenţă asupra lui, pentru că de câte ori l-a adus Arthur în casa noastră, am văzut şi eu personal că e greu să rezişti farmecului şi fascinaţiei sale. E mai mare ca ani decât Arthur, e un om cu multă experienţă mondenă, a fost peste tot, a văzut tot ce e de văzut, are o conversaţie scânteietoare şi un fizic splendid. Şi totuşi, când mă gândesc la el aşa, la rece, departe de prezenţa sa fermecătoare, sunt convins, după felul său cinic de a vorbi şi după expresia pe care i-am surprins-o în priviri, că e o persoană în care nu poţi avea nici pic de încredere. Aşa cred eu, şi pe de altă parte tot aşa crede şi micuţa mea Mary, care posedă perspicacitatea şi intuiţiaageră a femeilor. A mai rămas s-o descriu doar pe ea. Mi-e nepoată, dar acum cinci ani, când mi-a murit fratele, lăsând-o singură pe lume, am adoptat-o, şi de atunci am considerat-o întotdeauna fiicamea. E o adevărată rază de soare în casă, dulce, iubitoare, frumoasă, o minunată gospodină, fiind totodată înzestrată cu o tandreţe, un calm şi o blândeţe de o feminitate desăvârşită. Ea este mâna mea dreaptă; nu ştiu ce m-aş face fără ea. Doar într-o singură chestiune s-a împotrivit ea dorinţei mele. De două ori a cerut-o de nevastă băiatul meu, pentru că o iubeşte la nebunie, dar în amândouă rândurile ea l-a refuzat. Cred că dacă ar mai fi putut cineva să-l atragă pe calea cea bună, atunci ea ar fi fost aceea, şi cred că prin căsătorie el şi-ar fi schimbat întreaga viaţă; dar acum, din nefericire, e prea târziu, mult prea târziu!

Acum, domnule Holmes, cunoaşteţi persoanele care

trăiesc sub acoperământul meu şi voi continua deci să vă istorisesc povestea mea nefericită.

În seara aceea, când ne sorbeam cafelele în salonaş, după cină, le-am povestit lui Arthur şi Mary ce mi s-a întâmplat şi le-am vorbit despre preţioasa comoară pe care o aveam sub acoperământul nostru, eliminând din relatare doar numele clientului. Sunt sigur că Lucy Parr, care ne adusese cafelele, părăsise încăperea; n-aş putea jura însă că închisese uşa în urma ei. Povestea i-a interesat foarte mult pe

Mary şi ArthuF, care au dorit să vadă celebra diademă, însă eu am socotit că e preferabil să n-o clintesc de la locul ei.

— Dar unde ai pus-o? m-a întrebat Arthur.

— În biroul meu.

— Sper din tot sufletul să nu se facă o spargere peste noapte în casa noastră – zise el.

— Dar e bine încuiat – i-am răspuns.

— A, la biroul ăla se potriveşte orice cheie veche. Când eram tânăr, l-am deschis şi eu cu cheia de la dulapul din debara.

Dat fiind că băiatul meu avea obiceiul să vorbească aiurea, n-am prea dat atenţie la ceea ce a spus. Totuşi, mai târziu în seara aceea el a venit după mine în camera mea, cu o figură foarte gravă.

— Uite ce e, tăticule – mi-a zis el cu ochii în jos – ai putea să-mi dai două sute de lire?

— Nu, nu pot – i-am răspuns cu asprime. Am fost mult prea generos cu tine în chestiunile băneşti.

— Ai fost foarte bun – mi-a răspuns el – dar am absolută nevoie de aceşti bani, pentru că altfel nu mai pot să-mi fac apariţia la club.

— Nu văd ce-i aşa de rău în asta! am strigat eu.

— Ai dreptate, dar nici nu pot să-mi închipui că doreşti să părăsesc clubul ca un om dezonorat – mi-a

răspuns el. N-aş putea suporta ruşinea. Trebuie neapărat să fac rost de banii ăştia într-un fel, şi dacă nu mi-i dai tu, atunci trebuie să găsesc alte mijloace.

M-am supărat din cale-afară, pentru că era a treia cerere de acest fel pe care mi-o adresa în cursul ultimei luni.

— Nu-ţi dau nicio lăscaie – i-am strigat.

Drept care, el mi-a făcut o plecăciune şi a părăsit încăperea fără să mai scoată o vorbă.

După plecarea lui, am descuiat biroul, m-am convinscă comoara mea e în siguranţă şi l-am încuiat la loc. Apoi am început să umblu prin casă, pentru ca să văd dacă s-au luat toate măsurile de precauţie.

De obicei, las această operaţie în grija lui Mary, dar în seara aceea mi s-a părut că e bine s-o fac chiar eu. Coborând scările, am văzut-o pe Mary la fereastra laterală a holului, pe care a închis-o şi la aproi pierea mea a zăvorât-o.

— Spune-mi, tată – zise ea cu o expresie puţin tulburată, după câte mi s-a părut – i-ai dat voie astă-seară lui Lucy, camerista, să plece?

— Aş, de unde!

— S-a întors chiar acum pe uşa din dos. Nu mă îndoiesc că a fost doar până la portiţă, ca să se întâlnească cu cineva, dar lucrul acesta mi se pare o îmi prudenţă şi trebuie să-i pui capăt

— Vorbeşte tu cu ea mâine dimineaţă; sau, dac «a preferi, o să vorbesc eu Eşti sigură că totul e încuiat?

— Sunt absolut sigură, tăticule.

— Atunci, noapte bună.

Am sărutat-o şi m-am întors în dormitor. Foarte curând am adormit.

Domnule Holmes, mă străduiesc să vă spun tot ceea ce poate să aibă vreo legătură cu cazul respectiv, dar vă rog totodată să-mi puneţi întrebări cu privire la orice

amănunt pe care n-am izbutit să-l prezint destul de clar.

— A, dimpotrivă, expunerea dumneavoastră este deosebit de lucidă.

— Ajung acum la o parte a povestirii mele în care aş dori să fiu cât se poate de explicit. De obicei, nu am un somn prea profund şi, ia ră doar şi poate, neliniştea din mintea mea m-a făcut în seara aceea să dorm chiar mai puţin adânc decât de obicei. Iată de ce pe la două după miezul nopţii m-a trezit un zgomot din casă. Până să mă dezmeticesc, zgomotul încetase. Îmi la şase oarecum impresia că undeva s-a închis uşurel o fereastră. Am stat şi am ascultat cu atenţie, cu urechile ciulite. Spre marea mea spaimă, am auzit deodată foarte lămurit zgomotul paşilor cuiva care se mişcă încetişor în camera alăturată. M-am dat jos din pat tremurând tot de frică şi am iscodit de după uşa iatacului.

— Arthur! am ţipat. Eşti un ticiălos! Hoţule, cum îndrăzneşti să pui mâna pe diadema aceea?

Un bec de gaz ardea slab, aşa cum îl lăsasem, şi nenorocitul de fiu-meu, îmbrăcat doar cu cămaşă şi pantaloni, stătea în picioare lângă această lumină, cu diadema în mână. Părească trage de ea, sau că se străduieşte s-o îndoaie. Când a auzit strigătul meu, a scăpat-o din mână şi s-a făcut palid ca moartea. Într-o clipă am ridicat de jos diadema şi m-am uitat la ea. Unul dintre capetele de aur, împreună cu cele trei berile cu care era împodobit, lipsea.

— Bestie! i-am strigat, înnebunit de furie. Ai distrus-o I M-ai făcut de ruşine pentru totdeauna! Unde sunt nestematele pe care le-ai furat?

— Furat? strigă el.

— Da, hoţule! am urlat eu, zguduindu-l de umeri.

— Dar nu lipsite niciuna! E imposibil să lipsească vreuna! mi-a răspuns el.

— Lipsesc trei, şi tu ştii unde sunt! De ce mă sileşti

să-ţi spun că eşti şi mincinos, după ce că eşti hoţ? Ce, nu te-am văzut eu cum încercai să mai smulgi o bucată din diademă?

— De insultat m-ai insultat destul – ani-a răspuns el – şi aşa ceva nu mai suport. N-am de gând să-ţi mai spun nicio vorbă despre toată povestea asta, de vreme ce ţi-a venit cheful să mă insulţi. Dis-de-dimineaţă am să părăsesc casa ta, şi am să-mi găsesc singur drumul în lume.

— Ai să-mi părăseşti casa numai însoţit de poliţie! am strigat eu, înnebunit de durere şi supărare. Am să cer să se facă lumină până la capăt în această chestiune.

— De la mine n-ai să afli nimic – mi-a răspuns el, cu o furie de care nu l-aş fi crezut în stare. Dacă vrei să chemi poliţiştii, atunci n-au decât să afle ei ce-or putea între timp, toată casa era în picioare, pentru că supărarea mă făcuse să ridic vocea. Mary a fost prima care s-a repezit în camera mea şi văzând diadema şi faţa lui Arthur, a înţeles într-o clipă toată povestea şi cu un ţipăt a căzut în nesimţire la pământ. Am trimis camerista să cheme poliţia, şi am lăsat imediat cercetările pe mâna autorităţilor. Când a intrat în casă inspectorul de poliţie şi cu un gardian, Arthur, care stătea bosumflat, cu braţele încrucişate, m-a întrebat dacă am intenţia să-l acuz de furt. I-am răspuns că nu mai e o chestiune particulară, ci e o afacere publică, întrucât diadema stricată e proprietate naţionala. Eram hotărât să las – justiţia să-şi urmeze cursul în toate.

— Cel puţin – a spus el – sper că n-ai să pui să mă aresteze pe loc. Ar fi atât în avantajul tău, cât şi într-al meu, dac-aş putea să părăsesc casa pentru cinci minute.

— Ca să fugi, sau poate ca să ascunzi ceea ce ai furat? i-am răspuns.

Dar apoi, dându-mi seama de nenorocirea în care mă aflu, l-am rugat din suflet să-şi amintească faptul că e în joc nu numai onoarea mea, dar şi onoarea unei persoane mult mai de seamă decât mine; şi că planează asupra

noastră ameninţarea unui scandal care ar zgudui întreaga naţiune. Ar putea să-l evite dacă ar vrea, şi să-mi spună ce-a făcut cu cele trei nestemate lipsă.

— N-ai decât să tragi consecinţele situaţiei pe care ai creat-o – i-am spus. Ai fost prins asupra faptului şi nicio mărturisire n-ar putea să-ţi agraveze vinovăţia. Dacă vei vrea să îndrepţi lucrurile, după puterile tale, spunându-ne unde sunt berilele, atunci totul se va ierta şi se va uita.

— Păstrează-ţi iertarea pentru aceia care ţi-o cer – mi-a spus el şi s-a îndepărtat de mine rânjind. Am văzut că e mult prea înrăit pentru ca vorbele mele să-l poată influenţa câtuşi de puţin. Nu aveam decât o singură cale de urmat. Am chemat inspectorul şi l-am pus să-l aresteze pe Arthur. S-a făcut imediat o percheziţie nu numai corporală, dar şi a camerei lui, şi a fiecărui colţişor din casă, în care ar fi putut să ascundă nestematele. Nu s-a găsit nici urmă de ele, şi nenorocitul n-a vrut să deschidă gura, cu toate încercările noastre de a-l convinge, şi cu toate ameninţările. Azi-dimineaţă a fost dus într-o celulă şi eu, după ce am trecut prin toate formalităţile de la poliţie, m-am grăbit încoace, ca să vă rog în genunchi să vă puneţi la contribuţie abilitatea, pentru a lămuri chestiunea. Poliţia a declarat pe faţă că, deocamdată nu înţelege nimic din ce s-a întâmplat. Domnule Holmes, puteţi să faceţi orice cheltuieli aţi socoti de cuviinţă. Eu am şi oferit o recompensă de o mie de lire. O, Doamne, ce să mă fac! Mi-am pierdut onoarea, nestematele şi fiul, toate într-o singură noapte! Ce mă fac, ce mă fac!

Îşi cuprinse capul în mâini şi se clătină pe scaun într-o parte şi într-alta, gemând ca un copil care nici nu mai poate vorbi de necăjit ce e. Sherlock Holmes rămase tăcut câteva minute, cu sprâncenele încruntate şi cu ochii ţintă la focul din cămin.

— Vine multă lume în casa dumneavoastră? întrebă el.

— Foarte puţină: doar asociatul meu cu familia lui, şi uneori câte un prieten de-al lui Arthur. Sir George Bumwell a fost de mai multe ori în ultima vreme. Altcineva nu cred să mai fi fost.

— Ieşiţi mult în societate?

— Arthur iese. Mary şi cu mine stăm acasă. Nici ei nici mie nu ne place prea mult să ieşim.

— Asta-i destul de ciudat pentru o fată tânără.

— Are o fire foarte liniştită. Şi pe urmă, nu e chiar aşa de tânără. Are douăzeci şi patru de ani.

— Din cele ce mi-aţi spus, chestiunea pare să fi constituit în şoc teribil şi pentru ea

— Înfiorător! Ea a fost chiar mai afectată decât sunt eu.

— Niciunul din dumneavoastră nu are nicio îndoială cu privire la vinovăţia tânărului Arthur?

— Cum am putea s-o avem, când l-am văzut cu ochii mei ţinând în mână diadema?

— Mie-n «mi se pare că asta ar fi o dovadă concludentă. Resiul diadem cei a fost stricat în vreun fel?

— Da, era răsucit.

— Deci nu credeţi că ar fi fost posibil ca, de fapt, el să fi încercat s-o îndrepte?

— Dumnezeu să vă blagoslovească! Dumneavoastră faceţi tot ce puteţi pentru el şi pentru mine. Dar e o sarcină prea grea. În fond, ce căuta el acolo? Dacă scopurile lui erau nevinovate, atunci de ce n-a spus?

— Tocmai. Dacă era vinovat, de ce n-a născocit o minciună? Tăcerea lui mi se pare o sabie cu două tăişuri. Cazul dumneavoastră are câteva aspecte foarte ciudate. Ce părere a avut poliţia despre zgomotul care v-a trezit din somn?

— Poliţiştii au considerat că a fost probabil provocat de Arthur cin d a închis uşa de la dormitorul lui.

— Auzi vorbă! Ca şi cum un om animat de intenţia de

a săvârşi un asemenea delict ar trânti uşa de la camera lui, ca să trezească toată casa. Dar despre dispariţia acestor nestemate ce-au zis poliţiştii?

— Şi acuma ciocănesc duşumelele şi înţeapă tapiţeria de la mobilă, sperând să le găsească.

— Nu s-au gândit să caute şi afară?

— Ba da, şi încă au manifestat o energie extraordinară. Au şi cercetat foarte amănunţit întreaga grădină.

— Acum, dragul meu domn – zise Holmes – nu vi se pare evident că această chestiune are implicaţii mult mai profunde decât eraţi înclinaţi să consideraţi dumneavoastră sau poliţiştii la început? Dumneavoastră vi se pare un caz simplu. Mie mi se pare teribil de complex. Gândiţi-vă ce consecinţe are teoria pe care o susţineţi. Presupuneţi că fiul dumneavoastră s-a dat jos din pat cu mari riscuri, s-a dus în camera dumneavoastră, a deschis biroul, a scos diadema, a rupt, încordându-şi forţele, o bucăţică din ea, s-a dus în altă parte, a ascuns trei nestemate din cele treizeci şi nouă cu atâta dibăcie încât nu le găseşte nimeni, şi apoi s-a întors cu celelalte treizeci şi şase în camera în care risca cel mai mult să fie descoperit. Ei, eu vă întreb, credeţi că o asemenea teorie stă în picioare?

— Dar mai există şi vreo altă teorie? strigă bancherul, cu un gest de desperare. Dacă scopurile lui erau nevinovate, atunci de ce nu le lămureşte?

— Asta e de datoria noastră să aflăm – răspunse Holmes. Aşa că acum, domnule Holder, dacă doriţi, vom porni împreună spre Streatham şi vom consacra o oră cercetării ceva mai atente a amănuntelor.

Prietenul meu a insistat să-i însoţesc în această expediţie, ceea ce am făcut cu destul interes, întrucât curiozitatea şi compătimirea mea fuseseră profund stârnite de povestea pe care o ascultasem. Mărturisesc că vinovăţia

fiului bancherului mi se părea la fel de evidentă ca şi nefericitului tată.

Dar, pe de altă parte, aveam atâta încredere în judecata lui Holmes, încât simţeam că trebuie să existe vreo nădejde, de vreme ce el era nemulţumit de explicaţia dată. Sherlock Holmes n-a scos un cuvânt totdrumul, până în suburbia de sud a oraşului, ci a stat cu capul în piept şi cu pălăria pe ochi, absorbit complet de gânduri. Clientul nostru părea să fi căpătat din nou curaj, datorită micii licăriri de speranţă care i se înfăţişase şi chiar a început să flecărească cu mine despre afacerile lui. O scurtă călătorie cu trenul şi apoi câteva minute de mers pe jos ne-au adus la Fairbank, modesta reşedinţă a marelui financiar.

Fairbank era o casă pătrată de piatră albă, de proporţii serioase, aşezată la o mică depărtare de marginea drumului. O alee dublă cu o peluză încărcată de zăpadă se întindea înainte până la cele două porţi mari de fier, care închid intrarea. Pe partea dreaptă erau nişte tufişuri, dincolo de care o potecă îngustă mergea de la drum până la uşa bucătăriei, formând astfel intrarea furnizorilor. De partea stângă pornea o altă alee ce ducea spre grajduri; de fapt, ea nici nu făcea parte din terenul casei, şi nici nu prea era des folosită. Holmes ne-a lăsat în picioare la uşă şi a mers încetişor de jur-împrejurul casei pe lângă faţadă, pe poteca de la intrarea furnizorilor şi tot aşa prin grădina din spate, ajungând la aleea ce ducea la grajduri. A parcurs atât de încet toată această porţiune, încât domnul Holder şi cu mine am intrat în sufragerie şi am aşteptat la gura sobei întoarcerea lui. Stăteam amândoi acolo, în tăcere, când s-a deschis uşa şi a intrat o domnişoară. Era înăltuţă, subţirică, cu părul şi ochii negri ce păreau încă şi mai întunecaţi, dată fiind paloarea extraordinară, cadaverică, a feţei a. Nu cred să mai fi văzut vreodată o femeie atât de palidă ca ea. Buzele n-aveau picătură de sânge în ele, în schimb ochii îi erau roşii

de plâns. Trecând tăcută prin odaie, m-a impresionat, întrucât mi s-a părut că vădeşte mai multă tristeţe decât simţisem în dimineaţa aceea la bancher. Lucrul era cu atât mai de mirare la ea, cu cât se vedea bine că e o femeie cu o personalitate puternică, cu o extraordinară capacitate de stăpânire. Neţinând seama de prezenţa mea, s-a dus direct la unchiul ei şi l-a mângâiat pe cap cu o dulceaţă feminină.

— Tăticule, sper c-ai dat ordin să-l elibereze pe Arthur, nu? zise ea.

— Nu, nu, fata mea, chestiunea trebuie cercetată în toate dedesubturile ei.

— Bine, dar eu sunt aşa de sigură că e nevinovat! Tu ştii ce înseamnă instinctul unei femei. Sunt convinsă că n-a făcut niciun rău şi că o să regreţi că le-ai purtat aşa de aspru cu el.

— Atunci, dacă e nevinovat, de ce tace?

— Cine ştie? Poate pentru că s-a supărat aşa de tare că l-ai suspectat.

— Dar cum puteam să nu-l suspectez, când l-am văzut cu ochii mei ţinând în mână diadema?

— Vai, dar el nu făcuse decât s-o ridice de jos ca să se uite la ea. Ah, te rog, te rog, crede-mă că e nevinovat! Lasă lucrurile baltă şi nu mai spune nimic în această privinţă. E îngrozitor când mă gândesc că scumpul nostru Arthur zace la închisoare!

— Nu las lucrurile baltă, până ce nu găsim nestematele. Nici în ruptul capului nu vreau să aud de aşa ceva, Mary! Afecţiunea ta faţă de Arthur te orbeşte şi te împiedică să mai vezi consecinţele îngrozitoare pe care le are această situaţie pentru mine. Departe de a muşamaliza chestiunea, am adus de la Londra pe un domn care să cerceteze mai departe problema.

— Dumnealui? întrebă ea, întorcându-se spre mine.

— Nu, prietenul lui. A dorit să-l lăsăm singur. S-a dus acum pe aleea grajdului.

— Pe aleea grajdului? Fata ridică din sprâncenele negre. Dar ce speră el să poată găsi acolo? A, bănuiesc că dumnealui e. Sper, domnule, că veţi reuşi să dovediţi ceea ce constituie sigur, după convingerea mea, adevărul şi anume că vărul meu Arthur nu e câtuşi de puţin vinovat de această faptă criminală.

— Vă împărtăşesc întru totul părerea şi sper, împreună cu dumneavoastră, că vom izbuti s-o dovedim adevărată – îi răspunse Holmes, întorcându-se către preşul de la intrare, ca să-şi scuture zăpada de pe pantofi. Bănuiesc că am onoarea de a vorbi cu domnişoara Mary Holder. Îmi permiteţi să vă pun vreo două întrebări?

— Vai, vă rog, domnule, dacă pot contribui la lămurirea acestei încurcături îngrozitoare!

— Dumneavoastră n-aţi auzit nimic astă-noapte?

— N-am auzit nimic până când unchiul meu a început să vorbească tare. Asta m-a făcut să cobor din camera mea.

— Dumneavoastră aţi închis seara ferestrele şi uşile. Aţi zăvorât toate ferestrele?

— Da.

— Azi-dimineaţă le-aţi găsit pe toate zăvorâte?

— Da.

— Aveţi o slujnică logodită? Am impresia că i-aţi spus aseară unchiului dumneavoastră că fata a ieşit să-şi vadă iubitul.

— Da, şi tocmai ea ne-a servit şi cafelele în salon, aşa că se prea poate să fi auzit ce-a spus unchiul despre diademă.

— Înţeleg. De aici deduceţi că ea ar fi putut ieşi din casă, pentru a-i spune ceva iubitului ei şi că se prea poate ca ei doi să fi pus la cale jaful.

— Dar ce rost au toate aceste teorii vagi – strigă bancherul enervat – când v-am spus că l-am văzut pe Arthur cu diadema în mână?

— Staţi numai o clipă, domnule Holder. La această chestiune trebuie să revenim. Acum, domnişoară Holder, în legătură cu fata asta. Bănuiesc că aţi văzut-o întorcându-se pe uşa de la bucătărie.

— Da; când m-am dus să văd dacă uşa e încuiată peste noapte, m-am întâlnit cu ea; tocmai se strecura înăuntru. L-am văzut şi pe bărbat, deşi nu prea clar, în întunericul de afară.

— Îl cunoaşteţi?

— O, da. E un zarzavagiu care ne aprovizionează şi pe noi. Se numeşte Francis Prosper.

— El stătea în stâng auşii, adică ceva mai departe de potecă, dincolo de intrare? zise Holmes.

— Da, aşa e.

— Şi are un picior de lemn?

În ochii negri, expresivi ai domnişoarei se ivi deodată ceva asemănător cu frică.

— Vai de mine, dar dumneavoastră sunteţi un vrăjitor! zise ea. De unde ştiţi acest amănunt?

Domnişoara surâse, dar pe faţa subţire şi încordată a lui Holmes nu se ivi niciun zâmbet care să răspundă la al ei.

— Acum tare aş dori să mergem sus – zise el. S-ar putea să mai parcurg o dată terenul din jurul casei. Şi n-ar fi rău să mă uit la ferestrele de jos înainte de a urca la etaj.

Trecu repede de la o fereastră la alta, oprindu-se doar la cea mare, care dădea din hol înspre aleea grajdului. Fereastra asta o deschise şi apoi cercetă cu multă atenţie pervazul, privindu-l cu ajutorul puternicei sale lupe.

— Şi acum să mergem sus – zise el într-un târziu.

Odaia bancherului era o încăpere mică, cu mobilă foarte simplă, cu un covor gri, un birou mare şi o oglindă înaltă. Holmes se duse mai întâi la birou şi examină atent broasca.

— Ce cheie a fost folosită pentru deschiderea biroului? întrebă el.

— Chiar aceea de care a pomenit fiul meu, cheia dulapului din debara.

— O aveţi aici?

— Uitaţi-o pe măsuţa de toaletă

Sherlock Holmes o luă de acolo şi deschise biroul CU «C.

— Broasca nu face niciun zgomot – zise el. Deci nu e de mirare că nu v-a trezit. Bănuiesc că în caseta asta se află diadema. Trebuie să ne uităm la ea.

Deschise caseta şi scoţând afară diadema, o puse pe masă. Era un adevărat model de artă a giuvaiergiilor şi cele treizeci şi şase de pietre nestemate erau cele mai frumoase pe care am avut vreodată ocazia să le privesc. Într-o parte, diadema avea o margine strâmbă şi rupită din care fusese smuls un colţ cu trei pietre preţioase.

— Şi acum, domnule Holder – zise Holmes – iată colţul din partea cealaltă, care corespunde bucăţii pierdute în împrejurări atât de nefericite. Dacă nu vă supăraţi, v-aş ruga să-l rupeţi.

Bancherul se dădu înapoi îngrozit.

— Nici prin cap nu-mi trece să fac una ca asta – zise el.

— Atunci am s-o fac eu. Holmes îşi încorda toate puterile asupra obiectului, dar fără niciun rezultat. Mi s-a părut că cedează puţin – zise el – dar cu toate că am mare forţă în degete, mi-ar trebui foarte, foarte multă vreme, ca să-l pot rupe. Un om obişnuit n-ar putea s-o facă. Acum ce credeţi că s-ar întâmpla dacă aş rupe-o totuşi, domnule Holder? Zgomotul produs ar fi egal cu o împuşcătură. Şi vreţi să-mi spuneţi că toate acestea s-au întâmplat la câţiva metri de patul dumneavoastră şi totuşi n-aţi auzit nimic?

— Nu ştiu nici eu ce să cred; pentru mine totul este învăluit în negură.

— S-ar putea totuşi să se mai lumineze, pe măsură ce mergem mai departe. Ce părere aveţi, domnişoară Holder?

— Mărturisesc că sunt la fel de nedumerită ca şi unchiul meu.

— Fiul dumneavoastră nu era încălţat nici cu pantofi, nici cu papuci de casă când l-aţi văzut?

— Nu avea nimic pe el decât pantalonii şi cămaşa.

— Mulţumesc. Ne-am bucurat fără doar şi poate de un noroc extraordinar în timpul acestei anchete şi va fi numai şi numai vina noastră dacă nu vom izbuti să lămurim chestiunea. Cu voia dumneavoastră, domnule Holder, aş vrea să-mi continui acum cercetările afară.

Conform dorinţei lui, a ieşit singur, pentru că ne-a explicat că orice noi urme de picioare ar fi nu numai inutile, dar iar şi îngreuna cercetările. A lucrat mai bine de un ceas şi în cele din urmă s-a întors cu pantofii plini de zăpadă şi cu o faţă mai impenetrabilă ca oricând.

— Cred că am văzut acum tot ce a fost de văzut, domnule Holder – zise el. Ca să vă pot sluji mai cu folos, trebuie să mă întorc în apartamentul meu.

— Dar nestematele, domnule Holmes, unde sunt?

— Nu vă pot spune.

Bancherul îşi frânse mâinile.

— N-am să le mai văd niciodată! strigă el. Şi fiul meu? îmi daţi vreo speranţă?

— Părerea mea nu s-a schimbat cu nimic.

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, ce-a fost toată povestea asta obscură, petrecută peste noapte în casa mea?

— Dacă puteţi să treceţi pe la mine mâine dimineaţă între nouă şi zece, voi fi încântat să fac tot ce pot pentru a lămuri chestiunea. Înţeleg că-mi daţi *carte blanche*[1] ca să acţionez în numele dumneavoastră, cu condiţia să vă recapăt nestematele Dar cer totodată să nu fixaţi nicio

1 Mână liberă (în limba franceză în text).

limită pentru sumele pe care le-aş solicita.

— V-aş da toată averea mea ca să le recapăt.

— Prea bine. Am să studiez problema până mâine dimineaţă la ora fixată. Vă spun la revedere; s-ar putea să fiu nevoit să mă întorc aici chiar în cursul acestei zile.

Mie mi se părea evident că prietenul meu şi ajunsese la o concluzie în acest caz, deşi nu puteam câtuşi de puţin să-mi închipui care anume era această concluzie. De mai multe ori în drum spre casă am încercat să-l iscodesc în această privinţă, dar el schimba întotdeauna vorba. Până în cele din urmă, în desperare de cauză, am renunţat. Înainte de ora trei ne aflam din nou în apartamentul nostru. S-a grăbit să se ducă în camera lui şi s-a întors peste câteva minute, îmbrăcat ca un vagabond. Cu gulerul ridicat, cu un palton jerpelit şi decolorat, cu un fular roşu la gât, cu ghetele uzate, era un adevărat reprezentant al genului.

— Cred că asta o să corespundă – zise el privindu-se în oglinda de deasupra căminului. Ce n-aş da să poţi să vii şi tu cu mine, Watson; dar mă tem că nu merge. Se prea poate să mă aflu pe drumul cel bun, dar se prea poate să alerg doar după o nălucă. În orice caz, voi afla foarte curând dacă am dat sau nu de cheia problemei.

Holmes îşi tăie o bucată de friptură de pe bufet, îşi făcu un sandviş şi, băgând în buzunar această gustare frugală, porni în expediţie.

Se întoarse curând după ce băusem ceaiul; toată comportarea lui trăda o excelentă dispoziţie; legăna în mână o botină cu carâmbi elastici; o azvârli îne tr-un colţ şi bău o ceaşcă de ceai.

— Am dat pe-aici doar aşa, în trecere – zise el. Acum pornesc la drum.

— Încotro?

— În partea cealaltă a West Endului. Se prea poate să mai dureze până mă întorc. Te rog, nu mă aştepta dacă

vezi că întârzii.

— Ai făcut vreun progres?

— Hm, aşa şi aşa, n-aş putea să mă plâng. De când nu ne-am mai văzut, am fost până la Streatham, dar n-am intrat în casă. E o problemă deosebit de delicată, şi mi-ar fi părut nespus de rău să-mi scape din mână acest caz. Mda, însă n-ar trebui să stau aici să trăncănesc, pentru că-i mult mai bine să-mi scot de pe mine hainele astea mizerabile şi să redevin o persoană respectabilă.

Atitudinea lui îmi arăta că are motive mult mai puternice de satisfacţie decât s-ar fi putut deduce doar din vorbele lui. Ochii îi sclipeau şiret şi obrajii cu pielea smeadă prinseseră culoare. S-a grăbit să se ducă sus, şi peste câteva minute l-am auzit trântind uşa de la hol, fapt din care am dedus că a pornit din nou la interesanta lui vânătoare.

L-am aşteptat până la miezul nopţii, dar n-a venit, aşa că m-am retras în camera mea. Era un lucru destul de obişnuit pentru el, să lipsească zile şi nopţi de-a rândul, când adulmeca urmele vinovatului, aşa că nu m-am mirat de loc de întârziere. Nu ştiu la ce oră s-a întors, dar dimineaţa, când am coborât să iau micul dejun, se afla instalat la masă, cu o ceaşcă de cafea într-o mână şi cu ziarul în cealaltă, proaspăt şi elegant, ca scos din cutie.

— Watson, te rog să mă ierţi că m-am aşezat la masă fără tine – zise el – dar nu uita că avem întâlnire cu clientul nostru la o oră destul de matinală.

— Vai de mine, dar e trecut de nouă! i-am răspuns. Nu m-ar mira să fie chiar el la uşă. Mi s-a părut că aud clopoţelul.

Într-adevăr, era omul nostru, bancherul. M-a speriat transformarea pe care o suferise, întrucât faţa lui, de felul ei lată şi masivă, era acum suptă şi răvăşită, iar părul îi albise considerabil. A intrat cu un aer de oboseală şi toropeală mai chinuitoare chiar decât agitaţia violentă din

dimineaţa anterioară; s-a trântit greoi în fotoliul pe care i l-am adus.

— Nu ştiu cu ce am păcătuit, ca să fiu pedepsit aşa de aspru – a zis el. N-au trecut nici două zile ţie când eram un om fericit şi prosper, lipsit complet ţie griji, şi acum, la bătrâneţe, mă aşteaptă singurătatea şi dezonoarea. O nenorocire nu vine niciodată singură. Nepoata mea Mary m-a părăsit.

— V-a părăsit?

— Da, azi-dimineaţă patul ei nu era desfăcut, odaia era goală şi pe masa din hol mă aştepta un bileţel. Aseară îi spusesem trist, dar nu supărat, că dacă s-ar fi căsătorit cu băiatul meu, poate nu i s-ar fi întâmplat nimic rău acestuia. Nu-i imposibil să fi spus un lucru nechibzuit. La această observaţie a mea se referă în scrisoarea ei:

„Scumpul meu unchi.

Văd că ţi-am adus necazuri şi că dacă m-aş fi purtat altfel, această teribilă nenorocire ar fi putut să fie evitată. Nu mai pot să fiu niciodată fericită sub acoperământul tău, din pricina acestui gând şi de aceea văd că trebuie să te părăsesc pentru totdeauna. Nu te îngrijora în privinţa viitorului meu, pentru că mi-e asigurat; şi mai ales, te rog nu mă căuta, pentru că va fi zadarnic şi-mi vei face chiar un rău. Rămân până la moarte a ta iubitoare, Mary”.

— Ce-o fi viind să spună cu scrisoarea asta, domnule Holmes? Credeţi că arată intenţia ei de a se sinucide?

— Aş, câtuşi de puţin! Probabil că e cea mai bună soluţie. Sper, domnule Holder, că vă apropiaţi de capătul nenorocirilor.

— Ha! Aşa ziceţi dumneavoastră? înseamnă că aţi auzit ceva, domnule Holmes! înseamnă că aţi aflat ceva! Unde sunt nestematele?

— N-o să vi se pară mult o mie de lire pentru fiecare din ele?

— Aş plăti şi zece mii!

— Nu e nevoie de atâta. Trei mii de lire vor fi suficiente ca să acopere cheltuielile. Şi, bănuiesc, mai e vorba şi de o mică recompensă. Aveţi carnetul de cecuri la dumneavoastră? Poftim un toc. Cred că ar fi mai bine să puneţi suma de patru mii de lire.

Cu o mutră uluită, bancherul scrise cecul cerut. Holmes se duse la biroul lui, scoase o bucăţică triunghiulară de aur cu trei berile în ea şi o aruncă pe masă.

Cu un ţipăt de bucurie, clientul nostru apucă într-o clipă obiectul.

— Va să zică, e la dumneavoastră I strigă el. Sunt salvat! Sunt salvat!

Reacţia de bucurie era la fel de nestăpânită ca şi supărarea lui de mai înainte şi omul strânse la piept bijuteria recăpătată.

— Mai aveţi şi o altă datorie, domnule Holder – zise Sherlock Holmes, cu destulă severitate.

— Datorie? Holder puse mâna pe toc. Spuneţi suma, şi o voi plăti.

— Nu, datoria nu e faţă de mine. îi datoraţi scuzele cele mai umile acelui nobil tânăr care e fiul dumneavoastră şi care s-a comportat în această chestiune într-un mod în care aş fi mândru să-l văd şi pe fiul meu comportându-se, dacă s-ar întâmpla vreodată să am un fiu.

— Va să zică, nu Arthur luase nestematele?

— V-am spus ieri şi vă repet şi astăzi, că nu era el.

— Sunteţi sigur? Bine, atunci să ne ducem cât mai repede la el, ca sâispunem că s-a aflat adevărul.

— El ştie lucrul acesta. Când am lămurit totul, am avut o întrevedere cu el şi întrucât am văzut că nu vrea să-mi spună povestea, i-am spus-o eu lui, după care a fost silit a recunoaşte că am dreptate, precum să şi adauge cele câteva mici detalii care nu-mi erau perfect lămurite. În schimb, ştirea pe care mi-aţi adus-o dumneavoastră acum

dimineaţă s-ar putea să-i dezlege limba.

— Pentru numele lui Dumnezeu, atunci spuneţi-mi şi mie care este acest extraordinar mister?

— Am s-o fac de îndată şi am să vă arăt calea pe care am ajuns la adevăr. Dar mai întâi daţi-mi voie să vă pun la curent cu ceea ce mi-e cel mai greu mie să vă spun şi dumneavoastră să auziţi. Între sir George Bumwell şi nepoata dumneavoastră, Mary, a existat o înţelegere. Acum au fugit împreună.

— Mary a mea?! Imposibil!

— Din nefericire, e mai mult decât posibil. E sigur. Nici dumneavoastră, nici fiul dumneavoastră n-aţi cunoscut adevăratul caracter al acestui om când l-aţi primit în familia dumneavoastră. E unul din indivizii cei mai periculoşi din Anglia, este un cartofor ruinat, un ticălos, nemaipomenit, care nu se dă înapoi de la nimic un om fără inimă şi fără conştiinţă. Nepoata dumneavoastră habar n-a avut măcar că există asemenea oameni pe lume. Când el i-a făcut declaraţii şi jurăminte, aşa cum mai făcuse poate la o sută de femei înaintea ei, fata a fost măgulită că numai ea a izbutit să ei cucerească inima. Dracu’ ştie exact ce i-o fi spus, dar în orice caz, încetedin urmă ea a devenit unealta lui şi se întâlnea cu el aproape în fiecare seară.

— Nu pot şi nu vreau să cred una ca asta! strigă bancherul, pământiu la faţă.

— Atunci să vă spun ce s-a petrecut în casa dumneavoastră în noaptea cu pricina Nepoţica dumneavoastră, după ce a socotit că v-aţi dus în dormitor, sau cel puţin aşa i s-a părut, a coborât scările şi a vorbit cu iubitul ei prin fereastra care dă în aleea grajdului. Urmele picioarelor lui s-au înfipt adânc în zăpadă, atât de mult a stat acolo de vorbă cu ea. Nepoata. dumneavoastră i-a vorbit despre diademă. La auzul acestei veşti, pofta lui ticăloasă de aur s-a aprins, şi a făcut-o* pe fată să se

supună voinţei lui. Nu mă îndoiesc că ea vă iubeşte, dar există femei la care dragostea pentru un iubit înăbuşe toate celelalte feluri de dragoste, şi bănuiesc că ea e o astfel: de femeie. Nici nu apucase bine să-i audă instrucţiunile, când v-a văzut coborând scările; drept care a închis repede fereastra şi v-a pomenit despre escapada uneia dintre servitoare cu iubitul ei cu picior de lemn, lucru care de altfel corespundea perfect adevărului.

Băiatul dumneavoastră, Arthur, se dusese la culcare după discuţia pe care aţi avut-o împreună, dar nu putea să doarmă, fiind neliniştit din pricina datoriilor de la club. În toiul nopţii, a auzit un pas uşor trecând prin dreptul uşii lui, aşa că se sculă şi, uitându-se afară, îşi zări cu surprindere verişoara furişându-se pe coridor şi dispărând în biroul dumneavoastră. împietrit de uimire, băiatul îşi puse repede pe el ce apucă şi aşteptă în întuneric să vadă cum se sfârşeşte această întâmplare ciudată Foarte curând, Mary ieşi din odaie şi, la lumina lămpii de pe coridor, Arthur văzu că fata ţine în mâini preţioasa diademă. Ea coborî scările, iar el, tremurând de oroare, alergă şi se strecură de-a lungul peretelui, aproape de uşa dumneavoastră, de unde putea să vadă ce se petrece la parter, în hol. O văzu cum deschide pe furiş fereastra, cum dă diadema cuiva care stătea afară în întuneric şi apoi cum închide la loc fereastra şi se întoarce repede în camera ei, trecând foarte aproape de locul în care se afla el ascuns îndărătul perdelelor.

Atâta vreme cât ea era, ca să spun aşa, în scenă, el n-ar fi putut să întreprindă nimic, fără a risca o demascare cumplită a femeii pe care o iubea. Dar în clipa în care ea plecă, el îşi dădu seama ce nenorocire îngrozitoare ar putea să devină pentru dumneavoastră povestea asta, şi ce important era să îndrepte lucrurile. Aşa că se repezi jos, aşa cum era, desculţ şi sumar îmbrăcat, deschise fereastra, sări afară în zăpadă şi alergă de-a lungul aleii unde, în

lumina lunii, dădu cu ochii de o siluetă întunecată. Sir George Bumwell încercă să scape cu fuga, dar Arthur îl prinse; între ei se iscă o luptă, băiatul dumneavoastră trăgea de o parte a diademei, iar adversarul lui de cealaltă parte. În încăierarea lor, fiul dumneavoastră îl lovi pe sir George, făcându-i o tăietură sub ochi. Apoi, deodată, s-a auzit o pocnitură şi fiul dumneavoastră, trezindu-se cu diadema în mână, fugi înapoi, închise fereastra, urcă în dormitor şi tocmai observase că în cursul luptei diadema s-a îndoit şi încerca s-o îndrepte la loc, când aţi intrat dumneavoastră în cameră.

— E oare cu putinţă? icni bancherul, pierzându-şi răsuflarea

— Şi atunci i-aţi stârnit furia, insultându-l tocmai într-un moment în care el simţea că merită mulţumirile dumneavoastră cele mai călduroase. N-ar fi putut să explice adevărata stare de lucruri fără a trăda persoana care, fără doar şi poate, merita prea puţină consideraţie din partea lui. A adoptat însă o atitudine mai cavalerească şi a păstrat secretul fetei.

— Va să zică, de asta a ţipat ea şi a leşinat când a v azut diadema! strigă domnul Holder. O, Doamne! Ce orb şi prost am fost! Şi el care se ruga să-i dau voie să iasă cinci minute afară! Bietul băiat, voia să vadă dacă nu cumva bucăţica ce lipsea se află pe locul unde se bătuseră. Vai, ce cruntă nedreptate i-am făcut!

— Când am ajuns la casa dumneavoastră – continuă Holmes – am ieşit imediat afară şi am mers în jurul clădirii, ca să observ dacă în zăpadă au rămas ceva urme care să mă ajute. Ştiam că n-a mai nins din seara anterioară şi că a fost un ger destul de puternic, ca să păstreze urmele. Am umblat pe poteca de la uşa furnizorilor, dar era foarte bătătorită şi numeroasele urme nu erau de loc distincte. Mai departe, însă, dincolo de uşa bucătăriei, se vedea că o femeie a stat în picioare şi a vorbit cu un bărbat care

lăsase o urmă rotundă, semn sigur că are un picior de lemn. Am putut chiar să-mi dau seama că au fost tulburaţi în conversaţia lor, întrucât femeia alergase repede către uşă, ceea ce se vedea după adâncimea mult mai mare a urmelor de vârfuri decât a acelora de tocuri, pe când Picior-de-lemn aşteptase un pic, şi apoi se îndepărtase. În momentul acela m-am gândit că trebuie să fie urmele servitoarei şi ale iubitului ei, despre care îmi pomeneaţi dumneavoastră şi cercetările mi-au dovedit că chiar aşa este. Am înconjurat grădina, fără să găsesc altceva decât nişte urme întâmplătoare, pe care le-am considerat a fi ale poliţiştilor; dar pe urmă, când am ajuns pe aleea grajdului, mi s-a înfăţişat înaintea ochilor, scrisă pe zăpadă, o poveste foarte lungă şi complicată.

Era un şir dublu de urme ale unui om încălţat cu ghete sau cizme şi un al doilea şir dublu de urme care am văzut cu multă încântare că aparţin unui om cu picioarele goale. M-am convins imediat, din ceea ce îmi spuseseraţi dumneavoastră, că acestea din urmă erau ale băiatului. Cel încălţat mersese pur şi simplu în ambele sensuri, pe când cel desculţ fugise foarte iute şi întrucât pe alocuri urmele lui acopereau pe cele de cizmă sau gheată, era evident că trecuse după celălalt. M-am ţinut de aceste urme şi am văzut că ele duc la fereastra holului, unde încălţatul bătucise şi aproape şterse zăpada în cursul lungii sale aşteptări. Apoi m-am dus la celălalt capăt al urmelor, cam la vreo sută de metri în jos pe alee. Am văzut locul în care omul încălţat se răsucise pe călcâie, unde zăpada era scormonită ca în urma unei încăierări şi, în sfârşit, locul unde căzuseră câteva picături de sânge, ca să-mi demonstreze că nu m-am înşelat. Apoi încălţatul alergase pe alee şi, o altă pată de sâr? ge, foarte mică, arăta că el era cel rănit. La celălalt capăt, când am ajuns în şosea, am descoperit că zăpada a fost curăţată de pe caldarâm, deci acest fir nu ml mai putea conduce nicăieri.

Intrând însă în casă, dacă vă aduceţi aminte, am cercetat cu lupa pervazul şi cerceveaua ferestrei din hol, şi am putut vedea imediat că cineva a ieşit pe acolo. Se distingea bine conturul tălpii ude la reintrarea în casă. Acum începeam, în sfârşit, să-mi formez o părere cu privire la cele întâmplate. Un bărbat aşteptase în faţa ferestrei, iar cineva îi adusese giuvaierul; fiul dumneavoastră observase fapta, îl urmărise pe hoţ, se luptase cu el, trăseseră amândoi de diademă, forţa lor combinată produsese ruptura pe care niciunul dintre ei n-ar fi putut s-o facă singur. Se întorsese cu trofeul, dar lăsase o bucăţică în stăpânirea adversarului său. Până aici toate erau limpezi. Acum se punea întrebarea: cine era acel om şi cine îi dăduse diadema?

Eu am o vorbă: dacă ai exclus imposibilul, ceea ce rămâne, oricât de improbabil ar fi, trebuie să fie adevărul. Acum ştiam că nu dumneavoastră aţi adus diadema jos, aşa că nu mai rămânea decât nepoata şi cu femeile de serviciu. Dar dac-ar fi fost vorba de femeile de serviciu, de ce-ar fi lăsat Arthur să fie acuzat în locul lor? Nu exista niciun motiv plauzibil. În schimb, întrucât o iubea pe verişoara lui, exista o explicaţie excelentă pentru ca el să-i păstreze secretul, cu atât mai mult, cu cât era vorba de un secret ruşinos. Când mi-am amintit că aţi zărit-o la fereastră şi că a leşinat văzând din nou diadema, bănuiala mea s-a transformat în certitudine.

Şi cine ar fi putut să fie complicele ei? Evident, un iubit; pentru că cine altul ar fi putut să precumpănească asupra dragostei şi recunoştinţei de care vă bucuraţi din partea fetei? Ştiam că dumneavoastră ieşiţi prea puţin în lume şi că aveţi un cerc de prieteni extrem de limitat. Dar printre ei se afla sir George Bumwell. Auzisem şi mai înainte de el că are o reputaţie proastă în privinţa femeilor. El trebuia să fie omul încălţat cu cizme, care păstrase nestematele. Deşi ştia că Arthur l-a descoperit, se putea

încă mângâia cu gândul că e în siguranţă, întrucât băiatul dumneavoastră nu putea să spună o vorbă fără să-şi compromită propria familie.

Acum însuşi bunul simţ o să vă sugereze ce măsuri am mai luat. M-am dus în casă la sir George Bumwell deghizat în vagabond, am izbutit să fac cunoştinţă cu valetul lui, am aflat că în noaptea anterioară stăpânul lui s-a tăiat la obraz; dar în cele din urmă, cheltuind suma de şase şilingi, am verificat totul, cumpărând o pereche de pantofi vechi de-ai lui, pe care nu-i mai purta. Cu ei m-am dus până la Streatham şi am stabilit exact concordanţa acestor pantofi cu urmele de pe zăpadă.

— Am văzut eu aseară un vagabond jerpelit pe alee – zise domnul Holder.

— Tocmai. Eu eram. M-am convins că am descoperit pe omul în chestiune, aşa că m-am întors acasă şi m-am schimbat. Pe urmă, aveam de jucat un rol foarte greu, întrucât mi-am dat seama că punerea sub urmărire judiciară a vinovatului trebuia evitată, pentru a ne feri de scandal: mi-am dat totodată seama că un ticălos cu o minte atât de ascuţită o să vadă că suntem cu mâinile legate în această chestiune. M-am dus şi am stat de vorbă cu el. Bineînţeles, la început a negat totul. Dar când i-am relatat, punct cu punct, cele întâmplate, a încercat să facă pe nebunul, dând jos din perete un baston cu cap de metal. Însă eu ştiam cu cine am de-a face, aşa că până să mă poată lovi el pe mine, i-am şi lipit ţeava pistolului de tâmplă. Atunci a devenit niţel mai rezonabil. I-am spus că o să-i plătim pentru nestematele pe care le deţine un preţ de o mie de lire bucata. Asta l-a făcut să manifeste primele semne de supărare de până atunci.

— Fir-ar al naibii să fie! zise el. Şi eu care le-am vândut cu şase sute de lire pe toate trei

Curând am izbutit să capăt adresa tăinuitorului care le deţinea, promiţându-i că o să-l scap de orice punere sub

acuzare. Am pornit către casa negustorului şi, după multă ciorovăială, am obţinut giuvaierurile la preţul de o mie de lire bucata. Apoi am trecut pe la fiul dumneavoastră, i-am spus că totul e în regulă şi în cele din urmă m-am dus şi m-am culcat pe la ora două noaptea, după ceea ce puteţi numi într-adevăr o zi plină şi grea.

— O zi care a salvat Anglia de un mare scandal public – zise bancherul ridicându-se. Domnule Holmes, nu ştiu cum să vă mulţumesc, dar o să vedeţi că ştiu să fiu recunoscător pentru tot ce aţi făcut pentru mine. Amabilitatea dumneavoastră a depăşit cu mult faima pe care o aveţi. Şi acum trebuie să fpg la scumpul meu băiat, ca să-i cer iertare pentru răul pe care i l-am pricinuit. Cât despre ceea ce-mi spuneţi în privinţa bietei Mary, asta mă afectează profund. Nici măcar un om priceput ca dumneavoastră nu mă poate informa unde se află acum?

— Cred că putem să spunem fără riscul de a greşi – răspunse Holmes – că ea se află unde se află şi sir George Bumwell. Tot atât de sigur este că oricât de grele i-ar fi păcatele, o să fie curând pedepsită cu vârf şi îndesat

TRATATUL NAVAL

În vara în care m-am căsătorit, luna iulie a devenit memorabilă din pricina a trei cazuri interesante, în care am avut prilejul de a fi alături de Sherlock Holmes şi deci de a-i putea studia metodele. Găsesc aceste anchete relatate în însemnările mele sub titlurile „Povestea celei de a doua pete”, „întâmplarea cu tratatul naval” şi „Aventura căpitanului obosit”. Însă primul caz se referă la nişte lucruri de o importanţă atât de mare şi implică atâtea familii de prima mână din regatul nostru, încât mulţi ani de aici încolo va fi încă imposibil să-l dăm în vileag. Totuşi, nu se poate spune că vreunul din cazurile de rezolvareacărora s-a ocupat vreodată Holmes a ilustrat mai clar valoarea metodelor sale de analiză, sau a impresionat mai puternic pe intimii lui. Şi acum păstrez o relatare aproape textuală

a discuţiei în cadrul căreia a dezvăluit realitatea în cazul respectiv, în faţa domnului Dubuque de la poliţia pariziană şi în faţa lui Fritz von Waldbaum, binecunoscutul specialist din Danzig – după ce aceştia îşi irosiseră zadarnic energia pe nişte urme pe care Sherlock Holmes le-a dovedit cu totul secundare şi neinteresante. Dar va trebui să las să se mai scurgă încă multă vreme până să se poată spune toată povestea fără niciun risc. Între timp, voi trece la cel de-al doilea caz de pe lista mea, care şi el promitea la un moment dat să capete o importanţă naţională şi a fost marcat de mai multe incidente, din care reiese caracterul său cu totul deosebit.

Pe vremuri, la şcoală, eram bun prieten cu un băiat numit Percy Phelps, care, deşi cam de aceeaşi v îrstă cu mine, se afla cu vreo două clase înaintea mea. Era un băiat remarcabil şi lua numai premii, în cele din urmă izbutind să câştige şi o bursă, datorită căreia a putut să-şi continue cariera triumfalii la Universitatea din Cambridge. După câte îmi aduc aminte, avea nişte rubedenii foarte sus-puse şi încă de pe când eram copii ştiam cu toţii că fratele mamei lui este lordul Holdhurst, marele politician conservator. Această rudă cu o înaltă poziţie în societate nu i-a slujit la mare lucru în şcoală; dimpotrivă, pe noi aceste înalte rubedenii ne aţâţau oarecum să-l necăjim pe terenul de joc şi adeseori se întâmplă să-l pocnim cu câte un băţ de cricket peste fluierul piciorului. Lucrurile s-au schimbat însă radical când a ieşit în lume. Auzisem vag de faptul că, pe de o parte, capacitatea lui, şi pe de altă parte protecţia de care se bucura i-au dobândit o situaţie splendidă la Ministerul de Externe, dar după aceea Phelps mi-a ieşit complet din minte, până ce următoarea scrisoare mi-a amintit de existenţa lui:

Vila Brierbrae Woking

„Scumpul meu Watson.

Nu mă îndoiesc că-ţi mai aminteşti şi acum de

Phelps, poreclit Mormolocul, care era în clasa a cincea când tu te aflai într-a treia. Nu-i *imposibil chiar să fi auzit că, datorită influenţei unchiului meu, am obţinut un serviciu foarte bun la Ministerul de Externe şi că deţin*eam *un post de mare încredere şi răspundere, până când a survenit o nenorocire îngrozitoare care mi-a zdrobit deodată cariera. N-are rost să-ţi scriu toate amănuntele acestui eveniment înspăimântător. În cazul în care îmi vei accepta rugămintea, e probabil că va trebui să-ţi povestesc toate aceste lucruri. Abia de curând mi-am revenit dintr-o boală îngrozitoare. Am zăcut nouă săptămâni din cauza unei meningite, şi sunt şi acum teribil de slăbit. Crezi că ai putea veni la mine cu prietenul tău Holmes? Aş vrea să-i cer părerea în acest caz, deşi autorităţile mă asigură că nu mai e nimic de făcut. Te rog, străduieşte-te să-l aduci încoace cât mai curând posibil.*

Trăind în această aşteptare încordată şi nesuferită, fiecare clipă mi se pare un ceas. Te rog să-l asiguri că nu i-am cerut mai devreme sfatul nu din cauză că nu i-aş aprecia talentele, ci pentru că mi-am pierdut minţile din momentul când am primit acea lovitură. Acum mi s-a limpezit iarăşi capul, deşi nu îndrăznesc să mă gândesc prea mult la toate astea, de teamă să nu-mi revină boala. Sunt încă atât de slăbit, încât, după cum vezi, nu pot să-ţi scriu cu, ci mă văd silit să dictez scrisoarea cuiva.

Te rog, străduieşte-te să-l aduci aici.

Vechiul tău camarad de şcoală

Percy Phelps”.

Când am citit scrisoarea, m-a afectat profund insistenţa înduioşătoare cu care repeta apelurile de a-l aduce pe Holmes. Eram atât de mişcat, încât chiar dacă ar fi fost pentru mine un lucru dificil, tot aş fi încercat să fac ceea ce mi se cerea; dar, bineînţeles, ştiam precis că Holmes e atât de indrâgostit de arta sa, încât trebuia să fie la fel de nerăbdător săajute unui client, cât era şi clientul

de nerăbdător să fie ajutat. Soţia mea a fost de acord cu mine că nu e cazul să pierdem nicio clipă în prezentarea chestiunii în faţa lui Holmes, aşa că la un ceas după gustarea de dimineaţă mă aflam din nou în vechiul apartament din Baker Street.

Holmes, în halat, se afla instalat la măsuţa laterală şi lucra intens la o experienţă chimică. O retortă cât toate zilele fierbea furioasă deasupra flăcării albastre a unui bec Bunsen şi picăturile distilate se condensau într-un recipient cu o capacitate de doi litri. Prietenul meu aproape că nici n-a ridicat ochii la intrarea mea, iar eu, dându-mi seama că trebuie să fie o experienţă foarte importantă, n-am vrut să-l deranjez, aşa că m-am aşezat într-un fotoliu şi am aşteptat. El a mai umblat când la o sticlă, când la alta, a scos câteva picături din fiecare cu pipeta şi în cele din urmă a adus la masă o eprubetă cu o soluţie în ea. În mâna dreaptă ţinea o fârţie de hârtie de turnesol.

— Ai picat într-un moment crucial., Watson – zise el. Dacă hârtia asta rămâne albastră, totul e în regulă. Dacă se înroşeşte, e în joc viaţa unui om.

Zicând acestea, muie în eprubetă hârtia, care se coloră într-o clipă într-un stacojiu murdar, nu prea intens.

— Hm! Mi-am închipuit eu! strigă el. Peste o clipă am să fiu la dispoziţia ta, Watson. Dacă vrei, găseşti tutun în papucul persan.

Holmes se întoarse către biroul lui şi scrise în grabă textele câtorva telegrame, pe care le înmână băiatului de serviciu. Apoi se trânti în fotoliul din faţă. mea şi-şi trase genunchii la gură, împreunându-şi degetele deasupra picioarelor lui lungi şi subţiri

— Un mic omor cât se poate de banal – zise el. Sper că tu-mi aduci ceva mai interesant. Tu eşti un fel de pasăre a furtunii, Watson. Prezenţa ta prevesteşte o fărădelege. Ce s-a mai întâmplat?

I-am dat scrisoarea pe care el a citit-o cu atenţia cât se poate de concentrată.

— Da, nu prea spune mare lucru – observă el dându-mi-o înapoi.

— Mai nimic.

— Şi totuşi scrisul e foarte interesant.

— Dar nu e scrisul lui.

— Tocmai, e scrisul unei femei.

— Al unui bărbat, negreşit! am strigat eu.

— Aş, al unei femei, şi încă al unei femei cu o personalitate puternică. Vezi tu, la începutul oricărei cercetări contează foarte mult să ştii că clientul tău e în sti-îns contact cu o persoană care are o fire excepţională, fie în bine, fie în rău. Cazul de faţă a şi izbutit să-mi stârnească interesul. Dacă eşti gata, pornim imediat în Woking, să dăm ochii cu acest diplomat ajuns la ananghie, precum şi cu cucoana căreia îi dictează el scrisorile.

Am avut norocul să prindem foarte devreme un tren din gara Waterloo şi după mai puţin de un ceas, ne aflam printre brazii şi ierburile înalte din localitatea Woki nu. Vila Bi ierbrae era o clădire mare, izolată, aflată într-un vast parc, foarte aproape de gară. Când ne-am prezentat cărţile de vizită, am fost introduşi într-un salonaş mobilat elegant, în care, peste câteva minute ne-a întâmpinat, extrem de ospitalier, un bărbat corpolent. Avea cam treizeci-patruzeci de ani, mai probabil aproape de patruzeci, dar era aşa de rumen la faţă şi avea nişte ochi atât de jucăuşi, încât îţi mai făcea încă impresia unui băieţel durduliu şi neastâmpărat.

— Vai ce bine-mi pare că aţi venit! zi se el, strângându-ne mâinile cu efuziune. Percy a întrebat toată dimineaţa de dumneavoastră. Vai, bietul băiat, se agaţă şi de un pai! Taică-su şi maică-sa m-au rugat să vă întâmpin eu, pentru că lor le face rău până şi să audă de această povest e

— Deocamdată nu ni s-au dat niciun fel de amănunte – remarcă Holmes. După câte observ, dumneavoastră nu sunteţi din familie.

Gazda noastră păru surprinsă, iar apoi, uitându-se în jos, începu să râdă:

— Bineînţeles, aţi văzut monograma de pe medalionul meu, literele J.H. – zise gazda. O clipă m-am gândit că aţi făcut cine ştie ce deducţie complicată. Numele meu este Joseph Harison şi întrucât Percy urmează să se căsătorească cu sora mea, Annie, am să fiu rudă cel puţin prin alianţă. Pe sora mea o găsiţi în camera lui, pentru că de două luni îl îngrijeşte cu devotament, fără a-l scăpa o clipă din ochi. Poate n-ar fi rău să intrăm imediat la el în cameră, căci numai cu ştiu cât de nerăbdător e.

Încăperea în care am fost introduşi se afla tot la parter, ca şi salonaşul. Era mobilată jumătate ca odaie de zi şi jumătate ca dormitor şi prin toate colţurile erau aranjate foarte elegant flori. Un tânăr foarte palid şi epuizat zăcea pe o canapea din preajma ferestrei deschise, prin care pătrundea mireasma puternică a grădinii şi aerul îmbălsămat al verii. Lângă el şedea o femeie care s-a ridicat la intrarea noastră.

— Să ies, Percy? întrebă ea.

El o apucă strâns de mână ca s-o reţină.

— Ce mai faci, Watson? îmi spuse el cordial. Cu mustaţa asta mi-ar fi fost imposibil să te recunosc; şi bănuiesc că nici tu n-ai fi jurat în privinţa identităţii mele. Presupun că dumnealui e celebrul tău prieten, domnul Sherlock Holmes?

Eu am rostit câteva cuvinte de prezentare şi apoi amândoi ne-am aişezat. Domnul corpolent care ne primise ne-a părăsit, dar soia lui a rămas încă acolo, ţinându-l pe bolnav de mână. Era o femeie cu o înfăţişare impresionantă, puţin cam scundă şi plină, dar cu un ten frumos, măsliniu, cu nişte ochi mari, negri de italiancă şi

un păr bogat şi întunecat ca abanosul. Prin contrast, coloritul ei puternic dădea o înfăţişare şi mai stoarsă şi jalnică feţei albe a bolnavului de lângă ea.

— Nu vreau să vă irosesc timpul – zise el ridic; ndu-se în capul oaselor pe canapea. Am să intru în miezul chestiunii fără prea multă introducere. Domnule Holmes, am fost un om fericit şi cu succes în viaţă şi ajunsesem în pragul căsătoriei, când, deodată, o nenorocire îngrozitoare mi-a distrus tot viitorul.

Se prea poate ca Watson să vă fi spus că lucram la Ministerul de Externe şi, datorită influenţei unchiului meu, lordul Holdhurst, m-am ridicat foarte rapid, ajungând la un post de înaltă răspundere. Când unchiul meu a devenit ministru de externe, în actualul cabinet, mi-a încredinţat câteva misiuni confidenţiale şi întotdeauna le-am dus. la bun sfârşit, ceea ce l-a făcut până în cele din urmă să capete o încredere absoluta în capacitatea şi tactul meu.

Acum aproape zece săptămâni sau, ca să fiu mai exact, în ziua de 23 mai, ma chemat în biroul lui şi după ce m-a felicitat pentru treaba bună pe care am făcut-o, m-a informat că vrea să-mi încredinţeze executarea unei noi misiuni de mare răspundere.

— Uite – mi-a zis el, scoţând din birou un sul de hârtie cenuşie – ăsta este originalul acelui tratat secret dintre Anglia şi Italia în privinţa căruia, trebuie s-o spun cu tot regretul, sau şi răspândit câteva zvonuri, pătrunzând chiar şi în presă. Pentru noi este extrem de important să nu se mai afle nimic în plus. Ambasadele străine ar plăti o sumă imensă ca să afle conţinutul acestor documente. Ele nici n-ar trebui măcar să iasă din biroul meu, dacă n-ar fi absolut necesar să le dau la copiat. În biroul tău ai o mobilă pe care s-o poţi încuia?

— Da.

— Atunci ia tratatul şi încuie-l acolo. Am să dau instrucţiuni ca să poţi să rămâi după orele de serviciu,

când pleacă ceilalţi acasă, pentru ca să-l poţi copia pe îndelete, fără teama de a ţi se uita cineva peste umăr. Când ai terminat, închide-l la loc, atât originalul cât şi copia, şi dă-mi-le mie personal, mâine dimineaţă.

Eu am luat hârtiile şi…

— Iertaţi-mă o clipă – zise Holmes – eraţi singuri în timpul acestei conversaţii?

— Absolut singuri.

— Într-o cameră mare?

— Cam zece metri pe zece.

— În mijlocul ei?

— Da, aproximativ.

— Şi vorbeaţi cu glas scăzut?

— Unchiul meu vorbeşte întotdeauna cu glas foarte scăzut. Iar eu aproape că n-am vorbit.

— Mulţumesc – zise Holmes, închizând ochii – vă rog să continuaţi.

— Am făcut exact cum mi-a spus el, şi am aşteptat până au plecat ceilalţi funcţionari. Unul dintre ei, care lucra în aceeaşi încăpere cu mine, Charles Corot, rămăsese în urmă cu nişte lucrări pe care Voia să le termine, aşa că l-am lăsat acolo şi m-am dus să iau cina. Când m-am întors, el plecase. Eram nerăbdător să termin repede lucrarea, întrucât ştiam că Joseph, domnul Harrison pe care l-aţi văzut adineauri, e la Londra şi o să plece la Woking cu trenul de ora unsprezece şi voiam, dacă era posibil, să prind şi eu acelaşi tren.

Când am ajuns să examinez tratatul, am constatat dintr-o ochire că este atât de important, încât unchiul meu nu exagerase de loc în ceea ce îmi spusese. Fără să intru în amănunte, aş putea să zic că el definea poziţia Marii Britanii faţă de Tripla Alianţă, şi prevestea politica ţării noastre în cazul în care flota franceză ar fi obţinut dominaţia totală asupra flotei italiene în Mediterana. Chestiunile de care se ocupa erau de domeniu pur naval.

La sfârşitul documentului se aflau semnăturile înalţilor demnitari care-l încheiaseră. Mi-am aruncat ochii pe document, şi apoi m-am apucat să îndeplinesc sarcina copierii lui.

Era un document lung, scris în limba franceză: conţinea douăzeci şi şase de articole. Copiam cât de repede puteam, dar se făcuseră ceasurile nouă şi eu nu izbutisem să transcriu decât nouă articole, aşa că părea pierdută orice speranţă de a mai prinde trenul acela. Eram toropit şi chiar prostit parcă, poate şi din pricina cinei, dar şi de pe urma muncii intense de toată ziua. O cafea mi-ar fi limpezit creierul. Toată noaptea rămânea un om de serviciu într-o gheretă micuţă de la capătul scărilor, şi el avea obiceiul de a face cafea la lămpiţa lui cu spirt pentru orice funcţionar ce rămânea să lucreze ore suplimentare. Aşadar, am sunat clopoţelul, ca să-l chem.

Spre marea mea surprindere, la chemarea mea a răspuns o femeie, o femeie vârstnică, masivă, cu o faţă vulgară şi încinsă cu un şorţ pe dinainte. Mi-a explicat că e îngrijitoare, soţia omului de serviciu, aşa că i-am comandat ei cafeaua.

Am mai copiat vreo două articole şi apoi, fiindu-mi mai somn ca oricând, m-am ridicat şi am început să mă plimb prin odaie, ca să mă dezmorţesc. Cafeaua mea tot nu venise, aşa că începusem să mă întreb care e pricina întârzierii. Deschizând uşa, am pornit în jos, pe coridor, ca să aflu ce se întâmplă. Culoarul era foarte strâmt şi prost luminat. Era singura ieşire a camerei în care lucrasem eu. Se termina cu o scară cotită, la capătul căreia se afla ghereta servitorului. La jumătatea acestei scări e un mic palier, pe care dă un alt coridor perpendicular pe ele. Cel de-al doilea coridor duce la o scăriţă, care se termină la o uşă laterală – intrarea de serviciu; adeseori şi funcţionarii folosesc acest drum mai scurt, când vin prin Charles Street. Uitaţi o mică schiţă a clădirii.

— Mulţumesc, de fapt cred că am reţinut ce aţi spus – zise Sherlock Holmes.

— Este extrem de important să nu pierdeţi din vedere acest amănunt. Am coborât scările, şi am ajuns în hol, unde l-am găsit pe servitor dormind dusânghereta lui; ibricul fierbea în clocot pe lampa cu spirt, şi apa dădea mereu pe dinafară. Tocmai întinsesem mâna ca să-l scutur pe individ şi să-l scol din somnul lui profund, când deasupra capului lui a răsunat puternic un clopoţel, şi el s-a treizih sărind brusc în sus.

— Vai, domnule Phelps! zise el, uitându-se năuc la mine.

— Am coborât să văd dacă mi-e gata cafeaua.

— Tocmai pusesem ibricul la fiert, când am adormit, domnule Phelps.

Se uită la mine, şi apoi în sus, la clopoţelul care încă mai vibra, şi pe faţa lui se răspândi o uimire din ce în ce mai puternică.

— Dacă dumneavoastră sunteţi aici, domnule Phelps, atunci cine a sunat clopoţelul? întrebă el.

— Clopoţelul? am zis eu. Dar ce clopoţel e ăsta?

— E clopoţelul din odaia în care lucraţi dumneavoastră.

În clipa aceea mi-am simţit inima strânsă ca într-un cleşte de o mână îngheţată. Prin urmare, se afla cineva în camera aceea, unde pe masă zăcea preţiosul meu tratat. Am alergat ca un nebun pe scări în sus şi pe coridor. Pe coridor nu era nimeni, domnule Holmes. Nici în birou nu era nimeni. Toate erau exact aşa cum le lăsasem, afară doar de faptul că documentele ce mi se dăduseră mie în grijă dispăruseră de pe masa unde erau înainte. Adică, mai bine zis, copia era acolo, dar originalul se făcuse nevăzut.

Holmes se îndreptă din şale şi începu să-şi frece mâinile. Vedeam limpede că problema îl interesează în mod deosebit.

— Ei, şi ce-aţi făcut atunci, vă rog? murmură el.

— Mi-am dat seama imediat că hoţul trebuie să fi urcat scările intrând pe uşa de serviciu. Bineînţeles, dac-ar fi venit pe dincolo, ar fi trebuit să mă întâlnesc nas în nas cu el.

— Aţi stabilit cu precizie că n-a rămas cumva ascuns tot timpul în cameră, sau pe coridorul pe care l-aţi descris chiar adineauri ca fiind prost luminat?

— E absolut imposibil. Nici în cameră, nici pe coridor nu s-ar fi putut ascunde măcar un şobolan. Nu există niciun lucru îndărătul căruia să se adăpostească.

— Mulţumesc, vă rog continuaţi.

— Omul de serviciu, înţelegând după paloarea feţei mele că s-a întâmplat un lucru înspăimântător, venise sus după mine. Acum ne-am repezit amândoi pe coridor şi am coborât scara abruptă ce dă în Charles Street. Uşa de jos era închisă, dar nu încuiată. Am deschis-o de perete şi ne-am repezit afară. Mi-aduc perfect aminte că în momentul acela s-au auzit trei bătăi de clopot de la o biserică învecinată: era ora zece fără un sfert.

— Astăze o chestiune de enormă importanţă – zise Holmes, notându-şi amănuntul pe manşetă.

— Era o seară foarte întunecoasă şi cădea o ploaie măruntă de vară. Pe Charles Street.nu era nimeni, dar pe Whitehall, în capătul celălalt, traficul” era foarte intens. Am pornit-o amândoi în goană pe trotuar, aşa cu capul gol cum eram, şi la colţ am găsit un poliţist.

— S-a săvârşit un jaf! am strigat eu la el, trăgându-mi sufletul. De la Ministerul de Externe s-a furat un document de o valoare deosebită. A trecut cineva pe aici?

— Stau aici de un sfert de oră, domnule – zise poliţistul; în timpul ăsta n-a trecut decât o singură persoană, o femeie în vârstă, înaltă, înfăşurată într-un şal scoţian.

— A, aia nu poate să fie decât nevastă-mea – strigă

servitorul. Altcineva n-a mai trecut?

— Nu.

— Atunci probabil că hoţul a fugit pe dincolo – strigă servitorul, trăgându-mă de mânecă.

Eu, însă, nu eram mulţumit şi încercările lui de a mă îndepărta de acolo mi-au înteţit bănuielile.

— Pe unde a apucat-o femeia? am strigat eu.

— Nu ştiu, domnule, am observat-o că a trecut, dar nu aveam niciun motiv special de a o urmări sau supraveghea. Părea foarte grăbită.

— Cât timp e de atunci?

— A, câteva minute.

— Nu mai mult de cinci?

Nu cred să fie mai mult de cinci.

— Vă pierdeţi vremea de pomană, domnule Phelps, şi acum fiecare clipă e preţioasă! strigă servitorul. Vă rog să mă credeţi că baba mea nu are niciun amestec în toată povestea asta; haideţi, veniţi la capătul celălalt al străzii. Mă rog, dacă dumneavoastră nu vreţi să mergeţi, mă duc eu – zise el, şi cu asta fugi în direcţia opusă.

Dar eu l-am urmărit într-o clipă şi l-am apucat de mânecă.

— Unde stai? l-am întrebat.

— În Brixton, pe Ivy Lane numărul 16 – mi-a răspuns. Dar nu vă lăsaţi atras de o urmă înşelătoare, domnule Phelps. Veniţi la capătul celălalt ai străzii, să vedem dacă nu putem afla ceva acolo.

În fond, dacă-i urmam sfatul, n-aveam nimic de pierdut. împreună cu poliţistul, am pornit-o foarte repede în josul străzii, dar la colţ n-am găsit altceva decât circulaţia intensă de pe strada cealaltă, o mulţime de lume, care venea şi pleca, toţi fiind cum nu se poate mai nerăbdători de a-şi găsi un adăpost ca lumea într-o seară atât de ploioasă. N-am dat peste niciun pierde-vară, ca să ne poată spune cine trecuse pe acolo.

Apoi ne-am întors la birou şi am cercetat şi scările, şi coridorul, fără niciun rezultat. Coridorul care duce la biroul meu are un fel de linoleum de culoare deschisă, pe care se vede uşor orice urmă. L-am cercetat amândoi cu multă atenţie, dar n-am găsit conturul vreunui picior de om.

— Plouase toată seara?

— De pe la şapte.

— Atunci cum se face că femeia care a intrat în cameră pe la ora nouă n-a lăsat urme cu ghetele ei pline de noroi?

— Îmi pare bine că aţi ridicat această problemă, în momentul respectiv mi-a venit şi mie în minte. Femeile de serviciu au obiceiul să-şi scoată încălţările acolo, în ghereta servitorului, şi să-şi pună papuci de cârpă.

— Asta e foarte limpede. Deci nu erau niciun fel de urme, cu toate că era o seară atât de ploioasă? înlănţuirea evenimentelor prezintă un interes extraordinar. Şi dumneavoastră ce-aţi mai făcut după aceea? /

— Am cercetat împreună cu ceilalţi şi odaia. Nici urmă de uşă secretă, iar ferestrele se află la o înălţime de aproape zece metri de la pământ. Amândouă erau închise pe dinăuntru. Covorul exclude posibilitatea existenţei unei trape, iai tavanul e din acela obişnuit, văruit. Aş putea să jur că persoana care mi-a furat documentele, cine o fi ea, n-a putut să intre prin altă parte decât pe uşă

— Dar căminul?

— N-avem; avem o sobiţă. Şnurul clopoţelului atârnă de o sârmă în dreapta mesei mele de lucru. Persoana care l-a făcut să sune trebuie să fi venit până la masa de lucru pentru a o face. Dar ce rost ar fi avut ca un răufăcător să tragă clopoţelul? E un mister de nerezolvat.

— Fără doar şi poate că incidentul e neobişnuit. Ce măsuri aţi mai luat? Aţi cercetat încăperea, bănuiesc, ca să vedeţi dacă intrusul a lăsat vreo urmă, de pildă vreun

capăt de trabuc sau o mănuşă, sau, să zicem, un ac de cap sau cine ştie ce alt fleac?

— Nu era nimic din toate astea.

— Niciun miros?

— La asta nu m-am gândit.

— Într-o asemenea cercetare, mirosul de tutun ar fi putut să fie un indiciu foarte preţios.

— Eu personal nu fumez, aşa că bănuiesc că m-ar fi frapat mirosul de ţigară. Dar n-a fost niciun fel de indiciu. Singurul lucru palpabil era faptul că soţia omului de serviciu, se numeşte doamna Tangey, plecase în mare grabă de acolo. El n-a putut să dea altă explicaţie decât că aceea era ora obişnuită când pleacă soţia lui de la serviciu. Poliţistul şi cu mine am căzut de acord că cel mai bun lucru pentru noi ar fi fost s-o prindem pe femeie înainte de a putea să se descotorosească de documentele acelea, presupunând că le-ar fi avut în posesia ei.

Între timp, Scotland Yard-ul fusese înştiinţat şi detectivul Forbes a venit imediat la faţa locului şi a preluat conducerea cercetărilor cu multă energie. Am chemat o birjă şi peste o jumătate de oră am ajuns împreună la adresa ce ne fusese indicată. Ne-a deschis o tânără, care s-a dovedit a fi fiica mai mare a doamnei Tangey. Maică-sa nu se întorsese încă, dar am fost poftiţi să aşteptăm în odaia din faţă.

Cam peste vreo zece minute s-a auzit o bătaie în uşă şi aici noi doi am făcut o greşeală gravă, singura, de altfel, pe care mi-o reproşez. În loc să deschidem noi uşa, am lăsat-o pe fată s-o deschidă. Am auziteo spunând: „Mamă, te aşteaptă în casă doi domni, care vor să-ţi vorbească”, şi peste o clipă am auzit tropăit de picioare alergând pe coridor. Forbes a deschis uşa de perete şi ne-am repezit amândoi în odaia din fund sau în bucătărie, ce era, dar femeia ne-o luase înainte. Ne-a privit cu ochi sfidători, dar apoi, recunoscându-mă deodată, pe faţa ei s-a ivit o

expresie de uluire.

— Vai de mine, să mor eu, dacă nu e domnul Phelps de la birou! strigă ea.

— Ei, haide, haide, drept cine ne-ai luat când ai fugit de noi?

v – Am crezut că sunteţi nişte creditori – zise femeia. Am avut ceva neplăceri cu un negustor pe care nu l-am plătit.

— Mă tem că nu-i ăsta adevărul – insistă Forbes. Avem toate motivele să credem că dumneata ai luat de la Ministerul de Externe un document important şi ai fugit în odaia asta ca să te descotoroseşti de el. Trebuie să vii cu noi la Scotland Yard, să te percheziţionăm.

Degeaba a protestat şi s-a împotrivit femeia! Am chemat o trăsură închisă şi am pornit cu ea toţi trei. Mai întâi am cercetat bucătăria şi în special focul din vatră, ca să vedem dacă nu cumva a aruncat acolo documentele în clipa în care a fost singură. Nu existau însă niciun fel de semne sau urme de hârtie arsă ori scrum. Când am ajuns la Scotland Yard, am predat-o pe doamna Tangey funcţionarei însărcinată cu percheziţionarea femeilor. Am aşteptat, chinuiţi de nerăbdare, până am

primit raportul ei: nici urmă de documente.

Şi atunci, pentru prima oară, m-am trezit la realitate, văzând situaţia înspăimântătoare în care mă aflam. Până atunci acţionasem neîncetat, şi activitatea aceasta îmi amorţise gândurile. Fusesem atât de încrezător că o să reintru imediat în posesia tratatului, încât nici nu îndrăzneam măcar să mă gândesc ce consecinţe ar fi urmat dacă nu-l regăseam. Acum, însă, nu-mi mai rămăsese nimic de făcut, şi deci aveam răgaz să-mi dau seama în ce situaţie mă aflu. Era îngrozitor! Watson, aici de faţă, ar putea să vă spună că la şcoală eram un băieţel nervos şi sensibil. Aşa se firea mea. M-am gândit la unchiul meu şi la colegii săi din cabinet, la ruşinea pe care o

adusesem asupra lui, asupra mea, asupra tuturor persoanelor legate de mine. Deşi eram victima unui accident extraordinar, când sunt în joc interese diplomatice nu se face niciun fel de concesie în privinţa accidentelor. Eram ruinat; eram ruinat într-un mod ruşinos şi fără nădejde. Nu ştiu ce-a mai fost cu mine. Probabil că am făcut o criză de nervi. Îmi amintesc parcă de un grup de funcţionari care s-au strâns în jurul meu, încercând să mă liniştească. Unul dintre ei m-a adus cu trăsura la gara Waterloo şi m-a urcat în trenul de Woking. Sunt convins că ar fi venit cu mine până aici, dacă nu s-ar fi întâmplat ca doctorul Ferri ei, vecinul nostru, să urce şi el în acelaşi tren. Doctorul, foarte amabil, m-a luat sub îngrijirea lui, şi foarte bine a făcut, pentru că în gară m-a apucat un acces, şi până să ajung acasă, eram practic nebun: aiuram. Vă puteţi închipui în ce hal s-au speriat cei de aici când i-a trezit din somn doctorul sunând, şi când m-au văzut în starea aceea. Biata Annie şi cu maică-mea au fost pur şi simplu distruse. Doctorul Ferrier aflase în gară, de la detectiv, doar câteva lucruri, ca să-i pună la curent cu ceea ce s-a întâmplat, dar relatarea lui n-a îndreptat cu nimic situaţia. Era evident pentru toată lumea că mă aştepta o boală îndelungată, aşa că Joseph a fost dezmoştenit peste noapte de acest dormitor agreabil, care s-a transformat în rezervă de spital pentru mine. Aici am zăcut, domnule Holmes, mai bine de nouă săptămâni, fără cunoştinţă şi aiurind din pricina meningitei. Dacă n-ar fi fost domnişoara Harrison şi îngrijirile doctorului, nici n-aş fi putut să vă vorbesc acum. Domnişoara Harrison m-a îngrijit zi şi noapte, şi a angajat o infirmieră, ca să-mi poarte de grijă noaptea, pentru că în accesele mele de nebunie eram în stare de orice. Încet-încet, mi s-au limpezit minţile, dar abia de trei zile mi-a revenit pe deplin memoria. Uneori, parcă-mi zic că era mai bine dacă nu-mi revenea. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să-i telegrafiez domnului

Forbes, cel ce se ocupă de cazul respectiv. El a venit încoace şi mi-a spus că nu s-a descoperit nici cel mai mic indiciu, deşi m-a asigurat că s-a făcut tot posibilul. Omul de serviciu şi cu soţia lui au fost cercetaţi în tot felul, dar fără să se poată arunca vreo lumină asupra acestei chestiuni. Bănuielile poliţiei s-au oprit atunci asupra tânărului Corot care, după cum vă amintiţi poate, a rămas în seara aceea la birou, făcând ore suplimentare. Acest fapt şi cu numele său de origine franceză erau în fond singurele elemente care au făcut să cadă bănuiala asupra lui; însă, în realitate, eu nu începusem să lucrez decât după plecarea sa. Familia lui e hughenotă, însă la fel de britanică din punctul de vedere al simpatiilor şi tradiţiilor, cum sunteţi şi dumneavoastră, şi eu. Nu s-a putut descoperi nimic care să-l implice în vreun fel oarecare în această afacere, şi cu asta povestea a căzut baltă. Îmi îndrept rugăminţile către dumneavoastră, domnule Holmes, ca fiind cu adevărat ultima mea speranţă. Dacă dumneavoastră nu mă scoateţi din această situaţie desperată, atunci cinstea şi situaţia mea sunt definitiv compromise.

Bolnavul recăzu pe perne, istovit de această lungă relatare, în timp ce infirmiera lui îi turnă un pahar dintr-o băutură tonică. Holmes rămase în tăcere, cu capul dat pe spate şi cu ochii închişi, într-o atitudine care unui străin ar fi putut să-i pară detaşată sau chiar absentă; eu însă, fiind în cunoştinţă de cauză, ştiam că, dimpotrivă, ea trădează cea mai intensă absorbire.

— Povestirea dumneavoastră a fost atât de explicită – zise el în cele din urmă – încât de fapt n-aţi lăsat decât prea puţine puncte în privinţa cărora să mai am de pus întrebări. Însă o chestiune rămâne de cea mai mare importanţă. Aţi spus cumva vreunei persoane că aveţi de îndeplinit această sarcină specială?

— Nimănui.

— Nici măcar domnişoarei Harrison, de exemplu?

— Nu. Nu m-am întors la Woking între momentul primirii ordinului şi cel în care m-am apucat să-l execut.

— Şi n-a venit cineva dintre rude să vă viziteze, din întâmplare?

— Nimeni.

— Dar cunoştea vreuna din rude aşezarea încăperilor de la serviciul dumneavoastră?

— O, da, mai toate rudele fuseseră pe la mine pe la birou, şi le plimbasem peste tot.

— Deşi, bineînţeles, dacă n-aţi spus nimănui despre tratat, aceste întrebări sunt cu totul nesemnificative;

— N-am spus nimic.

— Despre omul de serviciu ştiţi ceva?

— Nimic, decât că a fost pe vremuri soldat.

— În ce regiment?

— După câte am auzit, în regimentul de gardă Coldstream.

— Mulţumesc. Nu mă îndoiesc că de la Forbes am să pot căpăta şi alte amănunte. Autorităţile sunt excelente în ceea ce priveşte culegerea faptelor, deşi nu întotdeauna ştiu să le folosească cum trebuie. Vai, ce frumos lucru e un trandafir!

Sherlock Holmes trecu pe lângă canapea şi se îndreptă spre fereastra deschisă, ridică o tulpină de trandafir bătut şi privi la amestecul delicat de culori – stacojiul florii şi verdele frunzei. Pentru mine, aceasta părea a fi o latură nouă a caracterului său, pentru că nu-l văzusem până atunci să manifeste vreun interes atât de intens faţă de produsele naturii

— În nicio altă privinţă deducţia nu e mai necesară decât în religie – zise el, rezemându-se cu spatele de obloane. Un spirit raţional o poate construi ca pe o ştiinţă exactă. Pentru mine, cea mai înaltă asigurare a bunătăţii providenţei mi se pare întruchipată în flori. Toate celelalte

lucruri, puterile noastre, dorinţa noastră, hrana noastră sunt într-adevăr primordial necesare pentru existenţa noastră; Iată, de pildă, acest trandafir e un adevărat dar al naturii. Parfumul şi culoarea lui sunt

* podoabă, a vieţii, nu o. condiţie esenţială a ei.

Darurile ni le oferă generozitatea şi, deci, eu susţin din nou că avem multe de sperat de la flori.

Percy Phelps şi cu infirmiera îl priviră pe Holmes în timpul acestei exhibiţii pe de o parte cu surprindere, iar pe de altă parte cu dezamăgire – ambele fiind clar exprimate de mutrele pe care le făcură. Holmes căzuse într-o reverie şi continua să ţină în mână – trandafirul. Tăcerea dură vreo câteva minute bune, până ce tânăra domnişoară o întrerupse:

— Domnule Holmes, vedeţi vreo perspectivă de rezolvare a acestui mister? întrebă ea cu puţină asprime în glas.

— A, misterul! răspunse el, revenind cu o tresărire la realităţile vieţii. Mde, ar fi absurd să neg că acest caz este foarte obscur şi complicat; vă pot însă promite că voi studia chestiunea şi vă voi informa cu privire la orice elemente care mă vor frapa.

— Dar nu vedeţi nicio cheie a misterului?

— Dumneavoastră mi-aţi oferit şapte chei ale misterului, dar, bineînţeles, trebuie mai întâi să le încerc, înainte de a mă pronunţa cu privire la valoarea lor.

— Bănuiţi pe cineva?

— Mă bănuiesc pe mine însumi…

— Cum?…

— Că mă fac vinovat de pripeală în tragerea concluziilor.

— Atunci duceţi-vă la Londra şi puneţi-vă la încercare concluziile.

— Sfatul dumneavoastră este cum nu se poate mai bun, domnişoară Harrison – zise Holmes, ridicându-se.

Watson, cred că nu avem nimic mai bun de făcut. Domnule Phelps, nu trebuie să vă lăsaţi legănat de iluzii false. Afacerea este foarte încâlcită.

— O să mor de nerăbdare, până când o să vă revăd – strigă diplomatul.

— Ei bine, voi reveni aici mâine, cu acelaşi tren, deşi e foarte probabil ca raportul meu să fie negativ.

— Vă mulţumesc din suflet pentru promisiunea de a veni – strigă clientul nostru. Mă simt renăscând, dacă ştiu că se face totuşi ceva. Apropo, am primit o scrisoare de la lordul Holdhurst.

— Da? Şi ce zice?

— Tonul lui este rece, dar nu aspru. Bănuiesc că gravitatea bolii unele l-a împiedicat să-mi vorbească cu asprime. A repetat că chestiunea este de cea mai mare importanţă şi a adăugat că nu se vor lua niciun fel de măsuri în privinţa viitorului meu, cu alte cuvinte, în privinţa concedierii mele, până când nu mă însănătoşesc şi nu am posibilitatea de a-mi îndrepta situaţia nefericită.

— Ei, păi asta-i o atitudine foarte rezonabilă şi înţeleaptă – zise Holmes. Haide, Watson, că ne aşteaptă o zi grea în capitală.

Domnul Joseph Harrison ne conduse la gară şi curând mergeam ca fulgerul cu expresul de Porthmou th. Holmes căzuse într-o meditaţie profundă şi aproape că nu deschise gura până ce trenul nu se apropie de Londra, trecând de gara Clapham.

— E un lucru foarte îmbucurător să vii la Londra pe o linie dintr-astea, cu terasament înalt, care îţi permite să priveşti de sus acoperişurile caselor.

Credeam că glumeşte, pentru că priveliştea era destul de neatrăgătoare, dar curând el îşi explică gândurile:

— Uită-te la grupurile acelea de case mari, izolate, care se ridică deasupra olanelor ca nişte insule de

cărămidă într-o mare plumburie.

— Şcolile comunale.

— Farurile, băiete! Farurile viitorului. Fructe în formă de capsule, fiecare din ele plin de semincioare colorate, din care va răsări Anglia mai înţeleaptă şi mai bună a timpurilor viitoare. Sper că Phelps ăsta nu e beţiv?

— Cred că nu

— Nici eu nu cred, dar suntem obligaţi să ţinem seama de orice posibilitate. Fără doar şi poate, bietul om s-a băgat într-o încurcătură înfiorătoare şi e un mare semn de întrebare dacă voon izbuti vreodată să-l scoatem la liman. Ce părere ai de domnişoara Harrison?

— O fată cu personalitate foarte puternică

— Da, însă o personalitate pozitivă, dacă nu mă înşel. Ea şi cu frateleei sunt singurii copii ai unui mic industriaş de prin Northumberland. Phelps s-a logodit cu ea iarna trecută, când era într-o călătorie, şi ea a venit la Woking ca să fie prezentată familiei lui, fiind escortată de fratele ei. Apoi a venit marea lovitură şi ea a rămas să-şi îngrijească iubitul, în timp ce fratele, Joseph, găsindu-şi un cuib destul de comod şi plăcut, a rămas şi el aici. După cum vezi, am făcut câteva mici investigaţii pe cont propriu. Dar ziua de astăzi trebuie să o consacrăm întru totul cercetărilor.

— Clientela mea… – am început eu.

— Mă rog, dacă ţi se pare că ai de rezolvat cazuri mai interesante decât ale mele… – mi-a răspuns Holmes, oarecum iritat.

— Eu voiam să zic că clientela mea se poate dispensa destul de uşor de mine o zi-două, întrucât e perioada cea mai puţin solicitată a anului.

— Perfect! zise el, recăpătându-şi buna dispoziţie. Atunci o să studiem problema împreună. Cred că ar trebui să începem prin a lua legătura cu Forbes. Probabil că el o să ne poată da amănuntele de care avem nevoie, până ce aflăm din ce unshi putem să abordăm acest caz.

— Dar ziceai că ai o cheie a problemei?

— Mde, avem mai multe, dar nu putem să le verificăm valoarea decât cu ajutorul a noi investigaţii. Criminalul cel mai greu de descoperit este acela care comite o crimă fără niciun scop aparent. E drept, de data aceasta crima nu este fără scop. Dar cine profită de ea? Poate fi vorba de ambasadorul vreunei puteri străine, de persoana, cine o fie ea, care vrea să vândă secretul unuia dintre ambasadori, sau ar putea să fie însuşi lordul Holdhurst.

— Lordul Holdhurst?…

— Da. Nu e de neconceput pentru un politician să se găsească într-9” situaţie în care să vadă fără regret că un asemenea document e distrus datorită unei simple întâmplări.

— Dar nu un politician cu o activitate atât de onorabilă ca lordul Holdhurst.

— Totuşi, lucrul este posibil şi nu ne putem permite să trecem peste această idee. Astăzi o să-l vizităm pe nobilul lord şi o să aflăm dacă el ne poate spune ceva. Între timp, am şi început câteva cercetări.

— Dar când?

— Din gara Woking am trimis telegrame tuturor ziarelor londoneze. Iată anunţul pe care-l vor însera.

Holmes îmi înmânã o foaie ruptă dintr-un carneţel, pe care scria cu creionul:

„Recompensă zece lire pentru cine va spune numărul birjei care a lăsat un client la poarta Ministerului de Externe de pe Charles Street, la 23 mai, ora zece fără un sfert seara. Adresaţi-vă în Baker Street 221-B”.

— Dar e sigur că hoţul a venit cu birja?

— Dacă nu, în orice caz anunţul nu poate să strice. Dar dacă domnul Phelps nu greşeşte declarând că nu există nicio ascunzătoare, nici în camera lui, nici pe coridoare, atunci persoana trebuie să fi venit de afară.

Dacă a venit de afară pe o seară atât de ploioasă şi totuşi nu a lăsat nicio urmă de apă pe linoleumul care a fost examinat la câteva minute de la intrarea ei, atunci e mai mult decât probabil că persoana a venit cu birja. Da, cred că putem presupune că a fost o birjă, fără riscul de a ne înşela.

— Pare plauzibil.

— Asta e unul din indiciile de care vorbeam. S-ar putea să ne ducă la ceva. Şi apoi, bineînţeles, mai există şi chestiunea clopoţelului, care pare să fie trăsătura cea mai deosebită a acestui caz. De ce să sune clopoţelul? Oare chiar hoţul a sunat, şi doar aşa, numai ca să sfideze? Sau mai era cineva cu hoţul, şi acest cineva a tras clopoţelul, pentru a împiedica săvârşirea delictului? Sau a fost un accident? Sau poate…

Sherlock Holmes căzu diai nou în starea aceea de meditaţie intensă şi tăcută din care abia ieşise, dar mie mi se păru, datorită experienţei pe care o aveam şi prin care mă deprinsesem cu toanele lui, că deodată îi venise în minte cine ştie ce nouă posibilitate de interpretare. Când ajunserăm la punctul final al călătoriei, era trei şi douăzeci, şi după ce luarăm în grabă prânzul la bufetul gării, pornirăm imediat spre Scotland Yard. Holmes îi şi telegrafiase lui Forbes şi acesta ne aştepta; era un omuleţ cu o mutră ascuţită de vulpe şi de loc simpatică. Ne primi cât se poate de rece, mai ales când auzi în ce chestiune venisem.

— Vă cunosc eu metodele, domnule Holmes – spuse el acru. Dumneavoastră sunteţi întotdeauna gata să folosiţi toate informaţiile pe care vi le poate servi pe tavă poliţia, dar apoi încercaţi să duceţi cercetările la bun sfârşit pe cont propriu, ca să ne discreditaţi F

— Dimpotrivă – zise Holmes – din ultimele cincizeci şi trei de cazuri pe care le-am rezolvat, numele meu a apărut numai în patru, pe când în restul de patruzeci şi nouă de

cazuri, poliţia a primit toate laudele. Nu te ţin de rău, pentru că nu ştii toate acestea, întrucât eşti tânăr şi lipsit de experienţă; dar dacă doreşti să avansezi în noua dumitale slujbă, atunci vei vedea că e mai folositor să lucrezi cu mine decât împotriva mea.

— Aş fi foarte fericit dacă mi-aţi da vreo indicaţie cât de mică – spuse detectivul, schimbând imediat tonul. Deocamdată, n-aş putea să zic că am primit vreo apreciere favorabilă datorită activităţii mele în acest caz.

— Ce măsuri aţi luat?

— L-am pus sub urmărire pe omul de serviciu, Tangey. El a părăsit regimentul de gardă cu referinţe foarte bune şi n-am putut să găsim absolut nir mic împotriva lui. Nevastă-sa, însă, e o păcătoasă. Bănuiesc că ştie mult mai multe decât pare în această chestiune

— Pe ea ai pus-o. sub urmărire?

— Am pus o femeie din serviciul nostru pe urmele ei. Doamna Tangey e cam beţivă şi funcţionara noastră a fost de două ori cu ea. la cârciumă, când se cam făcuse, dar n-a putut s-o tragă de loc de limbă

— După câte am înţeles, aveau nişte creditori care îi urmăreau?

— Da, însă i-au plătit.

— Cu ce bani?

— Nici ăsta nu-i un lucru dubios. Tocmai aştepta să-i rină pensia; alte semne că s-ar fi îmbogăţit peste noapte n-au existat.

— Dar cum a explicat femeia că a răspuns ea când a sunat domnul Phelps după cafea?

— Ea zice că soţul ei era foarte obosit, şi a. vrut să-l scutească de un nou deranj.

— Mde, asta într-adevăr se potriveşte cu faptul că puţin mai târziu domnul Tangey a fost găsit dormind pe scaun. Zici că împotriva lor nu e niciun indiciu decât reputaţia acestei femei. Ai întrebat-o de ce era aşa de

grăbită în seara aceea? Graba cu care a plecat a atras şi atenţia gardianului. din colţ.

— Întârziase mai mult. decât de obicei, şi voia. să ajungă acasă, mai repede.

— Ai insistat asupra faptului că dumneata şi cu domnul Phelps, pornind la drum cel puţin cu douăzeci de minute mai. târziu, aţi ajuns acasă înaintea ei?

— Ea explică asta prin aceea că birja merge mai repede decât omnibuzul.

— Dar nu v-a spus de ce, când a ajuns acasă la ea, s-a repezit în bucătăria din fund?

— Pentru că acolo avea banii cu care să plătească creditorii.

— În orice caz, e greu de spus despre ea că nu are un răspuns pregătit pentru fiecare întrebare. Ai întrebat-o dacă nu cumva, la plecarea de la Ministerul de Externe, s-a întâlnit cu cineva, sau a văzut pe cineva învârtindu-se în jurul localului din Charles Street?

— N-a văzut pe nimeni, decât pe gardian.

— Ei „în orice caz, se pare că i-ai luat un interogatoriu foarte amănunţit Altceva ce-ai mai făcut?

— L-am supravegheat atent pe funcţionarul Corot în tot cursul acestor nouă săptămâni, dar fără niciun rezultat. Nu am putut să dovedim absolut nimic împotriva lui.

— Altceva?

— Păi nu mai avem niciun alt indiciu pe care să-l folosim. Niciun fel de dovadă.

— Ai ajuns la vreo teorie în privinţa faptului că a sunat clopoţelul?

— Mde, trebuie să mărturisesc că această chestiune mă depăşeşte. În orice caz, oricine a fost persoana care a făptuit furtul, trebuie să fi avut mult sânge rece ca să dea singură alarma în felul ăsta.

— Da, într-adevăr, a fost ceva foarte ciudat. Îţi mulţumesc foarte mult pentru tot ceea ce mi-ai spus. Dacă

putem să-ţi dăm făptaşul pe mână, o să te anunţ. Haide, Watson 1

— Acum unde mai mergem? l-am întrebat – eu, părăsind biroul detectivului.

— Mergem să-ii luăm un interviu lordului Holdhurst, actualul ministru şi – viitor prim-ministru al Angliei.

Am avut norocul să aflăm că lordul Holdhurst be află încă în Downing Street, şi. când Holmes i-a trimis cartea de vizită, am fost introduşi imediat. Politicianul ne-a primit cu acea curtoazie demodată, în privinţa căreia e renumit, şi ne-a poftit să luăm loc în două fotolii, de o parte şi le alta a căminului. Rămânând în picioare pe covoraşul dintre noi – siluetă înaltă şi subţire, o faţă gânditoare „cu trăsături ascuţite şi cu părul buclat, încărunţit prematur – părea să reprezinte tipul acela destul de rar de găsit – nobilul care este cu adevărat nobil.

— Numele dumneavoastră mi-e foarte cunoscut, domnule Holmes – zise el zâmbind – şi, bineînţeles, n-aş putea să mă prefac că nu ştiu de loc care este scopul vizitei dumneavoastră. În birourile noastre nu s-a petrecut decât un singur lucru care.ar fi putut să vă atragă atenţia. Dar îmi permiteţi să vă întreb, în favoarea cui vreţi să lucraţi?

— Vreau să vin în ajutorul domnului Percy Phelps – răspunse Holmes

— A, nefericitul. meu nepot! Cred că nu vă este greu să înţelegeţi că legătura noastră.de rudenie mă pune într-o imposibilitate şi mai mare de a-l proteja, decât dacă ar fi fost vorba de altcineva. Tare mă tem că incidentul o să aibă un efect dăunător asupra carierei lui.

— Dar <dacă docuraeiâtul se găseşte totuşi?

— A, bineînţeles, asta ar filr Ptotul altceva.

— Aveam vreo două întrebări, pe care aş fi vrut să vi le pun, milord.

— Sunt fericit să vă pot da. orice informaţii pe care le

deţin.

— Asta e camera în care i-aţi. dat instrucţiuni nepotului cu privire la copierea documentului?

— Da.

— Atunci ar fi fost greu să vă audă cineva de afară.

— E absolut imposibil.

— Aţi pomenit, cuiva, de faptul că trebuie să daţi tratatul la copiat?

— Nimăn ui

— Sunteţi absolut sigur de lucrul ăsta?

— Absolut sigur.

— Atunci, întrucât dumneavoastră n-aţi. spus nimic nimănui, şi nici domnul Phelpsnt-a spus nimănui, şi nimeni altcineva n-a ştiut absolut nimic despre această chestiune, înseamnă că prezenţa hoţului în cameră a fost cu totul întâmplă boare. El a văzut că i se prezintă o şansă. deosebită, şi a profitat de ea.

Politicianul zâmbi.

— Aici mă atrageţi într-un domeniu în care nu mă pricep de loc.

Holmes chibzui o clipă.

— Mai e o altă chestiune foarte importantă, pe care aş dori ş-o discut cu dumneavoastră – zise el. După-idte am înţeles, v-aţi temut că aflarea unor detalii cu privire la acest tratat ar putea să antreneze nişte rezultate foarte grave.

Pe faţă. expresivă a omului de stat se abătu o umbră:

— Da, chiar foarte grave.

— Şi ele s-au produs?

— Încă nu.

— Dacă tratatul ar fi ajuns la Ministerul de Externe al vreunui stat străin, aţi fi auzit, probabil, ceva în această privinţă?

— Fără doar şi poate – zise lordul Holdhurst strâmbându-se.

— Atunci, din moment ce au trecut aproape zece săptămâni şi nu s-a auzit nimic n-ar fi oare rezonabil să presupunem că, din cine ştie ce motive, tratatul n-a ajuns încă în mâini străine?

Lordul Holdhurst dădu din umeri

— E greu de presupus, domnule Holmes, ca hoţul să fi luat tratatul doar ca să-l pună în ramă şi să-l atârne pe perete.

— Poate că aşteaptă să obţină un preţ mai bun.

— Dacă mai aşteaptă încă puţin, n-o să mai obţină niciun preţ pe el. Peste câteva luni, tratatul va înceta să mai constituie un secret.

— Asta e foarte important – zise Holmes. Bineînţeles, se poate face o presupunere, cu o oarecare bază realistă, că, pe neaşteptate, hoţul a căzut bolnav.

— De exemplu, de meningită, nu? întrebă politicianul, fulgerându-l cu privirea.

— N-am spus asta – răspunse Holmes imperturbabil. Şi acum, milord, cred că v-am răpit prea mult din timpul dumneavoastră preţios, aşa că o să ne luăm rămas bun.

— Vă urez succes în cercetările dumneavoastră, indiferent cine ar fi delincventul – răspunse aristocratul, înclinându-se în faţa noastră, după ce ne condusese până la uşă.

— E un om bine – zise Holmes, când ieşeam în strada Whitehall. Dar se luptă din greu ca să-şi menţină poziţia. Nu e prea bogat şi trebuie să facă faţă la multe. Fără doar şi poate, ai observat că a trebuit să-şi pingelească de curând ghetele vechi. Şi acum, Watson, nu vreau să te maireţin de la treburile tale obişnuite. Astăzi n-am să mai fac nimic, decât doaidacă primesc un răspuns de la anunţul din ziare în legătură cu birja. Ţi-aş fi însă extrem de recunoscător dacă ai vrea să vii mâine cu mine la Woking, cu acelaşi tren cu care am fost şi astăzi.

Drept care, a doua zi dimineaţă m-am întâlnit cu el şi

am călătorit. împreună până la Woking. Mi-a spus că n-a primit niciun răspuns la anunţul pe care l-a înserat în ziare, şi că nicio rază de lumină n-a venit să lămurească cercetările în cazul în chestiune. Când avea o asemenea dispoziţie, figura lui Sherlock Holmes căpăta perfecta imobilitate a unei piei roşii şi din înfăţişarea lui nu mai puteam să deduc dacă este mulţumit sau nu de situaţia cazului respectiv. Îmi aduc aminte că toată conversaţia s-a rezumat la sistemul antropometric propus de Bertillon, Holmes exprimându-şi admiraţia entuziastă pentru savantul francez.

Pe clientul nostru l-am găsit tot sub îngrijirea devotatei lui infirmiere, dar arătând mult mai bine decât cu o zi înainte. Când am intrat pe uşă, s-a ridicat fără prea multă greutate de pe canapea şi ne-a salutat.

— Veşti noi? întrebă el nerăbdător.

— După cum mă aşteptam, raportul meu este negativ – zise Holmes. Am vorbit cu Forbes, am vorbit şi cu unchiul dumneavoastră, şi am adoptat vreo două linii de cercetări, care ar putea să ducă la vreun rezultat.

— Deci nu v-aţi pierdut speranţa?

— Nicidecum.

— Dumnezeu să vă mulţumească pentru că spuneţi acest lucru strigă domnişoara Harrison. Dacă ne păstrăm curajul şi răbdarea, adevărul trebuie să iasă la lumină.

— Atunci înseamnă că noi avem mai multe să vă spunem decât aveţi dumneavoastră să ne spuneţi nouă – zise Phelps, aşezându-se din nou pe canapea.

— „Speram eu să aveţi ceva să ne spuneţi.

— Da, noi am trecu t peste noapte printr-o aventură, şi încă o aventură care ar fi putut să se dovedească foarte gravă. În timp ce vorbea, expresia lui Phelps deveni sumbră şi în ochii lui se ivi un sentiment înrudit cu frică. Vedeţi – zise el – încep să cred că, fără să ştiu, am devenit ţinta Unei conspiraţii monstruoase şi că mi-e ameninţată şi

viaţa, nu numai onoarea.

— Da? întrebă Holmes cu glas tare.

— Pare de necrezut, întrucât, după câte ştiu, n-am pe lumea asta niciun duşman. Şi, totuşi, este singura concluzie la care pot să ajung, după cele ce s-au petrecut astă-noapte.

— Povestiţi-mi, vă rog.

— Trebuie să ştiţi că a fost prima noapte din Ultima vreme în care am dormit fără să am infirmiera în cameră. Mă simţeam atât de bine, încât m-am gândit că pot să mă dispensez de serviciile ei. Am păstrat însă o lămpiţă aprinsă. Ei bine, pe la ora două noaptea mă cuprinsese un somn uşor, când, deodată, m-a trezit un zgomot slab, cam ca cel pe care-l face un şoarece când roade scândurile. Am stat o vreme ascultând, cu impresia că e într-adevăr un şoarece Dar apoi zgomotul s-a înteţit şi deodată am auzit un pocnet metalic la fereastră. M-am ridicat, uimit, în capul oaselor. Acum nu mai rămânea nicio îndoială în privinţa sunetelor. Zgomotul cel slab îl produsese cineva care încerca să strecoare un instrument în deschizătura dintre canaturile ferestrei, iar cel de-al doilea sunet îl produsese răsucirea foraibărului.

Apoi a urmat o pauză de vreo zece minute, ca şi cum persoana ar fi aşteptat să vadă dacă zgomotul m-a trezit sau nu. Pe urmă am auzit un scârţâit uşor. Fereastra se deschidea încetişor. Am ajuns la capătul răbdării, pentru că nu mai am nervii aşa de buni ca pe vremuri. Am sărit din pat şi am deschis larg obloanele. Sub fereastră se tupila un bărbat. Nu l-am văzut prea bine, întrucât a dispărut într-o clipă. Era înfăşurat într-un fel de pelerină, care-i ascundea şi partea de jos a feţei. De un singur lucru sunt sigur, şi anume că avea în mână o armă. Mi s-a părut a fi un cuţit lung. În momentul în care a luat-o la fugă, am văzut clar cum scânteia lama cuţitului.

— Asta e foarte interesant – zise Holmes. Spuneţi-mi,

vă rog, ce-aţi făcut în continuare?

— Ar fi trebuit să sar prin fereastra deschisă şi să mă iau după el, dac-aş fi fost mai în puteri; însă în situaţia în care mă aflam, nu am făcut altceva decât să sun şi să trezesc pe cei ai casei. Asta. mi-a luat oarecare vreme, întrucât clopoţelul sună în bucătărie, iar servitorii dorm sus la etaj. Am început să strig, şi la strigătul meu a coborât Joseph, care i-a trezit pe ceilalţi. Joseph şi cu grăjdarul au găsit urme de paşi în faţa ferestrei, pe stratul de flori, dar în ultima vreme pe aici n-a mai plouat de loc, aşa că le-a fost imposibil să urmărească aceşti paşi şi pe iarbă. Pe de altă parte, în gardul de lemn dinspre drum există, după câte îmi spun ei, un loc în care se văd unele semne din care s-ar putea deduce că cineva a sărit gardul, rupând vârful unui leaţ. Deocamdată, n-am spus nimic poliţiei locale, pentru că m-am gândit că ar fi cel mai bine să vă cer întâi părerea dumneavoastră. →

Această povestire a clientului nostru păru să aibă un efect extraordinar asupra lui Sherlock Holmes. El se ridică de pe scaun şi începu să se plimbe agitat prin odaie, pradă unei emoţii de nestăpânit.

— Nenorocirile nu vin niciodată singure – zise Phelps zâmbind, deşi era evident că aventura prin care trecuse îl cam zdruncinase.

— Fără îndoială, dumneavoastră aţi avut o porţie destul de serioasă – zise Holmes. Credeţi că aţi putea să vă plimbaţi puţin cu mine în jurul casei?

— O, da, mi-ar plăcea să umblu puţin pe la soare. O să vină şi Joseph.

— Şi eu – zise domnişoara Harrison.

— Mă tem că nu – zise Holmes, clătinând din cap. Îmi pare rău, dar trebuie să vă rog să rămâneţi aşezată exact unde vă aflaţi.

Domnişoara Harrison îşi reluă locul cu un aer de nemulţumire. În schimb, fratele ei se alăturase grupului

nostru şi pornirăm tuspatru prin grădină. Înconjurarăm peluza, ca să ajungem în faţa ferestrei de la camera diplomatului. După cum ne spusese, acolo găsirăm urmele unor paşi pe răzor, dar erau foarte vagi şi indistincte, aşa că nu ne puteau da prea multe speranţe. Holmes se aplecă o clipă asupra lor, dar apoi se ridică, dând din umeri.

— Am impresia că nimeni n-ar putea să tragă vreo concluzie datorită acestor urme – zise el. Să mergem de jur-împrejurul casei, şi să vedem de ce răufăcătorul a ales tocmai această cameră. Eu credeam că ferestrele mari de la salon şi de la sufragerie ar fi fost mai degrabă de natură să-l atragă.

— Dar poate că sunt mai vizibile din drum – sugeră domnul Joseph Harrison.

— A, da, bineînţeles. Dar văd aici o uşă, la care ar fi putut să încerce. La ce serveşte?

— Este intrarea de serviciu pentru furnizori. Bineînţeles, peste noapte e încuiată.

— Aţi mai avut până acum vreo alarmă de acest gen?

— Niciodată – răspunse clientul nostru.

— Aveţi în casă argintărie sau alte lucruri, care să-i ispitească pe spărgători?

— Niciun obiect de mare valoare.

Holmes se plimbă în jurul casei, cu mâinile în buzunare şi cu un aer neglijent, neobişnuit la el.

— Apropo – îi spuse el lui Joseph Harrison – după câte am înţeles, aţi găsit locul pe unde individul a escaladat gardul. Ia să-l vedem şi noi.

Domnul Harrison ne conduse la un loc în care scândura de la gard plesnise. O bucăţică de lemn din ruptura respectivă atârna în că şi acum Holmes o smulse şi o examină cu ochi critici.

— Şi credeţi că bucăţica asta s-a rupt azi-noapte? Mie mi se pare destul de veche ruptura.

— Mde, se prea poate.

— Nu văd niciun fel de urme lăsate de cineva care să fi sărit de partea cealaltă a gardului. Nu, tare mi-e teamă că de ai-ci n-o să obţinem niciun indiciu. Să ne întoarcem în dormitor, şi să discutăm toată problema.

Percy Phelps mergea foarte încet, sprijinindu-se de braţul viitorului său cumnat. Holmes porni cu pas rapid de-a curmezişul peluzei de iarbă, aşa că noi doi ajunserăm la fereastra dormitorului cu mult înaintea celorlalţi.

— Domnişoară Harrison! zise Holmes, vorbind cât se poate de apăsat. Trebuie să rămâneţi exact unde vă aflaţi, toată ziua. Să nu lăsaţi să vă abată nimic de la această îndatorire. Este un lucru de o importanţă vitală.

— Cu plăcere, domnule Holmes, dacă asta e dorinţa dumneavoastră – zise fata uimită.

— Când vă culcaţi, vă rog să închideţi pe dinafară uşa de la odaia asta, şi să păstraţi cheia la dumneavoastră. Vă rog să-mi făgăduiţi că veţi face întocmai ce v-am rugat

— Dar Percy?

— El o să vină cu noi la Londra.

— Şi eu trebuie să rămân aici?

— O faceţi pentru binele lui. Aveţi prilejul de a-i veni în ajutor! Făgăduâţi-ne repede!

Fata încuviinţă din cap, tocmai când se apropiau ceilalţi doi bărbaţi.

— Annie, ce stai aşa bosumflată acolo? strigă fratele ei. Vino şi tu afară, la soare 1

— Nu, mulţumesc, Joseph, mă cam doare capul, şi în odaia asta e foarte plăcut, e răeoare şi bine.

— Şi acum ce intenţionaţi să faceţi, domnule Holmes? întrebă clientul nostru.

— Păi, ocupându-ne de această chestiune măruntă, nu trebuie să ptierdem din vedere investigaţia noastră principală. Mi-ar fi de mare ajutor dacă aţi avea amabilitatea să veniţi cu noi la Londra.

— Chiar acum?

— Mă rog, cât mai cutând cu putinţă, dacă nu e deranjul prea mare. Să zicem, peste o oră.

— Acum mă simt destul de zdravăn, aşa că dacă credeţi că pot într-adevăr să vă fiu de folos…

— Chiar de cel mai mare folos

— Poate aţi dori să rămân acolo peste noapte?

— Chiar voiam să vă propun asta.

— Atunci, dacă prietenul care m-a vizitat astă-noapte mă caută din nou, o să găsească cuibul gol. Suntem cu toţii în mâinile dumneavoastră, domnule Holmes, şi trebuie să ne spuneţi exact ce vreţi să facem. Poate că aţi prefera să vină şi Joseph cu noi, ca să mă îngrijească?

— A, nu, doar ştiţi că prietenul nostru Watson e medic de profesie, şi o să vă îngrjească el. O să luăm masa aici, dacă ne permiteţi, şi apoi o să pornim împreună spre Londra.

Lucrurile se aranjară aşa cum propusese el, deşi domnişoara Harrison îşi ceru scuze şi refuză să părăsească dormitorul, îndeplinind întocmai rugăminţile lui Holmes. Eu nu izbuteam să înţeleg scopul manevrelor prietenului meu, decât doar dacă o fi fost vorba s-o ţină pe domnişoară departe de Phelps, care, bucurându-se că se înzdrăveneşte şi că are înaintea lui perspectiva unei oarecari activităţi, luă masa cu noi în sufragerie. Dar Holmes avea să ne pregătească o surpriză şi mai spectaculoasă, întrucât, după ce ne însoţi până la gară şi ne văzu urcaţi în vagon, ne anunţă foarte calm că n-are intenţia să plece din Woking”.

— Mai sunt vreo două mici amănunte pe care aş dori să le lămuresc înainte de plecare – zise el. Absenţa dumneavoastră, domnule Phelps, va izbuti oarecum să mă ajute. Watson, când ajungi la Londra, fii te rog amabil şi du-l pe prietenul nostru cu birjă direct în Baker Street, şi rămâi cu el până la revenirea mea. Ce bine s-a nimerit că aţi fost colegi de şcoală! Fără doar şi poate, aveţi o

mulţime de lucruri de discutat împreună. Pe domnul Phelps îl poţi culca astă-seară în dormitorul musafirilor, iar eu o să vă regăsesc mâine dimineaţă la timp ca să luăm micul dejun împreună, întrucât am un tren care mă poate duce la gara Waterloo la ora opt.

— Dar cum rămâne cu cercetările de la Londra? întrebă Phelps cu glas plin de regret.

— Le putem face şi mâine. Cred că în momentul de faţă prezenţa mea e mai utilă aici.

— Poate n-ar fi rău să le spuneţi la vilă, la Brierbrae, că sper să mă înapoiez mâine seară! strigă Phelps, în momentul în care trenul nostru se punea în mişcare.

— Nu prea cred să mă mai întorc la Brierbrae – răspunse Holmes, şi ne făcu semn voios cu mâna, în timp ce trenul lua viteză

Pe drum am discutat toată chestiunea cu Phelps, întorcând-o şi pe o parte şi pe alta, dar niciunul din noi n-a putut să găsească o explicaţie plauzibilă pentru acea: stă nouă întorsătură pe care o luaseră lucrurile.

— Bănuiesc că vrea să descopere vreun nom indiciu cu privire la spargerea săvârşită astă-noapte, dacă într-adevăr a fost vorba de o spargere. În ceea ce mă priveşte, eu nu cred că a fost un hoţ de rând.

— Dar ce crezi tu, de fapt?

— Pe cuvântul meu, se prea poate să atribui toate astea nervilor mei slăbiţi, dar eu cred că în jurul meu se ţese o puternică intrigă politică şi că, pentru un motiv care depăşeşte puterea mea de înţelegere, complotiştii au de gând să-mi ia viaţa Pare pretenţios şi absurd, dar judecă şi tu realitatea Ce rost ar fi avut ca un hoţ să încerce să intire pe fereastra de la dormitor când n-avea nicio speranţă de a fura ceva şi ce rost ar fi avut să vină cu un cuţit lung în mână?

— Eşti sigur că nu era o rangă?

— A, nu. era un cuţit! Am văzut limpede cum îi

scânteia lama.

— Dar ce rost ar avea să te urmărească cu atâta duşmănie?

— Da, asta e întrebarea.

— Păi dacă şi Holmes împărtăşeşte acelaşi punct de vedere, atunci asta explică acţiunea lui, nu? Presupunând că teoria ta este justă, dacă el izbuteşte să pună mâna pe omul care ţi-a ameninţat viaţa astă-noapte, înseamnă că a făcut un mare pas înainte către descoperirea aceluia care a furat tratatul naval. E absurd să presupunem că ai doi duşmani, unul care te jefuieşte, în timp ce altul câţi ameninţă viaţa.

— Dar domnul Holmes zicea că nu se duce la Brierbrae!

„— Eu îl cunosc de mult – i-am răspuns – dar niciodată nu mi s-a întâmplat să-l văd făcând vreun lucru care să nu aibă o justificare foarte serioasă.

Şi cu asta conversaţia noastră a alunecat spre alt subiect.

Pentru mine, însă, a fost o zi foarte obositoare.

Phelps era încă slăbit după boala îndelungată şi necazurile îl făceau nervos şi plângăreţ, Degeaba am încercat să-i sfârşesc interesul în privinţa Afghanistanului, a Indiei, a problemelor sociale sau a oricărui subiect de natură a-i abate puţin gândurile. El revenea mereu la tratatul pierdut, îşi punea întrebări, emitea ipoteze, făcea speculaţii cu privire la activitatea lui Holmes, la măsurile pe care urma să le ia lordul Holdhurst, la veştile pe care urma să le căpătăm dimineaţa. Şi pe măsură ce seara trecea, nervozitatea lui devenea din ce în ce mai chinuitoare.

— Mă rog, tu ai o încredere oarbă în*Holmes? întrebă el.

— L-am văzut făcând lucruri de-a dreptul remarcabile.

— Dar el n-a adus niciodată lumină într-un caz atât de întunecat ca ăsta.

— Ba da, cum să nu; l-am văzut rezolvând probleme în care existau şi mai puţine fire de care să se agaţe decât în problema asta.

— Dar nu şi cazuri în care să fie în joc interese atât de mari.

— Asta nu ştiu. Dar ştiu precis că el a slujit în nişte chestiuni de o importanţăvitală pentru trei din casele domnitoare ale Europei.

— Tu. îl cunoşti foarte bine, Watson. E un om atât de misterios, încât niciodată nu ştiu exact ce să presupun în privinţa lui. Crezi că acum e descurajat, sau nutreşte oarecari speranţe? Crezi că.se aşteaptă să ducă lucrurile la bun sfârşit?

— N-a spus nimic.

— Asta-i semn rău.

— Dimpotrivă, am observat că de câte ori a pornit-o pe o pistă greşită, nu s-a sfiit s-o mărturisească. În schimb, când a adulmecat vreo urmă şi nu-i chiar sigur-sigur că este pista cea mai bună, atunci e mai tăcut. Şi acum, dragul meu, n-o să putem să ajutăm cu nimic cercetările dacă ne pierdem calmul, aşa că nu te superi dacă te rog să te culci, ca să fii odihnit şi bine dispus pentru evenimentele pe care ni le rezervă ziua de mâine, indiferent de ce natură or fi ele.

În cele din urmă, am izbutit să-l conving pe prietenul meu să-mi asculte sfatul, deşi simţeam dinf tulburarea lui că nu are prea multe şanse de a dormi. Într-adevăr, starea l-ai s-a dovedit molipsitoare, pentru că şi eu am stat treaz peste noapte, zvârcolindu-mă în pat şi meditând asupra acestei probleme încâlcite şi inventând o sută de teorii, dintre care una era mai imposibilă decât cealaltă. De ce rămăsese Holmes la Woking? De ce o rugase pe domnişoara Harrison să rămână toată ziua în camera

bolnavului? De *ce* avusese grijă să nu-i informeze pe cei de la Brierbrae că intenţionează să rămână în preajma lor? Mi-am bătut capul până n-am mai putut, şi în cele din urmă am adormit străduindu-mă încă să găsesc o explicaţie care să elucideze toate aceste lucruri. M-am trezit la ora şapte şi an-ana dus imediat în camera lui Phelps, pe care l-am găsit frânt şi istovit „după o noapte de nesomn. Prima lui întrebare a fost dacă a sosit Holmes.

— O să vină când a făgăduit – i-am răspuns eu – nicio clipă mai devreme sau mai târziu.

Şi cuvintele mele se adeveriră, pentru că scurt timp după ora opt, pe stradă se auzi trapul unui cal de birjă, din care sări într-o clipă prietenul nostru. Stând la fereastră, văzurăm amândoi că are mâna înfăşurată într-un bandaj şi că e foarte palid şi tras la faţă. Intră în casă, dar nu urcă imediat sus.

— Pare un om înfrânt – strigă Phelps.

M-am văzut silit să mărturisesc că are dreptate.

— La urma urmeţor – i-am spus – s-ar putea ca totuşi cheia enigmei să se afle aici, la Londra.

Phelps gemu

— Nu ştiu cum se face – zise el – dar îmi pusesem mari speranţe în întoarcerea lui. Dar parcă ieri nu era bandajat la mână, nu? Ce i s-o fi întâmplat?

— Ce, Holmes, eşti rănit? l-am întrebat în momentul în care a intrat în odaie.

— Aş, o zgârietură pe care am căpătat-o din cauza neghiobiei mele – răspunse el, spunându-ne bună dimineaţa. Cazul ăsta al dumitale, domnule Phelps, este fără doar şi poate unul dintre cele mai încurcate pe care le-am anchetat vreodată.

— Am ştiut eu că s-ar putea să vă depăşească.

— A fost o experienţă de-a dreptul remarcabilă.

— Bandajul ăla mă face să mă gândesc că au fost multe peripeţii – i-am spus eu. Nu vrei să ne povesteşti ce

s-a întâmplat?

— După ce luăm micul dejun, dragul meu Watson. Nu uita că azi-dimineaţă, pe parcursul a cincizeci de kilometri, am tras în piept aerul provinciei Surrey. Mă tem că nu s-a primit niciun răspuns la anunţul meu în privinţa birjei? Ei, de ce să-i faci, nu ne putem aştepta să ne meargă lucrurile întotdeauna în plin.

Masa era pusă, şi tocmai, când dădeam să sun, doamna Hudson intră cu ceai şi cafea. Peste câteva minute, ne aduse şi mâncarea, a: şa că ne aşezarăm cu toţii la masă. Holmes era mort de foame, eu mort de curiozitate, iar Phelps căzut într-o stare de sumbră depresiune.

— De astă dată, doamna Hudson a fost la înălţime – zise Holmes, ridicând capacul unei tăviţe pe care era un pui gătit cu multe condimente, ca la indieni. Ea nu face prea multe feluri de mâncare, dar, ca toate scoţienele, are cea mai justă idee despre micul dejun. Tu ce ai acolo, Watson?

— Ouă cu şuncă – i-am răspuns.

— Bravo! Dumneata ce iei, domnule Phelps? Pui, ouă, sau te serveşti singur?

— Mulţumesc, dar nu pot mânca nimic – zise Phelps.

— Vai de mine şi de mine! încearcă să vezi dacă nu-ţi place mâncarea pe care o ai dinainte.

— Mulţumesc, dar prefer să nu mănânc.

— Mă rog, mă rog – zise Holmes clipind şiret şi poznaş din ochi. Atunci sper cel puţin că n-ai nimic împotrivă să mă serveşti pe mine.

Phelps ridică capacul de la platou, şi în momentul următor scoase un ţipăt, şi rămase cu ochii ţintă la platou. Faţa lui căpătă culoarea veselei de porţelan. În mijlocul platoului se afla un mic sul de hârtie gri-albăstrie. îl ridică în sus, sorbindu-l din ochi, şi apoi începu să ţopăie nebuneşte prin cameră, strângând sulul la piept şi ţipând

de fericire. Apoi căzu într-un fotoliu, aşa de frânt şi istovit din pricina propriilor sale emoţii, încât ne văzurăm siliţi să-i turnăm coniac pe gât ca să nu leşine.

— Ei, gata, gata! zise Holmes, bătându-l pe umeri ca să-l liniştească. A fost o ticăloşie din partea mea să-ţi fac această surpriză chiar aşa pe neaşteptate; dar prietenul nostru poate să-ţi confirme că n-am izbutit niciodată să rezist ispitei de a crea mici efecte teatrale.

Phelps îi luă mâna şi i-o sărută.

— Domnul să vă binecuvânteze – strigă el – mi-aţi salvat onoarea!

— Ei, dar ştii, era şi onoarea mea în joc – zise Holmes. Te asigur că nici eu nu pot să sufăr să eşuez în cercetarea unui caz, după cum nici dumitale nu-ţi place să dai greş în îndeplinirea unei îndatoriri.

Phelps înfundă preţiosul document în buzunarul dinăuntru al hainei.

— Nu mă lasă inima să vă întrerup micul dejun, dar pe de altă parte mor de curiozitate să ştiu unde era şi cum l-aţi găsit.

Sherlock Holmes înghiţi o ceaşcă de cafea, şi apoi îşi îndreptă atenţia către ochiurile cu şuncă. Pe urmă se ridică, îşi aprinse pipa şi se instală în fotoliu.

— Să vă spun «ce am făcut mai întâi, şi ce am ajuns să fac după aceea – zise el După ce v-am părăsit la gară, am făcut o plimbare încântătoareprin admirabilul peisaj al provinciei Surrey, până la un sătuc numit Ripley, unde am luat ceaiul la un han, şi pe urmă. am avut precauţia de a-mi umple plosca şi de a-mi pune în buzunar un pacheţel cu sandvişuri. Am rămas acolo până seara, şi atunci am pornit din nou către Woking, aflându-mă după apusul soarelui pe şosea, în faţa vilei Brierbrae.

Ei bine, am aşteptat până a fost drumul liber – am impresia, de altfel, că nu e un loc prea umblat – şi apoi m-am căţărat pe gard, intrând îngrădină

— Bine, dar bănuiesc că era deschisă şi poarta, nu? strigă Phelps.

— Da: însă gusturile mele în aceste privinţe sunt foarte ciudate. Am ales locul unde se află brazii şi sub protecţia lor am sărit gardul, fără ca cineva din casă să mă poată vedea. M-am pitit printre tufişurile de pe partea cealaltă, şi m-am târât în patru labe printre ele, dovadă starea jalnică a genunchilor de la pantaloni, până ce am ajuns la pilcul de rododendroni din faţa ferestrei dormitorului dumitale. M-am aşezat pe vine şi. am aşteptat să văd ce selntimplă.

Jaluzelele nu erau lăsate în odaia dumitale, şi o vedeam pe domnişoara Harrison cum stă acolo la masă, cu o carte în mână. Era zece şi un sf eu când a închis cartea, a tras oblonul şi s-a retras. Am auzit-o cum închide uşa şi am fost sigur că o încuie cu cheia.

— Cu cheia?! strigă Phelps.

— Da, îi dădusem domnişoarei Harrison instrucţiuni precise să încuie uşa pe dinafiară şi să ia cheia cu ea, când se duce la culcare. Ea mi-a îndeplinit toate indicaţiile punct cu punct şi fără doar şi poate că dacă nu m-aş fi bucurat de colaborarea ei, n-ai fi avut dumneata, acum hârtia aia în buzunar. Deci, ea s-a îndepărtat, luminile s-au stins şi eu am rămas, şezând pe vine, în tufişul de rododendron-Era o noapte frumoasă, dar cu toate acestea, garda pe care o f aceam nu era de loc odihnitoare. Bineînţeles, o asemenea aşteptare nu e lipsită de oarecari emoţii, ca şi acelea ale vânătorului care se ascunde la locul de adăpare al animalelor şi aşteaptă vânatul. să se apropie. Totuşi, a fost o aşteptare foarte lungă, aproape la fel de lungă, Waston, ca şi garda pe care am făcut-o împreună în camera în care domnea o tăcere de moarte, când cu cercetarea fleacului aceluia legat de „banda pestriţilor”. Ceasul de la biserica din Woking bătea în depărtare sferturile, dar mie mi s-a părut în repetate rânduri că s-a

oprit. Deodată însă, pe la ora două după miezul nopţii, am auzit sunetul unui zăvor care este tras uşurel şi apoi scârţâitul unei chei. Peste o clipă, s-a deschis intrarea servitorilor, şi la lumina lunii s-a ivit domnul Joseph Harrison.

— Joseph! strigă Phelps.

— Era cu capul gol, dar pe umeri avea o pelerină, aşa că-şi putea ascunde faţa într-o clipă, dacă era vreo alarmă. O porni în vârful picioarelor în umbra peretelui şi când ajunse la fereastră băgă un cuţit cu lamă lungă între cercevele şi împinse foraibărul. Apoi deschise fereastra şi stoecurându-şi cuţitul în deschizătura obloanelor, le forţă şi le dădu în lături.

De acolo de unde mă aflam vedeam po fect interiorul odăii şi toate mişcările lui. Aprinse cele două lumânări de pe poliţa căminului şi apoi ridică colţul dinspre uşă al covorului. Îndată după aceea se aplecă şi săltă un pătrat de scindară, dintr-acelea care permit instalatorilor să umble la racordurile ţevilor de gaz aerian. De fapt, acest pătrat acoperea racordul ţevii care alimentează bucătăria de la subsol. Scoase din ascunzătoare acest mic sul de hârtie, pe care îl cunoaşteţi, puse pătratul de scândură la loc, netezi covorul, stinse lumânările şi sări drept în braţele mele, dat fiind că eu îl aşteptam cu braţele deschise în faţa ferestrei.

Ei bine, aflaţi că tânărul domn Joseph este capabil de mai multă ticăloşie decât l-aş fi crezut în stare. S-a repezit la mine cu cuţitul şi a trebuit să-l trântesc de două ori la plământ, rănindu-mă la degete, până să-l pot face inofensiv. Când am terminat cu el, cu singurul ochi pe care îl mai putea folosi, mi-a aruncat o privire criminală, să mă omoare, nu alta! Dar până la urmă l-am adus le realitate, şi mi-a predat documentul. După ce am reintrat în posesia tratatului, i-am dat drumul lui Harrison, însă azi-dimineaţă i-am telegrafiat lui Forbes toate amănuntele. Dacă ştie să

acţioneze destul de rapid ca să prindă pasărea, cu atât mai bine pentru el! Dacă însă, după cum bănuiesc* cu oarecare viclenie, o să găsească cuibul gol până să ajungă el acolo, cu atât mai bine pentru guvern. Bănuiesc că, pe de o parte lordul Holdhurst şi pe de altă parte domnul Percy Phelps ar prefera ca afacerea să nu ajungă să fie dezbătută de un tribunal de instrucţie.

— O, Doamne! icni clientul nostru cu răsuflarea întretăiată. Adică vreţi să-mi spuneţi că de-a lungul acestor nesfârşite săptămâni de chin, documentul furat era acolo, chiar în camera în care am stat şi eu tot timpul?

— Chiar aşa

— Şi Joseph! Cum, Joseph să fie un ticălos şi un hoţ?

— Hm! Mă tem că Joseph are un caracter mult mai ascuns şi mai primejdios decât am fi putut noi să credem după înfăţişarea lui. Din câte am auzit de la el azi-dimineaţă, deduc că a pierdut sume mari de bani în nişte speculaţii de bursă şi că e gata să facă orice, numai să-şi îndrepte situaţia financiară. Fiind un om foarte egoist, când i s-a ivit ocazia, el nu s-a dat în lături de la nimic, nici de dragul fericirii surorii lui, nici de dragul reputaţiei dumitale

Percy Phelps recăzu în fotoliu.

— Mi se învârte capul – zise el. Cuvintele dumneavoastră m-au ameţit.

— În cazul dumitale, principala dificultate – observă Holmes în maniera lui didactică – consta în faptul că erau prea multe dovezi. Elementul de o importanţă vitală era supraîncărcat şi ascuns de lucruri fără nicio importanţă. Dintre toate elementele care ni se prezentau nouă, trebuia să alegem tocmai pe cele pe care le considerăm esenţiale, şi apoi, ca şi într-un joc, să le reaşezăm în ordinea lor normală, pentru a putea reconstitui acest şjr de evenimente de-a dreptul ieşite din comun. Eu şi începusem să-l bănuiesc pe Joseph de când mi-ai spus că aveai

intenţia să te întorci cu el în seara aceea la Woking, şi că, prin urmare, era destul de probabil ca el să treacă pe la dumneata, în drum spre casă, cunoscând destul de bine birourile de la Foreign Office. Când am auzit că cineva a dorit atât de intens să pătrundă în dormitorul în care nimeni altul decât Joseph nu ar fi putut să ascundă ceva (dumneata ne-ai povestit cum l-au mutat pe Joseph din odaie când ai venit dumneata bolnav, împreună cu doctorul), bănuielile mele s-au transformat în certitudine, mai ales pentru că atentatul s-a produs tocmai în prima noapte în care infirmiera n-a doimit în odaie, ceea ce arată cu precizie că intrusul cunoaşte perfect rosturile casei

— Vai, ce orb am fost!

— Elementele componente ale acestui caz, în măsura în care am reuşit să le stabilesc, sunt următoarele: Acest Joseph Harrison a intrat în biroul dumitale de la Foreign Office prin uşa din Charles Street şi, cunoscând perfect drumul, a venit direct la dumneata exact când ieşise şi de acolo. Negăsind pe nimeni, a sunat imediatelopoţelul şi chiar în clipa în care a făcut acest Lucru, a dat cu ochii de hârtiile de pe masă. Dintr-o privire, a înţeles că norocul i-a scos în cale un document de stat de imensă valoare şi într-o străfulgerare l-a băgat în buzunar şi a dispărut. După cum îţi aminteşti, au trecut câteva minute până ce omul de serviciu, somnoros, să-ţi atragă dumitale atenţia în privinţa clopoţelului, şi acest timp i-a fost suficient hoţului ca să se poată face nevăzut.

A plecat la Woking cu primul tren şi după ce a cercetat prada şi s-a asigurat că într-adevăr are o imensă valoare, a ascuns-o în ceea ce considera el un loc sigur, cu intenţia de a o scoate imediat, peste o zi sau două, şi de a o duce la ambasada franceză sau oriunde credea el că poate să obţină» un preţ bun. Şi atunci s-a produs, brusc întoarcerea dumitale. Fără să i se acorde vreun răgaz, a fost scos din camera lui şi de atunci încoace tot timpul s-au

aflat acolo cel puţin doi dintre dumneavoastră, ceea ce-i împiedica deci să reintre în posesia comorii. Pentru el, situaţia trebuie să fi fost înnebunitoare, dar în cele din urmă i s-a părut că i se iveşte marea ocazie. A încercat să se strecoare noaptea în cameră, dar l-a zăpăcit faptul că dumneata erai treaz. Poate-ţi aduci aminte că în seara aceea nu ţi-ai băut obişnuita poţiune somniferă.

— Da, îmi aduc aminte.

— Îmi închipui că el avusese grijă să facă acea băutură cât mai eficace şi că se bizuia foarte mult pe starea dumitale de inconştienţă. Fireşte, mi-am dat seama că avea să repete încercarea în orice moment în care ar fi putut s-o facă fără primejdii. Faptul că dumneata ai părăsit încăperea i-a acordat şansa dorită. Am reţinut-o pe domnişoara Harrison toată ziua în casă, pentru ca el să nu poată să ne-o ia înainte. Apoi, după ce l-am făcut să creadă că are cale liberă, am rămas de strajă, aşa cum v-am povestit. Eu ştiam însă că documentele sunt mai mult ca sigur în odaia respectivă, dar nu doream să smulg toată podeaua şi să scotocesc peste tot Prin urmare, l-am lăsat pe el să scoată hârtiile din ascunzătoare şi am fost scutit astfel de o mulţime de complicaţii. (Mai rămâne vreun alt punct pe care aş putea să vi-l lămuresc?

— De ce a încercat în primul caz să intre pe fereastră? am întrebat eu, când, de fapt, ar fi putut să intre pe uşă?

— Ca să ajungă la uşă, ar fi trebuit să treacă prin faţa a şapte dormitoare. Pe de altă parte, pe peluză putea să ajungă foarte uşor. Altceva?

— Nu crezi, deci, că avea vreo intenţie criminală? Cuţitul avea destinaţia de unealtă de lucru?

— Se prea poate să fie şi aşa, dar se poate să fie şi altfel – răspunse Holmes, dând din umeri. Singurul lucru pe care îl pot spune cu certitudine este că domnul Joseph Harrison este un gentleman în mila căruia nu m-aş încrede

în niciun caz.

CUPRINS

Fir-de-argint
O întâmplare cu şase Napoleoni
O întâmplare cu trei studenţi
Coama leului
Povestea diademei de berile
Tratatul naval

ÎN EDITURA TINERETULUI au mai apărut:

V. Ananian CAPTIVI ÎN DEFILEUL PANTEREI
L. Boussenard CĂPITANUL CASSE-COU
I. Efremov NEBULOASA DIN ANDROMEDA
E. Gorbov CASA CU PLOPI
A. Korobiţîn CRIMA DE LA MUZEUL FIGURILOR DE CEARĂ
I. Martinkiavicius PINUL CARE RÂDE
J. Petersen STRADA NOASTRĂ
J. Verne HECTOR SERVADAC